

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 79 S

(2020–2021)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Endringer i statsbudsjettet 2021 under
Utenriksdepartementet,
Kunnskapsdepartementet,
Kulturdepartementet,
Justis- og beredskapsdepartementet,
Kommunal- og moderniseringsdepartementet,
Arbeids- og sosialdepartementet,
Helse- og omsorgsdepartementet,
Barne- og familiedepartementet,
Nærings- og fiskeridepartementet,
Samferdselsdepartementet,
Klima- og miljødepartementet,
Finansdepartementet
og Olje- og energidepartementet
(økonomiske tiltak i møte med pandemien)

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 79 S

(2020–2021)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Endringer i statsbudsjettet 2021 under
Utenriksdepartementet,
Kunnskapsdepartementet,
Kulturdepartementet,
Justis- og beredskapsdepartementet,
Kommunal- og moderniseringsdepartementet,
Arbeids- og sosialdepartementet,
Helse- og omsorgsdepartementet,
Barne- og familiedepartementet,
Nærings- og fiskeridepartementet,
Samferdselsdepartementet,
Klima- og miljødepartementet,
Finansdepartementet og
Olje- og energidepartementet
(økonomiske tiltak i møte med pandemien)

Innhold

1	Innledning	6	2.7	Helse- og omsorgsdepartementet	48
1.1	Mulige forløp for pandemien i Norge og smitteverntiltak fremover	6	2.8	Barne- og familiedepartementet ...	53
1.2	Økonomiske utsikter	9	2.9	Nærings- og fiskeridepartementet	54
1.3	Strategi for økonomiske tiltak fremover	11	2.10	Samferdselsdepartementet	64
1.4	Oppsummering av forslagene i proposisjonen	15	2.11	Klima- og miljødepartementet	68
1.5	Hovedtall for budsjettets stilling ...	18	2.12	Finansdepartementet	68
1.6	Oversikt over økonomiske tiltak som er vedtatt eller foreslått i 2021	19	2.13	Olje- og energidepartementet	69
1.7	Anmodningsvedtak	22			
2	Forslag under det enkelte departement	25		Forslag til vedtak om endringer i statsbudsjettet 2021 under Utenriksdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Samferdselsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Finansdepartementet og Olje- og energidepartementet (økonomiske tiltak i møte med pandemien)	72
2.1	Utenriksdepartementet	25			
2.2	Kunnskapsdepartementet	25			
2.3	Kulturdepartementet	33			
2.4	Justis- og beredskapsdepartementet	34			
2.5	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	37			
2.6	Arbeids- og sosialdepartementet ...	38			

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 79 S

(2020–2021)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Endringer i statsbudsjettet 2021 under
Utenriksdepartementet,
Kunnskapsdepartementet,
Kulturdepartementet,
Justis- og beredskapsdepartementet,
Kommunal- og moderniseringsdepartementet,
Arbeids- og sosialdepartementet,
Helse- og omsorgsdepartementet,
Barne- og familiedepartementet,
Nærings- og fiskeridepartementet,
Samferdselsdepartementet,
Klima- og miljødepartementet,
Finansdepartementet og
Olje- og energidepartementet
(økonomiske tiltak i møte med pandemien)

*Tilråding fra Finansdepartementet 29. januar 2021,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Innledning

Regjeringen legger i denne proposisjonen frem tiltak på til sammen 16,3 mrd. kroner. Tiltakene kommer på toppen av et svært ekspansivt budsjett for 2021, som allerede inneholder omfattende økonomiske tiltak i møte med pandemien.

Budsjettet som ble vedtatt i desember i fjor, vil virke og skape aktivitet utover hele året. Tiltakene i denne proposisjonen er i hovedsak forlengelser og justeringer av eksisterende støtteordninger som i utgangspunktet hadde varighet frem til våren. Det foreslås også enkelte nye økonomiske tiltak i lys av strengere smitteverntiltak, blant annet den lokale nedstengingen av virksomhet i Oslofjord-området fra 23. januar. Videre foreslås det tiltak for barn, ungdom og studenter, og tiltak knyttet til arbeidet med å forhindre importsmitte. Tiltakene skal kompensere bedrifter og husholdninger i perioder med strenge smitteverntiltak, men i proposisjonen ligger også tiltak som skal bidra til å få Norge ut av krisen.

Regjeringen varslet tidlig i januar at det blir fremmet en proposisjon med justeringer i de økonomiske tiltakene i lys av oppdaterte prognoser for smitteutvikling og tilhørende smitteverntiltak, vaksinasjon og effektene på norsk økonomi. Den 19. januar fattet Stortinget en rekke anmodningsvedtak, både om nye tiltak og ytterligere forlengelse av tiltak. Flere av disse tiltakene var allerede under arbeid i regjeringen, og følges opp i denne proposisjonen. Andre forslag er justert i henhold til Stortingets anmodningsvedtak. Flere anmodningsvedtak behandles i forbindelse med stortingsbehandlingen av Prop. 72 LS (2020–2021) fra Arbeids- og sosialdepartementet lagt frem 15. januar, med tillegg i Prop. 75 S (2020–2021) lagt frem 22. januar.

Med forslagene i denne proposisjonen anslås bruken av oljepenger, målt ved det strukturelle oljekorrigerte underskuddet, til om lag 363 mrd. kroner i 2021, som er nesten 50 mrd. kroner mer enn i forslaget til statsbudsjett i oktober i fjor. Ser vi årene 2020 og 2021 under ett, kan den ekstra bruken av oljepenger under pandemien anslås til om lag 240 mrd. kroner, sammenlignet med om vi hadde ført en nøytral budsjettpolitikk, som i årene før pandemien.

Som en bakgrunn for de økonomiske tiltakene gis det innledningsvis en omtale av scenarioer for smitteutvikling og smitteverntiltak gjennom året. Avsnitt 1.2 gir en oversikt over den økonomiske situasjonen. Regjeringens strategi for økonomiske tiltak fremover presenteres i avsnitt 1.3. De viktigste forslagene i proposisjonen oppsummeres i avsnitt 1.4, mens avsnitt 1.5 redegjør for budsjettets stilling slik den nå fremstår. En samlet oppsummering av økonomiske tiltak i 2021 som er vedtatt eller foreslått, følger i avsnitt 1.6. Til slutt i kapitlet gis en oversikt over omtale av Stortingets anmodningsvedtak.

1.1 Mulige forløp for pandemien i Norge og smitteverntiltak fremover

I begynnelsen av 2021 er usikkerheten rundt covid-19-pandemiens utvikling fortsatt betydelig, særlig knyttet til spredningspotensialet og konsekvensene av nye mutasjoner av viruset. Det er fortsatt stor geografisk variasjon i forekomst rundt i landet, noe som også må forventes fremover. Koronavaksinene fra BioNTech og Pfizer (Comirnaty) og fra Moderna er nå tilgjengelig i Norge. Vaksinerne blir fortløpende distribuert til landets kommuner basert på befolkningstall. Helseforetakene har også fått et begrenset antall vaksiner.

Regjeringens strategi og beredskapsplan

Regjeringens langsiktige strategi for håndteringen av covid-19-pandemien og beredskapsplan for smitteverntiltak under covid-19-pandemien ligger til grunn for håndteringen av situasjonen. Regjeringens mål er at smittespredningen til enhver tid skal være under kontroll, slik at smitten er håndterbar og ikke overskrider kapasiteten i helse- og omsorgstjenesten og kommunehelse-tjenesten, herunder kapasiteten til testing, isolering, smitteoppsporing og karantene. I likhet med WHO legger vi til grunn at håndteringen av pandemien skal ivareta helse, redusere forstyrrel-

ser i samfunnet og beskytte økonomien. Dette er også regjeringens mål for programmet for vaksinasjon mot covid-19. I regjeringens strategi fremgår det at hensynet til barn og unge prioriteres først ved vurdering av smitteverntiltak, deretter hensynet til arbeidsplasser og næringsliv.

Regjeringen forsøker hele tiden å finne en balanse mellom å være føre var og handle raskt nok og tidlig nok, samtidig som tiltakene skal være forholdsmessige i lys av smittesituasjonen. Det vil si at tiltakene ikke er mer inngripende enn det er behov for. Dette er en krevende balansegang. Innføres det for omfattende tiltak for tidlig, kan det føre til unødig store kostnader for både barn, unge og næringsliv og svekke motivasjonen i befolkningen på sikt. Handles det for sent, kan resultatet bli større smittespredning og enda mer inngripende og mer langvarige tiltak i neste runde. Regjeringen har derfor gjennom hele perioden vært tydelig på at innstramminger kan komme raskt.

Hvor skjør smittesituasjonen kan være, ser vi stadig flere eksempler på. Når økningen kommer, så kan den komme svært raskt. De muterte variantene av viruset gjør situasjonen enda mer sårbar. Muterte virus fra Storbritannia og Sør-Afrika har også funnet veien til Norge, og det er identifisert andre mutasjoner i norske utbrudd. Regjeringen følger spredning av de mer smittsomme virusene nøye, både i Norge og i utlandet. Vi må være forberedt på å innføre strenge tiltak for å stanse smitten. Samtidig vil vi ikke ha mer inngripende tiltak enn nødvendig.

Scenarioer for pandemien i Norge og tilhørende behov for smitteverntiltak

Det er mulig å se for seg flere scenarioer for smitteutviklingen gjennom 2021. De viktigste fem faktorene som påvirker utviklingen av smitteutviklingen, vil være

- (i) tilgjengelighet og effekt av vaksiner
- (ii) nye virusvarianter som påvirker smittsomhet, alvorlighet eller immunitet
- (iii) befolkningens tillit og etterlevelse av smitteverntiltak
- (iv) kapasiteten i helsetjenesten til testing og smittesporing
- (v) utviklingen i resten av Europa og omfang av tiltak for å begrense importsmitte

På bakgrunn av innspill fra Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet, har regjeringen vurdert mulige scenarioer. Dette er ikke prognoser, men skisserte scenarioer for pandemiens utvikling i

Norge. Regjeringen oppdaterer jevnlig den langsiktige strategien for håndteringen av covid-19-pandemien. I det arbeidet er det nyttig å ha ulike scenarioer for hvordan utviklingen kan bli. Scenarioene kan beskrives slik:

1. *Optimistisk scenario*: I dette scenarioet godkjennes flere vaksiner, og tilbudet fra produsentene økes, slik at alle i risikogrupperne får tilbud om vaksine til påske. Resten av den voksne befolkningen får tilbud om vaksine før sommerferien. Muterte varianter av viruset får ikke fotfeste og holdes under kontroll gjennom testing og smittesporing. Det kommer positive data for vaksinenes virkning på infeksjon og smittsomhet. Utviklingen er lovende i hele Europa. I beste fall kan de fleste smitteverntiltak avvikles før sommeren. I dette scenarioet vil behovet for mange av de økonomiske tiltakene avta allerede i 2. kvartal, og de fleste tiltak for å kompensere inntektsbortfall og tapt omsetning kan avvikles i løpet av 2. kvartal. Hovedmål for den økonomiske politikken i dette scenarioet må være å få folk tilbake i jobb så raskt som mulig, kanskje allerede frem mot sommeren.
2. *Mellom-scenario*: I dette scenarioet rokker enkelte hendelser ved viktige forutsetninger for det optimistiske scenarioet. Vaksineleveranser blir forsinket og muterte varianter av viruset får fotfeste, men holdes under kontroll gjennom testing og smittesporing. Alle i risikogrupperne blir tilbudt vaksine før sommerferien. Resten av den voksne befolkningen blir tilbudt vaksine før året er omme. Noen av smitteverntiltakene kan avvikles fra sommeren av, men mange må beholdes et godt stykke utover høsten. Alle smitteverntiltak, med unntak av råd om hygiene og å holde seg hjemme ved sykdomssymptomer, vil kunne avvikles ved årsskiftet. I dette scenarioet vil behovet for økonomiske tiltak vedvare lenger, trolig over sommeren og et stykke utover høsten.
3. *Pessimistisk scenario*: I dette scenarioet får vi ikke vaksinert en tilstrekkelig høy andel av befolkningen til at det er mulig å avvikle smitteverntiltakene i løpet av året, enten fordi produsentene ikke klarer å levere nok vaksiner, det oppstår bivirkninger eller fordi nye virusvarianter gjør vaksinene ineffektive, slik at man må begynne vaksinerings på nytt. Muterte varianter dominerer smittespredningen. Befolkningens oppslutning om smitteverntiltak er ikke like god som før. Kommuner og sykehus kommer under et stort press, og det blir nødvendig med

nye omfattende tiltak regionalt eller nasjonalt. I dette scenarioet vil behovet for økonomiske tiltak vedvare gjennom hele 2021.

Scenarioene illustrerer at det er stor usikkerhet om forløpet for smitte, smitteverntiltak og for norsk økonomi gjennom 2021. Derfor er det behov for en dynamisk strategi, som tar hensyn til denne usikkerheten. Det gjelder både for smitteverntiltakene og de økonomiske tiltakene. En rekke brede, generelle økonomiske tiltak har vært på plass siden våren 2020, sammen med mer spissede ordninger. Det gjøres løpende vurderinger av behovet for justering og tilpasning, avhengig av smitteverntiltakene. Mest sannsynlig får vi kontroll på pandemien i Norge i løpet av 2021. Det er derfor nødvendig også å planlegge for en situasjon der det igjen er større sikkerhet om forventet utvikling. Se nærmere omtale i avsnitt 1.3 om strategier for økonomiske tiltak fremover.

Justering av smitteverntiltak

Så lenge befolkningen mangler immunitet mot viruset, vil det være nødvendig med smitteverntiltak. Smitteverntiltakene må være mer omfattende jo mer smittsomme de rådende virusvariantene er. Innreiserestriksjoner og krav til innreisekarantene er viktige virkemidler for å begrense importsmitte og vil påvirke om nye virusvarianter kan få fotfeste i landet. Hvis mer smittsomme varianter får omfattende spredning i landet, må smitteverntiltakene ellers være mer inngripende over lengre tid for å holde pandemien i Norge under kontroll. Det bør fortsatt legges til grunn at graden av kontroll er knyttet til andelen man er i stand til å smittespire. TISK (testing, isolering, smittesporing og karantene ved covid-19) fungerer ved et lavt til moderat smittepress for å identifisere nye smittetilfeller raskt og slå ned utbrudd. Dersom TISK-kapasiteten blir overskredet, må det iverksettes mer inngripende generelle smitteverntiltak. Belastningen på spesialisthelsetjenesten og intensivkapasiteten kan bli overskredet dersom smitteverntiltak lempes for raskt, selv når risikogrupper er immune gjennom vaksinasjon.

I Norge har vi klart å holde smittetallene lavere enn i mange land. Det er stor usikkerhet knyttet til spredningspotensialet til en britisk mutasjon av viruset som er identifisert i Nordre Follo og andre steder i landet. Svært strenge smitteverntiltak er innført for å hindre videre spredning. Forekomst og mulig spredning av

slike nye muterte virus gjør usikkerheten stor i den nærmeste tiden.

Ekspertgruppen ledet av Steinar Holden ga samfunnsøkonomiske vurderinger av smitteverntiltak våren 2020 og konkluderte med at de samlede omkostningene for samfunnet blir lavest dersom vi klarer å slå ned nasjonale og lokale utbrudd, og holde smittetallene nede. Det vil gi færrest dødsfall og antall syke og ivareta kapasiteten i helsevesenet best. Det vil også gi det mest begrensede fallet i sysselsetting og lavest samlet kostnad for næringslivet. Det vil videre gi det minste behovet over tid for inngripende smitteverntiltak som går ut over barn og unge, arbeidstakere og næringsliv. Dette er fortsatt vurderinger som ligger til grunn for regjeringens strategi og beredskapsplan. Det understrekes at vurderingene bygger på flere forutsetninger, blant annet at virusets egenskaper er om lag som de var våren 2020.

Hvilke konkrete tiltak som velges for å oppnå målet om å holde pandemien under kontroll, må vurderes ut fra hvor god effekt de har på smittespredning og hvor store ulemper de har for befolkningen. Tiltakene må være forholdsmessige. Dette følger av smittevernloven, og det følger av målet om å ivareta helse, redusere forstyrrelser i samfunnet og beskytte økonomien. Det innebærer blant annet at nytten av tiltaket må vurderes opp mot negative konsekvenser både for den enkelte og for samfunnsfunksjoner og næringsliv.

Det viktigste bidraget til aktivitet, sysselsetting og vekst i norsk økonomi vil være at viruset slutter å utgjøre en trussel mot folkehelsen slik at de strenge smitteverntiltakene kan avvikles. Da kan vi alle igjen leve mer som før.

Den samlede responsen og sammensetningen av tiltak, lokalt, regionalt og nasjonalt, bør gjennom 2021 løpende justeres etter pandemiens utvikling i Norge. Dette blir enda viktigere når pandemien etter hvert går mot slutten. I dette arbeidet vil systemet for å vurdere risiko i smittesituasjonen være sentralt. I systemet kombineres statlig veiledning med lokal vurdering og håndtering og regional samordning. Det bør vurderes ulike pakker av smitteverntiltak tilpasset de konkrete situasjonene som oppstår. Tiltakene bør være lokale fremfor nasjonale hvis mulig, og tiltakene bør ha lavest mulig tiltaksbyrde. Samtidig skal pandemien i Norge holdes under kontroll. Prinsippene fra den langsiktige strategien bør følges også i nedtrappingsfasen. Smitteverntiltakene må være tilstrekkelige for å gi nødvendig smitteverneffekt, men ikke mer begrensende

overfor befolkningen og virksomheter eller mer langvarige enn nødvendig.

Mindre inngripende tiltak som god hygiene i befolkningen, holde seg hjemme ved sykdom, holde avstand, og isolering og nødvendig behandling av smittede, kan opprettholdes lenge. Øvrige tiltak bør trappes ned etter et prinsipp der inngripende tiltak reduseres eller fjernes så raskt det lar seg gjøre. Reisetiltak (reiseråd, testing, karantene) bør vurderes og fjernes så snart situasjonen i andre land og Norge tilsier det. Andre forhold enn pandemiens utvikling i Norge kan få betydning for valg av tiltak. Det kan dreie seg om tillit i befolkningen, internasjonalt samarbeid og forpliktelser og teknologiske nyvinninger. Noen av smitteverntiltakene kan vurderes gjennomført i mer graderte former avhengig av smittesituasjonen. Det kan for eksempel være tilpasning av tiltak for å særlig ivareta risikogrupper og barn og unge.

Det er for tidlig å avgjøre når smitteverntiltak skal avvikles og rekkefølgen for avviklingen. Det er viktig å ta hensyn til at tiltak gjerne virker sammen, og at effekten av et enkelttiltak kan påvirkes av andre tiltak som virker samtidig. Regjeringen vil arbeide videre med et rammeverk for vurdering av forholdsmessighet ved tiltakene og vurdering av samlet tiltaksbyrde, slik at de riktige tiltakene prioriteres i nedtrappingen.

1.2 Økonomiske utsikter

Den pågående smittebølgen demper den økonomiske aktiviteten i Norge og hos mange av våre handelspartnere. Usikkerheten er forsterket av nye virusvarianter og lokal nedstenging av næringsvirksomhet i Oslofjord-området nylig. Så lenge den lokale nedstengingen blir kortvarig, synes de negative virkningene på økonomien av den pågående smittebølgen likevel å være mindre enn i fjor vår. Det er også positivt at effektive vaksiner er kommet tidligere enn antatt i nasjonalbudsjettet for 2021, og at de fleste avanserte økonomier er i gang med å vaksinere befolkningen. Det er likevel fortsatt stor usikkerhet om hvor lang tid det vil ta å rulle ut vaksinene til brede lag av befolkningen, blant annet på grunn av leveringsforsinkelser hos flere av vaksineprodusentene.

Den økonomiske veksten hos våre handelspartnere ventes å ta seg markert opp gjennom året, etter hvert som smittetallene går ned og stadig flere blir vaksinert. I land der reiseliv og turisme er store næringer, kan det likevel ta noe

lengre tid. I mange land tok aktiviteten seg forholdsvis raskt opp da smitteverntiltakene ble lettet på sist sommer, og aktiviteten i tredje kvartal i fjor ble sterkere enn ventet. Det kan være et tegn på at de varige skadene på økonomiene av pandemien ikke vil være så store som mange har fryktet, men usikkerheten er fortsatt stor.

Det er bedre utsikter noen måneder frem i tid. Under forutsetning om at vaksinen vil dempe smitten, at produksjon og distribusjon av vaksinen går som planlagt og at ikke nye og farligere virusvarianter får spre seg, vil gradvis mindre omfattende smitteverntiltak etter hvert legges til rette for at aktiviteten i norsk økonomi kan øke og at flere permitterte kan komme tilbake i jobb. Det går bedre i norsk økonomi nå enn i fjor vår. Bortsett fra tiltakene som er innført i Oslofjord-området frem til 31. januar, er smitteverntiltakene nå mindre inngripende enn i vår, samtidig som bedrifter og virksomheter har lært hvordan de kan tilpasse kostnader og drift best mulig til situasjonen. Norsk næringsliv drar også nytte av høyere oljepris og økt etterspørsel fra utlandet. Strengere innreisebestemmelser kan, hvis de varer lenge, skape utfordringer for de delene av norsk arbeidsliv som er avhengige av arbeidskraft fra utlandet.

Omfattende økonomiske tiltak og lavere smittespredning har bidratt til at fallet i økonomisk aktivitet har vært mindre enn i mange andre land. Erfaringene viser at land som var tidlig ute med tilstrekkelige smitteverntiltak, har lykket best med å slå ned smitten. Disse landene har også opplevd mindre nedgang i økonomisk aktivitet. Norge er blant de landene som så langt er kommet best ut både med tanke på helsemessige konsekvenser av pandemien og utslag i økonomien. Vår næringsstruktur, med mindre innslag av de tjenestenæringene som er blitt hardt rammet av krisen enn mange andre land, har også bidratt til å begrense de negative effektene på økonomien.

Økonomien klarte seg bedre mot slutten av fjoråret enn mange ventet. Verdiskapingen i fastlandsøkonomien falt med 0,9 pst. fra oktober til november, mens det på forhånd var ventet en nedgang på 1,6 pst. Korrigert for høy strømproduksjon og unormalt høyt fiske i oktober, var fallet i november 0,4 pst. Til sammenligning falt aktiviteten i fastlandsøkonomien med til sammen 11 pst. i mars og april.

Aktiviteten i norsk økonomi er fortsatt lavere enn før pandemien, men krisen har rammet næringslivet svært ulikt. Tjenesteytende næringer som er blitt hardt rammet av krisen, herunder

kultur og underholdning og overnattings- og serveringsvirksomhet, utgjør 10 pst. av norsk økonomi, og aktiviteten i disse næringene lå i november 25 pst. lavere enn nivået før pandemien slo inn. De øvrige 90 pst. av norsk økonomi har klart å hente igjen hele tapet, slik at aktiviteten i november var tilbake på nivået fra februar i fjor. Særlig har omsetningen innenfor deler av varehandelen vært svært god. De utsatte tjenestene har en større andel av sysselsettingen enn av BNP, og står for rundt en seksdel av samlet sysselsetting.

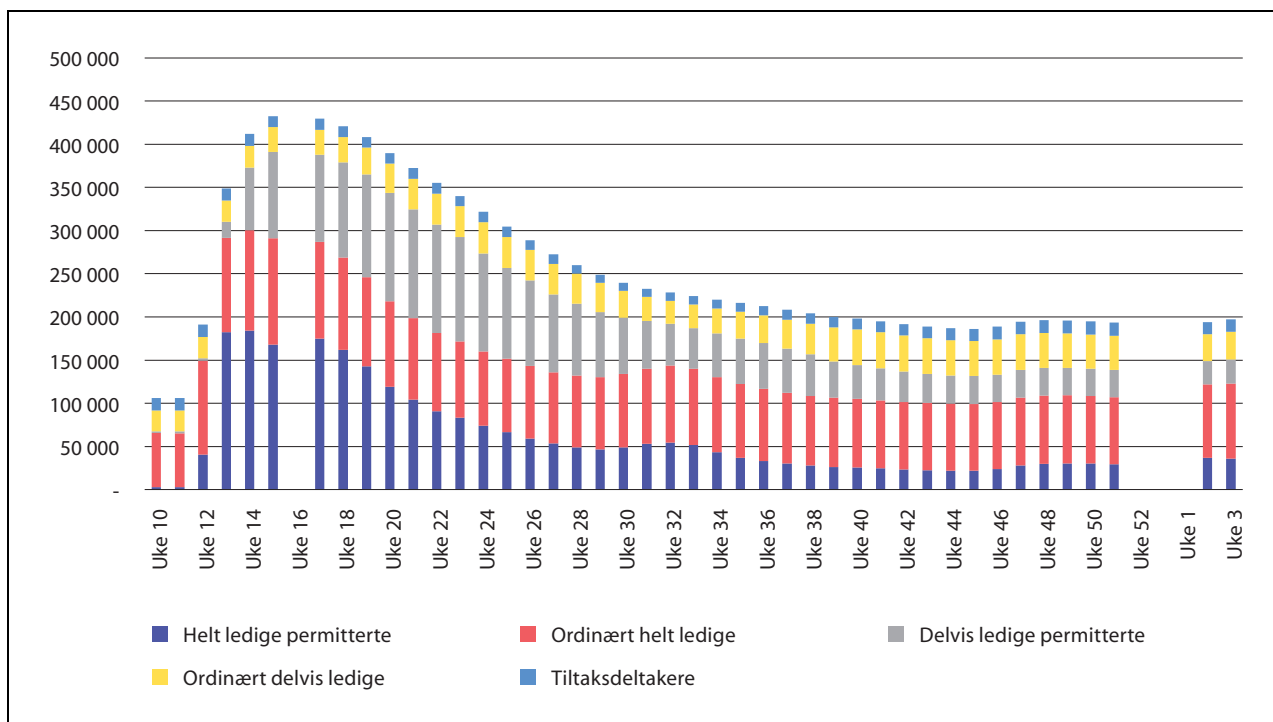
Arbeidsledigheten har falt kraftig siden i fjor vår, men er fortsatt langt høyere enn før pandemien. I midten av januar i år var det 197 200 arbeidssøkere. Av disse er nesten 123 000 personer helt ledige. Innstramningene i smitteverntiltakene den siste tiden har ført til at flere er helt permitterte, mens færre er delvis permittert, se figur 1.1. I områder av landet der smitteverntiltakene har vært strammet mer til, har det vært en større økning i tallet på arbeidsledige. Siden slutten av oktober og frem til 19. januar har antallet arbeidssøkere i Oslo og Viken økt med 5 800 personer, og det utgjør om lag 60 pst. av den samlede økningen i arbeidssøkere i denne perioden. De strenge smitteverntiltakene som ble innført i Oslofjord-området, har ført til at flere bedrifter har gitt varsel om permittering. Permitterte arbeids-

takere kan raskt kalles tilbake dersom de strenge smitteverntiltakene i Oslofjord-området ikke blir forlenget etter 31. januar.

Tendensen til økt langtidsledighet er urovekende. Langvarig permittering og høy ledighet vil øke sannsynligheten for at arbeidsledige mister kontakt med arbeidslivet. Mange vil nå gå permittert historisk lenge. For virksomheter som ikke kommer i gang igjen, kan permitteringen være en falsk trygghet for arbeidstakere som ikke aktivt søker ny jobb. Det kan øke overgangen til helse-relaterte trygdeytelser. Regjeringen har utvidet muligheten til å kombinere dagpenger og opplæring. Det er viktig at permitterte og andre arbeidsledige benytter denne anledningen til å øke sin kompetanse, slik at de lettere kan komme tilbake i arbeid.

De økonomiske utslagene av pandemien er ulike, ikke bare mellom næringer, men også mellom personer. Mens noen er blitt permittert eller har måttet innstille virksomheten sin midlertidig, har andre fått bedre råd av at renten er satt ned og at forbruket er blitt holdt tilbake. At mange har klart seg godt økonomisk, gjenspeiles i høy temperatur i boligmarkedet til tross for pandemien. Siden sommeren har boligprisene steget markert.

Husholdningene har samlet sett spart mye under pandemien. Bankinnskuddene økte med 119 mrd. kroner i perioden fra 3. kvartal 2019 til

Figur 1.1 Registrerte arbeidssøkere hos NAV fordelt på hovedgrupper. Antall personer¹

¹ NAV har ikke publisert ukentlige tall for uke 16, 52 og 53 i fjor og uke 1 i år.

Kilde: NAV.

3. kvartal 2020. Analyser fra Norges Bank kan tyde på at økningen i sparingen i hovedsak kan forklares med smitteverntiltak og smittefrykt. Det trekkes i retning av at konsumet kan øke nokså raskt når smitteverntiltakene kan lettes på. Det private forbruket ligger an til å bli en betydelig vekstmotor i norsk økonomi i siste halvdel av 2021.

Kontrastene gjennom året kan derfor bli store, der lav vekst i første del av året sannsynligvis etterfølges av høy vekst etter hvert som større deler av befolkningen vaksineres og smitteverntiltak lempes på. De fleste prognosemakere venter i sine siste anslag en vekst på 3–4 pst. i år. Jo raskere smittespredningen kommer under kontroll og smitteverntiltakene kan lettes, desto høyere blir veksten.

Usikkerheten om utviklingen fremover er stor, men mindre enn i fjor vår. Da var situasjonen mer uoversiktlig, og ingen visste om eller når en effektiv vaksine ville komme. Vaksineringsen har nå startet opp. Det er likevel usikkert hvor raskt vaksineringsen vil gå, både ute og hjemme, og hvor effektivt vaksinene vil hindre smittespredning. Smitten kan også øke, og nye virusvarianter kan få økt spredning. Det vil i så fall gi behov for strengere smitteverntiltak og justeringer i vaksinene og skyve den økonomiske oppgangen ut i tid. På den annen side kan vaksineringsen gå raskere enn ventet, slik at smitteverntiltak kan lempes på. Da kan oppgangen komme raskt og bli sterkere. Ulike scenarier for smitteutvikling og smitteverntiltak gjennom resten av året er nærmere drøftet i avsnitt 1.1.

1.3 Strategi for økonomiske tiltak fremover

Regjeringens strategi for veien ut av krisen er å *skape mer og inkludere flere*. Strategien innebærer å kompensere når det er nødvendig, men trappe ned tiltakene for å gi insentiver til aktivitet så snart smittesituasjonen og smitteverntiltakene gjør det er mulig.

Siden 12. mars i fjor har regjeringen fremmet omfattende økonomiske tiltak for å begrense de negative konsekvensene av koronapandemien og smitteverntiltakene. Gjennom fjoråret ble det vedtatt midlertidige krisetiltak på til sammen 131 mrd. kroner, og utgiftsveksten på statsbudsjettet har aldri vært høyere i moderne tid enn fra 2019 til 2020. Mange av tiltakene er forlenget inn i 2021, og de blir ytterligere forlenget med forslagene i denne proposisjonen, se avsnitt 1.4.

I løpet av 2021, og kanskje allerede i sommer og utover høsten, kan begrensningene som følger av pandemien i stor grad være et tilbakelagt kapittel, men usikkerheten er stor, som omtalt i avsnitt 1.1. Den økonomiske politikken må være fleksibel og tilpasses smittesituasjonen og smitteverntiltakene.

Regjeringens overordnede mål med de økonomiske tiltakene er å trygge arbeidsplasser og forhindre at arbeidsledigheten festner seg på et høyt nivå. Gjennom støtte og kompensasjon til næringslivet vil flere arbeidsgivere unngå konkurser under pandemien, slik at aktiviteten i økonomien raskt kan ta seg opp igjen og flest mulig kan komme tilbake i jobb når det ikke lenger er behov for strenge smitteverntiltak. Videre skal økt satsing på utdanning og kompetansetiltak bidra til at flere styrker sine muligheter på arbeidsmarkedet.

De økonomiske tiltakene som er satt inn, og som nå virker, vil i stor grad være til hjelp også i fortsettelsen. Det kan likevel være aktuelt å justere på tiltakene eller sette inn nye tiltak, avhengig av smitteutviklingen og den økonomiske situasjonen. Regjeringen vil vektlegge hensynene i boks 1.1 i vurderinger av tiltak fremover. Hensynene bygger på erfaringer fra det siste året og fra tidligere kriser, se også egen drøfting i Prop. 127 S (2019–2020). De økonomiske tiltakene skal være målrettede og midlertidige med plan for utfasing, gi best mulige insentiver, og samtidig innrettes slik at misbruk unngås.

Regjeringens strategi for veien ut av krisen, *Skape mer og inkludere flere*, er oppsummert i boks 1.2. Strategien handler om få folk tilbake i jobb, satse på kompetanse og grønn vekst, sikre flere bein å stå på, inkludere flere og bevare tryggheten og tilliten i det norske samfunnet. Strategien vil både ta oss ut av krisen, men også være et steg på veien mot å løse de mer langsiktige utfordringene Norge står overfor.

Innretning av de økonomiske tiltakene som er innført så langt

De økonomiske tiltakene er innført og justert i ulike faser av krisen og har vært tilpasset smitteverntiltakene. Tiltakene i krisens første fase var i stor grad rettet mot å sikre inntekter for lønns-takere, og mot kompensasjon og økt likviditet for bedrifter for å unngå unødige konkurser og oppsigelser. Inntektssikringsordningene ble utvidet, det ble innført likviditetsstøtteordninger, lånegarantiordninger, ordninger for skatte- og avgifts-uttsettelse, samt en generell kompensasjonsordning for bedrifter med stort omsetningsfall.

Da smitteverntiltakene kunne lempes på før sommeren i fjor, gikk aktiviteten i økonomien markert opp, og de fleste virksomheter klarte seg godt. Det ble iverksatt enkelte aktivitetsstimulerende tiltak, som første runde av lønnsstøtteordningen (juli–august). Kompensasjonsordningen for næringslivet ble trappet ned og avvirket i august. Regjeringen og partene i arbeidslivet var i dialog om en forlenget og mer målrettet kompensasjonsordning for reiselivet, servering mv. som fortsatt var rammet av begrenset reiseaktivitet. Denne dialogen fortsatte utover høsten, og ordningen ble lansert i september, sammen med andre runde av lønnsstøtteordningen (oktober–desember). Da den andre smittebølgen inntraff senere på høsten, ble den planlagte kompensasjonsordningen for reiselivet utvidet til å gjelde hele næringslivet, tilsvarende den opprinnelige generelle kompensasjonsordningen. Samtidig ble permitteringsperioden utvidet og flere målrettede støtteordninger forlenget.

Over 44 000 bedrifter fikk innvilget støtte fra de ulike ordningene i 2020. Det inkluderer bidrag fra næringsrettede støtteordninger, kompensasjonsordninger og lånegarantiordninger mv. Flere bedrifter har fått innvilget støtte fra mer enn én ordning, og/eller blitt tildelt støtte fra samme ordning i flere omganger. I den generelle kompensasjonsordningen for næringslivet ble det for perioden fra mars til august i fjor utbetalt støtte på til sammen om lag 7 mrd. kroner, og over 34 000 bedrifter har fått utbetalt støtte for minst én måned. Av dette har tjenesteytende virksomheter som er hardest rammet av smitteverntiltakene, mottatt om lag 56 pst., dvs. om lag 3,8 mrd. kroner. Den nye kompensasjonsordningen som forvaltes av Brønnøysundregistrene åpnet 18. januar i år, og har gjennom de ti første dagene utbetalt over 700 mill. kroner til over 2 000 ulike virksomheter. Under garantiordningen for banklån til bedrifter har bankene per 20. januar lånt ut til sammen 11,4 mrd. kroner. Garantien dekker 90 pst. av lånene, og bankene har til nå brukt vel 20 pst. av den totale garantirammen på 50 mrd. kroner. Om lag 75 pst. av utlånsvolumet er tildelt små og mellomstore bedrifter, fordelt på 3 914 lån. Til større bedrifter er det gitt 93 lån, som til sammen utgjør om lag 25 pst. av utlånsvolumet.

Parallelt med at regjeringen har satt i verk strakstiltak tilpasset situasjonen i de ulike fasene av krisen, har vi også økt innsatsen på arbeidsmarkedstiltak for å få arbeidsledige raskt tilbake i jobb, og lansert Utdanningsløftet, som er en størstilt satsing på videregående opplæring, på høyere utdanning ved fagskoler, høyskoler og universi-

teter og på andre kompetansetiltak. Utdanningsløftet skal bidra til at flere tilegner seg den kompetansen som arbeidsgivere etterspør, også de som er blitt permittert eller arbeidsledige som følge av pandemien. Status for Utdanningsløftet er nærmere omtalt under 2.2 *Kunnskapsdepartementet, Andre saker*.

Ulike typer tiltak til ulike situasjoner

Det er stor usikkerhet om det videre forløpet for smitte og smitteverntiltak, se avsnitt 1.1 som illustrerer ulike scenarioer for utviklingen fremover. De økonomiske tiltakene er utformet slik at de tar hensyn til denne usikkerheten, ved at støtten varierer med omfanget av permitteringer og omsetningsnedgang. I tillegg gjøres det justeringer når det er behov for det.

Regjeringen har understreket at det vil være nødvendig med økonomiske tiltak så lenge krisen varer. De økonomiske tiltakene må spille på lag med smitteverntiltakene. Når smitteverntiltakene er innrettet mot å redusere personkontakt og ta ned aktivitet, kan ikke de økonomiske tiltakene rettes inn mot å øke den samme aktiviteten. I perioder med strenge smitteverntiltak er det mest aktuelt å innrette de økonomiske tiltakene mot å kompensere de virksomhetene som har måttet begrense eller stenge aktivitet som ikke er forsvarelig innenfor smittevernet. Det har hele tiden vært et mål at de som er hardest rammet, også skal få høyest støtte. De fleste støtteordningene er innrettet slik at støtten øker med omsetningsnedgangen.

Regjeringen har som utgangspunkt at støtte til næringslivet må være forankret i et tydelig formål. Det gjør at støtten kan målrettes mest mulig mot det problemet som skal adresseres. Å forsøke å oppnå flere ulike mål med en og samme ordning kan gi utilsiktede resultater.

Å kompensere de bedriftene som har redusert omsetning som følge av myndighetspålagte smitteverntiltak er riktig og i de fleste tilfeller samfunnsøkonomisk lønnsomt, men generelle kompensasjonsordninger kan også ha uheldige virkninger. Bedrifter som ikke er rammet av pandemien, og som ordningene ikke har til hensikt å støtte, vil likevel kunne motta støtte så lenge de objektive kriteriene for å komme inn i ordningene er tilfredsstillt. I regelverksutformingen har det vært nødvendig å avveie hensynet til å unngå misbruk og hensynet til gjennomførbarhet. Kompensasjonsordninger kan også virke passiviserende og svekke insentiver til aktivitet og nødvendig omstilling, eller utsette uunngåelige kon-

kurser. For å unngå uheldige tilpasninger bør ikke støtten være så høy at det er gunstig å velge passivitet fremfor aktivitet. Insentivene til aktivitet og omstilling svekkes med graden av kompensasjon og hvor lenge ordningen er ventet å vare. Så snart smitteverntiltakene kan tas bort, vil mye av aktiviteten kunne komme raskt tilbake. Da er det ikke lenger det samme behovet for kompensasjon, og støttetiltakene må trappes ned for å styrke insentivene til aktivitet og omstilling.

På samme måte som høy kompensasjon over tid kan ha uheldige virkninger, kan også adgang til å permittere ansatte over en lang periode innebære kostnader både for den enkelte og for samfunnet, ved å gjøre det vanskeligere for arbeidstakerne å komme tilbake i jobb og ved å utsette nødvendige omstillinger i økonomien. Permitteringer er et godt virkemiddel for å hjelpe bedrifter med å holde på arbeidskraft i perioder der aktiviteten er midlertidig lav eller nedstengt. Samtidig vil sannsynligheten for at virksomheten kommer tilbake til tidligere aktivitetsnivå avta desto lenger perioden med liten eller ingen aktivitet varer. Det vil gjelde selv om årsaken til lav eller ingen aktivitet er pandemien, fordi vaner hos forbrukere og bedrifter vil kunne legges om, og fordi markeder vil kunne endres. Permitterte som har en forventning om å komme tilbake til samme jobb, vil kunne ha et svakere insentiv til å søke ny jobb og være mindre innstilt på omskolering til nye jobber, enn de som er ordinære ledige. Da øker risikoen for å være uten arbeid i lengre perioder og for varig å falle ut av arbeidsmarkedet. For samfunnet øker faren for at arbeidsledigheten festner seg på høyere nivåer, at flere varig kommer inn i trygdeordninger og at vekstevnen i økonomien svekkes. Ved muligheter for lange permitteringsløp, er det særlig viktig at arbeidsgivere stilles overfor kostnader ved å permittere arbeidstakere som bidrar til at det gjøres en reell vurdering av mulighetene for å ta arbeidstakere tilbake.

Økonomiske støtteordninger som er motivert ut fra trygghet for arbeidstakerne, kan ha en utilsiktet virkning ved at de som mottar støtte, ikke har tilstrekkelig økonomisk motivasjon til å søke nye muligheter. Samspillet mellom insentiver, omfang og varighet av tiltaket, taler for at behovet for støtteordninger og støttenivåer må vurderes løpende etter hvert som smittesituasjonen endrer seg. Når pandemien nærmer seg slutten, må det også antas at særlig større bedrifter lettere vil kunne finansiere seg i markedet.

Økonomien er hele tiden i forandring. Over tid vil markedene tilpasse seg endringer som følger av krisen, og nye bedrifter vil vokse frem. Samti-

dig vil andre kunne bukke under som følge av endret adferd, nye markeder eller andre utviklingstrekk. Vi må være varsomme med å demme opp for strukturelle endringer eller holde personer utenfor arbeidslivet som ville vært bedre tjent med å søke nye jobbmuligheter, særlig når pandemien har vart over lang tid. Den økonomiske politikken fremover må finne den riktige balansen mellom gode insentiver til å gripe muligheter til aktivitet, og tilstrekkelig kompensasjon og trygghet når det er nødvendig.

Behov for økonomiske tiltak det kommende halvåret

Det vil trolig være ulike grader av smitte og smitteverntiltak frem mot sommeren, og innretningen av de økonomiske tiltakene vil kunne bli tilpasset underveis. Slik smittesituasjonen er nå, foreslår regjeringen å forlenge en rekke ordninger som ellers ville utløpt til våren. Velferdsordningene i folketrygden og flere av krisetiltakene virker slik at omfanget av støtte automatisk tilpasses behovene og aktiviteten i økonomien. Ordningene vil automatisk gi mest støtte til de næringene som er spesielt hardt rammet, som restauranter og hoteller. Andre ordninger vil kunne justeres og tilpasses underveis ved å endre støttefaktorer og dekningsgrad. Samlet sett vil allerede etablerte ordninger som nå forlenges, og en tilpasning av disse etter behov og smitteverntiltak, trolig dekke de fleste situasjoner vi kan komme opp i, også om krisen forverres. Regjeringen følger situasjonen nøye, og vil foreslå de tiltakene som er nødvendige for å håndtere pandemien og legge til rette for at Norge skal komme godt ut av krisen.

Når en tilstrekkelig stor del av befolkningen er vaksinert og smitteverntiltak og støtteordninger kan avvikles, vil mye av aktiviteten i økonomien komme tilbake. Det viktigste bidraget til aktivitet, sysselsetting og vekst i tjenestenæringene er gjenåpning. Husholdningene har økt sin sparing betydelig, og mange har et oppdemmet ønske om å bruke penger på aktiviteter hvor det har vært begrensninger under pandemien. I tillegg innebærer statsbudsjettet for 2021 et omfattende bidrag til høy etterspørsel etter varer og tjenester i norsk økonomi.

Regjeringen vil i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2021 legge frem for Stortinget en ny vurdering av innretningen av de økonomiske tiltakene. Varigheten av permitteringsordningen og øvrige ordninger på arbeidsmarkedet vil da kunne vurderes på nytt. Utvidelsene av inntektssikringsordningene og de særskilte støtteord-

ningene overfor bedriftene skal avvikles så snart situasjonen tillater det, samtidig som vi ivaretar nødvendig forutsigbarhet. Eventuelle ytterligere generelle finanspolitiske stimulerings tiltak bør ikke vurderes før vi ser hvor godt økonomien tar seg opp etter at smitteverntiltakene er fjernet.

Nærmere om tiltak for å fremme aktivitet og forberede gjenåpning

Regjeringen har gjennom hele krisen vært opptatt av at vi, så snart smitteverntiltakene gjør det mulig, må ha ordninger som er mest mulig innrettet mot aktivitet og omstilling. Omstillingsordningen for reiseliv og eventbransjen, og støtte til

innovasjonstiltak gjennom Innovasjon Norge, er eksempler på det. For en del selskaper i særlig utsatte næringer vil det være behov for å ha folk i arbeid med planlegging, markedsføring og andre forberedende aktiviteter i perioden før inntektene kan forventes å komme. Dette kan være mindre selskaper som har svært begrensede ressurser, og som kan ha behov for støtte for å ta tilbake og lønne de nødvendige ansatte.

Regjeringen vil vurdere hvordan selskaper med slike behov kan støttes på en hensiktsmessig måte via en egen ordning, i en ny lønnsstøtteordning, i tilknytning til kompensasjonsordningen eller gjennom en annen eksisterende ordning. Dette vil innebære avveininger mellom generelle

Boks 1.1 Viktige hensyn i utformingen av økonomiske tiltak i møte med koronapandemien

1. Målet med tiltaket skal være klart uttrykt, og tiltaket må være målrettet

De økonomiske tiltakene må innrettes slik at de avhjelper problemet som skal løses og best mulig treffer målgruppen. Ordninger som kompenserer for inntektstap, må rettes inn mot aktivitet som reduseres som en direkte følge av smitteverntiltak. Økonomiske tiltak som ikke er godt avgrenset, kan føre til unødig bruk av offentlige midler. For eksempel er generelle skatte- og avgiftsnedsettelse et lite egnet tiltak mot inntektsbortfall på kort sikt. Samtidig må målet med tiltaket avklares før tiltaket utformes.

2. Det skal først vurderes om tiltak som allerede er utviklet, kan brukes og eventuelt justeres

Jo flere avbøtende tiltak som er i kraft, desto mer krevende er det for brukere og for den/de institusjoner som forvalter ordningene, å vurdere hvilke som bør benyttes i ulike situasjoner, og risikoen for dobbel kompensasjon øker. Før det utvikles nye tiltak bør det vurderes hvor langt vi kommer med de eksisterende ordningene og hvilke behov som eventuelt ikke fanges opp av disse.

3. Tiltakene skal innrettes slik at de gir insentiver til aktivitet og omstilling når det er mulig

Ordninger må gi økonomisk trygghet i en krisesituasjon og redusere omfanget av nedleggelse av bedrifter og arbeidsplasser som med stor sannsynlighet vil være lønnsomme etter krisen. Samtidig må ikke ordningene innrettes slik at de svekker insentiver til å opprettholde aktivitet som er forsvarlig

innenfor smittevernet eller insentiver til nødvendig omstilling som er mulig innenfor smittevernet. Etter hvert som smitteverntiltakene avvikles må hensynet til aktivitet og omstilling stå sentralt i de tiltakene som da er aktuelle.

4. Tiltakene må være midlertidige og inkludere en plan for utfasing og avvikling

De økonomiske tiltakene må være midlertidige og inneholde en endelig utløpsdato og plan for utfasing, som kommuniseres utad. Kompensasjonsordninger som strekker ut i tid, forsterker utfordringer med uheldige insentiver og hindrer nødvendig omstilling. De økonomiske tiltakene må ikke svekke skattegrunnlagene eller øke statens utgifter på varig basis.

5. Misbruk av fellesskapets midler må unngås

Alle tiltak bør ha systemer som minimerer risikoen for misbruk. Det skal være full åpenhet om støttemottakere, søknadsgrunnlag og tildelinger av offentlig støtte. Kontroll bør skje før utbetaling for å unngå et omfattende etterarbeid og krav om tilbakebetalinger i etterkant.

6. Tiltaket må være praktisk gjennomførbart for virksomheten som skal forvalte det

Utforming av utvidede/nye tiltak må være utredet og gjennomførbart praktisk og juridisk, herunder må administrative kostnader for det offentlige og de private, kapasitetsbegrensninger og konsekvenser for virksomhetens andre oppgaver tas hensyn til når utforming av ordningene besluttes.

og bransjespesifikke ordninger, og hvordan en ordning kan stimulere til aktivitet fremfor passivitet, i lys av smittevernsituasjonen. En ordning må videre være teknisk og praktisk håndterbar, slik at den gir effekt i et relevant tidsrom. Det er også viktig at en slik ordning utformes innenfor rammen av relevant statsstøtteregulering. Regjeringen vil utrede dette videre og komme tilbake til Stortinget med vurderinger og forslag.

Regjeringen er opptatt av å gi sterke insentiver til å ta ansatte tilbake fra permittering så snart det er mulig. Regjeringen har derfor i to runder gjennom 2020 gjennomført en lønnstilskuddsordning. I anmodningsvedtak nr. 547 (2020–2021) av 19. januar 2021 ber Stortinget regjeringen i samarbeid med partene, senest i løpet av februar, fremme forslag om en ny modell for lønnsstøtte, slik at folk kan holdes i jobb fremfor å være permittert. Dette arbeidet er igangsatt.

Boks 1.2 Veien ut av koronakrisen

Regjeringens strategi for veien videre; *Norges vei ut av krisen: Skape mer, inkludere flere*, ble lagt frem våren 2020. I dokumentene som senere har blitt lagt frem for Stortinget, har Regjeringen tatt strategien videre. Hensikten er å få aktiviteten opp og samtidig møte de langsiktige utfordringene for norsk økonomi.

Den økonomiske politikken skal bidra til å:

- *Få folk tilbake i jobb:* Vi må bidra til at bedriftene kommer i gang igjen over hele landet, og at flest mulig kommer tilbake i jobb.
- *Sikre flere bein å stå på:* Vi må skape flere jobber, i flere bransjer, over hele landet. Veksten må komme i privat næringsliv. Vi bygger vei og bane, og bedrer rammebetingelsene for bedriftene.
- *Skape en grønn fremtid:* Vi må legge til rette for at næringslivet kan skape grønne jobber og en mer bærekraftig fremtid.
- *Bygge kompetanse:* Vi skal sørge for at flere fullfører videregående skole, og at flere får den kompetansen som morgendagens arbeids- og næringsliv trenger. Vi skal videreutvikle Utdanningsløftet 2020.
- *Inkludere flere:* Alle skal få muligheten til å delta, både i arbeidslivet og samfunnslivet.
- *Bevare tryggheten og tilliten i det norske samfunnet, og bevare et sterkt internasjonalt engasjement.*

1.4 Oppsummering av forslagene i proposisjonen

Regjeringen legger i denne proposisjonen frem omfattende tiltak rettet mot næringslivet. Den generelle kompensasjonsordningen for foretak med stort omsetningsfall varer i utgangspunktet ut februar 2021. For å gi økt trygghet og forutsigbarhet for bedrifter, samtidig som hensynet til omstilling og insentiveffekter ivaretas, bør kompensasjonsordningen etter regjeringens vurdering forlenges for månedene mars og april. Regjeringen følger likevel opp anmodningsvedtak fra Stortinget om å forlenge ordningen ut juni, med en anslått kostnad på 4 mrd. kroner for perioden mars til juni.

Regjeringen foreslår å bevilge 1 mrd. kroner til tilskudd til kommuner slik at de kan kompensere lokale virksomheter som er særlig hardt rammet av smitteverntiltakene. Ordningen legger opp til at kommunene selv kan tilpasse støtteutbetalingene til lokale forhold, herunder til reiselivs-, arrangements- og serveringsnæringen. Bevilgningen vil også fungere som en ventilordning for foretak som helt eller delvis faller utenfor den generelle kompensasjonsordningen. Regjeringen har vært tydelig på at kommunesektoren vil bli kompensert for nødvendige merutgifter og mindreinntekter i forbindelse med koronapandemien. Regjeringen vil fortsette å stille opp for kommunesektoren, og arbeidsgruppen med representanter fra regjeringen og KS vil fortsette å kartlegge de økonomiske konsekvensene av pandemien for sektoren. Regjeringen foreslår også økte bevilgninger til støtteordningen for store publikumsåpne arrangementer og kompensasjon for bedrifters utgifter ved innreisekarantene.

Det ligger en betydelig satsing på næringsrettet forskning og innovasjon i budsjettet for 2021. I denne proposisjonen foreslås det flere tiltak som skal legge til rette for økt omstilling og nyskaping hos bedriftene. Regjeringen foreslår å bevilge 1 mrd. kroner til å utvide omstillingsordningen for event- og reiselivsnæringen. Videre foreslås det å bevilge 500 mill. kroner til innovasjonstilskudd, slik at små og mellomstore vekstselskaper kan gjennomføre utviklingsprosjekter gjennom pandemien.

Luffarten er sterkt påvirket av pandemien. Regjeringen foreslår en tilskuddsramme for Avinor på 2,75 mrd. kroner for første halvår 2021. Regjeringen vil komme tilbake i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2021 med en vurdering av støttebehov for andre halvår. I denne proposisjonen følger regjeringen opp flere anmodningsved-

tak fra Stortinget på luftfartsområdet. Regjeringen fremmer også forslag om bevilgninger til eventuell statlig deltakelse i et evigvarende lån (hybridlån) og obligasjonslån til Norwegian Air Shuttle ASA. En eventuell deltakelse fra statens side vil skje på markedsmessige vilkår og forutsetter blant annet at Norwegian får godkjent og gjennomfører selskapets samlede restruktureringsplan langs de linjer som er kommunisert til markedet.

I lys av økt usikkerhet på arbeidsmarkedet la regjeringen 15. januar frem Prop. 72 LS (2020–2021) med forslag om å forlenge særlige tiltak innenfor permitteringsordningen, dagpengeordningen og ordningen for selvstendig næringsdrivende og frilansere frem til sommeren. Tiltakene hadde en anslått kostnad på 2,2 mrd. kroner. I Prop. 75 S (2020–2021) foreslo regjeringen å oppheve ventetidsbestemmelsene i dagpengeordningen frem til sommeren. I denne proposisjonen legger regjeringen frem ytterligere tiltak som skal bidra til å avhjelpe situasjonen i arbeidsmarkedet. Det foreslås om lag 1 mrd. kroner til målrettede tiltak for langtidsledige og permitterte. Dette omfatter blant annet en forsterket satsing på oppfølgings- og opplæringstiltak, arbeidsmarkedstiltak og bedriftsintern opplæring, samt økt bevilgning til drift i NAV. Videre foreslår regjeringen å videreføre særordningen for sykepenges knyttet til pandemien frem til og med 30. juni 2021, noe som vil avlaste arbeidsgivers utgifter og kompensere selvstendig næringsdrivende og frilansere for tapt inntekt ved koronarelatert fravær. Dette er i tråd med Stortingets anmodningsvedtak nr. 541 (2020–2021), av 19. januar. Videre foreslås det å forlenge perioden med arbeidsavklaringspenger som arbeidssøker frem til 1. juli 2021. Flere anmodningsvedtak fra Stortinget på Arbeids- og sosialdepartementets område vil kunne følges opp i behandlingen av regjeringens forslag i Prop. 72 LS (2020–2021), med tillegg i Prop. 75 S (2020–2021).

Regjeringen har innført flere regelverkendringer og smitteverntiltak for å redusere importsmitten til Norge. I denne proposisjonen foreslås det økonomiske tiltak for å styrke smittevernarbeidet ved grensepasseringssteder. Det foreslås blant annet 460 mill. kroner til ordningen med karantenehotell, samt økte bevilgninger til utgifter ifb. testing på grensestasjoner og digital innreiseregistrering.

De største bevilgningsforslagene i denne proposisjonen gjelder følgende:

- Kompensasjonsordningen for foretak med stort omsetningsfall forlenges ut juni. Kostnaden anslås til 4,0 mrd. kroner.

- Tilskudd til Avinor for første halvår 2021 på 2,75 mrd. kroner.
- 1,5 mrd. kroner til eventuell statlig deltakelse i et evigvarende lån (hybridlån) til Norwegian Air Shuttle ASA.
- Målrettede tiltak på om lag 1 mrd. kroner for studenter for å motvirke frafall og forsinkelser i studiene, herunder utvidede muligheter for tilleggslån gjennom Lånekassen med delvis omgjøring til stipend.
- 1 mrd. kroner i økt tilskudd til kommuner for å kompensere lokale virksomheter som er særlig hardt rammet av smitteverntiltakene. Midlene vil også kunne bli benyttet som en ventilordning for bedrifter som helt eller delvis faller utenfor den generelle kompensasjonsordningen.
- Forsterket innsats overfor langtidsledige og permitterte på over 1 mrd. kroner, blant annet til opplærings- og oppfølgingstiltak, treparts bransjeprogram og bedriftsintern opplæring, samt økt driftsbevilgning til NAV, arbeidsmarkedstiltak og tilskudd til å ansette ungdom i sommerjobb.
- 1 mrd. kroner til å forlenge omstillingsordningen for event- og reiselivsnæringen til og med 30. juni 2021. Videre foreslås det 500 mill. kroner i økt innovasjonstilskudd under Innovasjon Norge, samt 260 mill. kroner til videreføring av støtteordningen for store publikumsåpne arrangementer til og med 30. juni 2021.
- Midlertidige regler for sykepenges til arbeidstakere, frilansere og selvstendig næringsdrivende ved koronarelatert fravær foreslås videreført til og med 30. juni 2021. Dette har en anslått kostnad på 660 mill. kroner. Det foreslås også 130 mill. kroner til å forlenge perioden med arbeidsavklaringspenger som arbeidssøker frem til 1. juli 2021.
- Det foreslås 650 mill. kroner til å forlenge stimulerings- og kompensasjonsordningene for kultur, frivillighet og idrett til 1. september.
- Det foreslås 500 mill. kroner til nye og utvidete sommerskoletilbud for barn og unge sommeren 2021, for å bidra til å ta igjen tapt progresjon.
- Karantenehotellordningen ved grenseoverganger foreslås forlenget med redusert egenandel for arbeidsreisende. Kostnaden er anslått til 460 mill. kroner, og tar høyde for mulig varighet ut juni 2021. Det foreslås også midler til økt grensekontroll og innføring av et digitalt innreiseregistreringssystem.
- Målrettede integreringstiltak på om lag 320 mill. kroner, herunder til norskopplæring, introduksjonsprogram og informasjonstiltak rettet mot innvandrergupper.

- Det foreslås midlertidige endringer i kravet til minsteinntekt og minste arbeidstidsreduksjon i dagpengeordningen. Kostnaden anslås til 240 mill. kroner.
- Kompensasjonsordningen for arbeidsgiveres utgifter knyttet til innreisekarantene for utenlandsk arbeidskraft foreslås forlenget til 30. april, med en anslått kostnad på 240 mill. kroner.
- For å redusere risikoen for importsmitte foreslås det om lag 200 mill. kroner til testing ved karantenehoteller og grenseoverganger, samt 75 mill. kroner til et nasjonalt telefonsenter for å bistå kommunene med innreiseregistrering.
- Den midlertidige ordningen for utsettelse av skatte- og avgiftsinnbetalinger foreslås forlenget til og med 30. juni 2021. Merverdiavgiftskrav som forfaller etter 12. april, blir ikke omfattet av ordningen. Forlengelsen gir et provenyrtap på 200 mill. kroner.
- Det foreslås 140 mill. kroner til fleksible utdanningstilbud i fagskoler, høyskoler og universiteter samt 100 mill. kroner til tiltak rettet mot lærlinger våren 2021.
- Det foreslås 100 mill. kroner til kjøp av persontransport med tog, for å ta høyde for reduserte billettinntekter som følge av smitteverntiltakene.

Boks 1.3 Regjeringens innsats rettet mot barn, ungdom og studenter

Det siste året har vært preget av avstand, ensomhet og usikkerhet. Belastningen har vært stor for mange barn, ungdom og studenter. Faglige og sosiale fellesskap er blitt svekket, elever og studenter har måttet tilpasse seg nye lærings- og undervisningsformer, og lærlinger og studenter har opplevd permitteringer. Regjeringen foreslår derfor en rekke målrettede tiltak som skal bidra til at flere får faglig og sosialt påfyll, økt læringsutbytte og muligheter for inntektsgivende arbeid ved siden av studiene.

Regjeringen foreslår 500 mill. kroner til et utvidet sommerskoletilbud for barn i grunnskolen sommeren 2021. Målet er å gi flere unge en arena der de kan delta i faglige, sosiale og kulturelle aktiviteter i skolens sommerferie. Sommerskole kan også bidra til at elever får ta igjen tapt læring og progresjon, og bidra til å redusere frafallet i skolen. Det foreslås også 10 mill. kroner til barn og unge med sammensatte behov, samt 20 mill. kroner til utstyrsentraler slik at utsatte barn og unge kan få låne utstyr til vintersport og friluftsliv.

Ettersom mange studenter oppgir å ha mistet arbeidsinntekten som følge av pandemien foreslår regjeringen et tilleggslån gjennom Lånekassen, der 40 pst. kan omgjøres til stipend. For å bidra til flere arbeidsplasser for studenter, foreslår regjeringen også 150 mill. kroner for at fagskoler, høyskoler og universiteter kan lønne studenter for å gi faglig oppfølging av andre studenter. Det vil bidra til at studenter som står i fare for å falle fra studiene kan få bedre oppfølging, og til at flere studenter får mulighet til inntektsgivende arbeid. Videre foreslås det å

styrke studentsamskipnadene med 50 mill. kroner slik at de kan ansette studenter som skal sørge for gode sosiale tilbud til andre studenter. I tillegg foreslås det 20 mill. kroner til sosiale lavterskeltilbud for studenter og 10 mill. kroner til forsterkede tiltak for å ivareta studenters psykiske helse.

Arbeidsmarkedet under pandemien har vært spesielt krevende for mange unge og nyutdannede. Vi må unngå at unge med lave formelle kvalifikasjoner og liten arbeidserfaring faller varig ut av arbeidslivet. Regjeringen forsterker derfor innsatsen for å få utsatte unge i utdanning og arbeid:

- 100 mill. kroner til tiltak for lærlinger og lære kandidater som er eller står i fare for å bli permittert eller miste læreplassen.
- 140 mill. kroner til å oppskalere fleksible utdanningstilbud som særlig er tilpasset nyutdannede og unge uten mye jobberfaring.
- 60 mill. kroner til å styrke IPS-ung for at flere unge med psykiske lidelser kan få arbeidsrettet oppfølging i kombinasjon med behandling fra helsetjenesten.
- 50 mill. kroner til oppfølgingstjenester i NAVs egen regi for å styrke oppfølgingen av unge arbeidssøkere med bistandsbehov som tar fag- og yrkesopplæring.
- 280 mill. kroner til flere tiltaksplasser som blant annet gir rom for en betydelig satsing på tilskudd til sommerjobber for unge.

Regjeringen foreslår totalt 2,2 mrd. kroner i tiltak rettet mot barn, ungdom og studenter.

Samlet foreslås det i denne proposisjonen nye koronarelaterte tiltak på 16,1 mrd. kroner utenom lånetransaksjoner. I tillegg foreslås andre nødvendige bevilgningsøkninger på 0,2 mrd. kroner bl.a. i forbindelse med kvikkleireraset i Gjerdrum.

1.5 Hovedtall for budsjettets stilling

Regjeringen har møtt koronapandemien med en kraftig finanspolitisk respons, og bruken av oljepenger og offentlige utgifter har blitt økt til historisk høye nivåer. Samtidig har lavere aktivitet i økonomien gitt nedgang i statens skatte- og avgiftsinntekter og økte utgifter til dagpenger til arbeidsledige og permitterte. Midlertidige krisetiltak skal fases ut etter hvert som økonomien bedres og behovene avtar. For å understøtte langsiktig bærekraft i offentlige finanser må bruken av oljepenger bringes innenfor den langsiktige rettesnoren i handlingsregelen på 3 pst. av fondsverdien. En nedtrapping av utgiftsnivået i offentlig sektor bidrar også til vekst og sysselsetting i privat sektor og nødvendige omstillinger i økonomien.

Samlet sett ble den planlagte pengebruken i årets budsjett økt med til sammen over 30 mrd. kroner gjennom regjeringens forslag i Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021) og stortingsforliket i desember. Med forslagene fremmet tidligere denne måneden og i denne proposisjonen øker bruken av oljepenger med nye 18,6 mrd. kroner, til 363,2 mrd. kroner, målt ved det strukturelle oljekorrigerede budsjettunderskuddet.¹ Samlet sett er oljepengebruken dermed økt med nesten 50 mrd. kroner siden det opprinnelige budsjettforlaget ble lagt frem i oktober.

Økningen i oljepengebruk så langt under krisen har vært betydelig større enn under noen tidligere krise. Ser vi årene 2020 og 2021 under ett, kan den ekstra bruken av oljepenger under pandemien anslås til om lag 240 mrd. kroner, sammenlignet med om vi hadde ført en nøytral budsjettpolitikk, som i årene før pandemien. Tar vi også hensyn til budsjettsvekkelsen som følger av lavere skatteinntekter og økte utgifter til dagpenger for permitterte og arbeidsledige (de såkalte automatiske stabilisatorene i budsjettet), kan merbruken av oljepenger anslås til om lag 370 mrd. kroner (utover hva vi ville brukt i en normalsituasjon). Alt

annet likt bidrar merforbruket til at verdien av Statens pensjonsfond utland blir tilsvarende lavere, noe som innebærer et årlig tap av finansieringsbidrag fra fondet til statsbudsjettet på om lag 11 mrd. kroner i alle fremtidige år.

Under krisen har det vært nødvendig med sterke økonomiske tiltak. Utgiftene for staten har vært høye, men uten den omfattende finanspolitiske responsen ville kostnadene som følge av pandemien og smitteverntiltakene kunne blitt større, gjennom lavere verdiskaping, flere bedrifter som ville gått over ende og tap av mange arbeidsplasser. De virkelig store tapene oppstår dersom arbeidsledigheten får festne seg på høyere nivåer enn før krisen. I det lange løp er det vår felles arbeidsinnsats vi skal leve av, inntektene derfra er langt viktigere enn inntektene fra oljen og pensjonsfondet. En ekspertgruppe, ledet av Steinar Holden, anslo at én prosentenhøyt høyere arbeidsledighet fører til en varig reduksjon i sysselsettingsandelen på 0,2 prosentenheter.² Det tilsvarer i underkant av 10 000 færre sysselsatte, og gir et årlig tap i BNP for fastlandsøkonomien på nesten 12 mrd. kroner. Det illustrerer at det aller viktigste vi gjør i denne krisehåndteringen, er å hindre at arbeidsledigheten får festne seg på høyere nivåer. Medregnet forslagene i denne proposisjonen tilsvarer bruken av oljepenger 3,3 pst. av verdien av Statens pensjonsfond utland ved inngangen til året, opp fra en anslått uttaksprosent på 3,0 pst. i det opprinnelige budsjettforlaget i oktober. Høyere fondsverdi ved inngangen til året enn anslått i budsjettet i fjor høst, bidrar isolert sett til at oppgangen i uttaksprosenten blir lavere enn den ellers ville vært. At oljepengebruken kunne øke hvis smittesituasjonen forverret seg, er i tråd med det regjeringen sa da budsjett ble lagt frem.

Det er likevel en forutsetning for at politikken vil være vellykket i et mer langsiktig perspektiv, at de ekstraordinære utgiftene for staten fases ut og avvikles etter hvert som situasjonen bedres. De offentlige utgiftene må komme tilbake til et mer normalt nivå for å bevare bærekraften i statsfinansene. Det er også en forutsetning for vekst og sysselsetting i privat sektor og nødvendige omstillinger i økonomien.

I tråd med handlingsregelen skal finanspolitikken brukes aktivt for å dempe økonomiske tilbakeslag. Det forutsetter at det i gode tider brukes mindre enn den langsiktige rettesnoren på

¹ De diskresjonære tiltakene som foreslås i denne proposisjonen er sammen med forslagene fremmet tidligere i måneden, lagt til oljepengebruken som følger av saldert budsjett for 2021. Aktivitetskorreksjonene er basert på anslagene til Nasjonalbudsjettet 2021.

² Samfunnsøkonomisk vurdering av smitteverntiltak covid-19. Rapport fra ekspertgruppe på oppdrag fra Helsedirektoratet. 7. april 2020.

Tabell 1.1 Nøkkeltall for 2021-budsjettet (mrd. kroner og prosent)

	NB21	Saldert budsjett for 2021	2021-budsjettet nå ¹
Oljekorrigert underskudd	371,2	396,6	415,2
Strukturelt oljekorrigert underskudd	313,4	344,6	363,2
Prosent av fondskapitalen ²	3,0	3,3	3,3
Prosent av trend-BNP Fastlands-Norge	9,4	10,4	10,9
Budsjettimpuls, prosentenheter ³	-2,9	-2,0	-1,4
Reell, underliggende utgiftsvekst (pst.)	-4,6	-3,1	-2,0
Overskudd på statsbudsjettet og i Statens pensjonsfond	-37,6	-63,0	-81,6

¹ Medregnet forslagene i Prop. 72 LS (2020–2021), Prop. 75 S (2020–2021) og i denne proposisjonen. Anslagene for aktivitetskorreksjonene (de automatiske stabilisatorene) i budsjettet er ikke oppdatert siden Nasjonalbudsjettet 2021.

² Høyere fondsverdi ved inngangen til året enn anslått i NB21 og saldert budsjett, bidrar isolert sett til at oppgangen i uttaksprosenten blir lavere enn den ellers ville vært.

³ Budsjettimpulsen er målt ved endringen i det strukturelle oljekorrigerte underskuddet som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge. Positive tall indikerer at budsjettet virker ekspansivt. Den negative impulsen for i år må ses i sammenheng med det svært ekspansive budsjettet for 2020, med en budsjettimpuls på rekordhøye 4,5 pst. av trend-BNP for Fastlands-Norge. Ser vi de to årene samlet, er finanspolitikken meget ekspansiv med en samlet budsjettimpuls på 3,1 pst.

Kilde: Finansdepartementet.

3 pst. Regjeringen har i hele sin periode frem til krisen holdt oljepegebruken på eller under 3 pst. av fondsverdien. Selv medregnet den høye pengebruken i fjor og i år, har regjeringen samlet sett i sin periode brukt mindre enn det har vært rom for innenfor handlingsregelen.

Det oljekorrigerte budsjettunderskuddet i 2021 anslås nå til 415,2 mrd. kroner. Forskjellen mellom det strukturelle oljekorrigerte budsjettunderskuddet og det oljekorrigerte budsjettunderskuddet er nærmere forklart i kapittel 3.1 i Nasjonalbudsjettet 2021.

Målt som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge innebærer forslagene i Prop. 72 LS (2020–2021), Prop. 75 S (2020–2021) og denne proposisjonen isolert sett en økning av det strukturelle oljekorrigerte budsjettunderskuddet på 0,6 pst. fra saldert budsjett. Budsjettimpulsen i 2021 blir tilsvarende mindre negativ og anslås nå til -1,4 pst. Den negative impulsen for i år må ses i sammenheng med det svært ekspansive budsjettet for 2020, med en budsjettimpuls på 4,5 pst. av trend-BNP for Fastlands-Norge, som er høyere enn noen gang. Ser vi de to årene samlet, er finanspolitikken meget ekspansiv med en samlet budsjettimpuls på 3,1 pst.

Statsbudsjettets underliggende utgiftsvekst i 2021 anslås til -2,0 pst., opp fra anslått -4,6 pst. i Nasjonalbudsjettet 2021.

1.6 Oversikt over økonomiske tiltak som er vedtatt eller foreslått i 2021

Det er innført omfattende økonomiske tiltak og støtteordninger i møte med koronapandemien. Ordningene var opprinnelig ment å være kortvarige, men har i stor grad blitt forlenget fordi pandemien og smitteverntiltak fortsatt holder aktiviteten i norsk økonomi nede.

I 2020-budsjettet ble det til sammen bevilget 131 mrd. kroner til økonomiske tiltak i møte med pandemien.

Regjeringens forslag til statsbudsjett i oktober inneholdt betydelige bevilgninger til håndteringen av virusutbruddet og videreføring av støtteordninger for dem som er rammet av smitteverntiltakene. Om lag 11 mrd. kroner ekstra til helsesektoren var den største og viktigste prioriteringen. På grunn av usikkerhet om smitteverntiltakenes omfang og varighet, ble ordningene for kultur, frivillighet og idrett innrettet med varighet på et halvt år inn i 2021. Det samme gjaldt bevilgningene til tog- og kollektivtilbud.

Videre ble det i Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021) i november foreslått ytterligere 17,3 mrd. kroner til håndteringen av pandemien. Smittetallene var da økt, både i Europa og Norge. Det var også innført strengere smitteverntiltak. Usikkerheten om den økonomiske utviklingen var økt sammenlignet med budsjettforslaget i oktober. Tilleggsnummeret

omfattet blant annet om lag 7,4 mrd. kroner til kommunene og fylkeskommunene, som kompensasjon for merutgifter og mindreinntekter som følge av pandemien, på toppen av 3,3 mrd. kroner til kommunesektoren i regjeringens forslag i Prop. 1 S (2020–2021). Tilleggsnummeret inneholdt også forslag om en ny generell kompensasjonsordning for bedrifter og forlengelse av utvidelser i dagpengeordningen, sykepengeordningen og ordningen med omsorgspenger.

Under de påfølgende budsjettforhandlingene på Stortinget ble det bevilget ytterligere 5 mrd. kroner til håndtering av pandemien i saldert budsjett for 2021. Det ble blant annet vedtatt høyere kompensasjonsgrad i den nye kompensasjonsordningen for

bedrifter, og den midlertidige opphevelsen av flypassasjeravgiften ble forlenget ut 2021.

Tabell 1.2 viser de økonomiske tiltakene som har blitt vedtatt eller foreslått i 2021-budsjettet, inkludert forslagene i Prop. 72 LS (2020–2021) og Prop. 75 S (2020–2021), og forslagene regjeringen nå legger frem. Omfanget av økonomiske tiltak er stort og dekker bredt. Frem til nå er det vedtatt eller foreslått tiltak overfor bedrifter for 27,5 mrd. kroner, tiltak overfor husholdninger for 10,7 mrd. kroner og tiltak overfor sektorer med kritiske samfunnsoppgaver for 27,1 mrd. kroner. Til sammen utgjør tiltakene 65,3 mrd. kroner i 2021, hvorav 16,1 mrd. kroner foreslås i denne proposisjonen.

Tabell 1.2 Økonomiske tiltak som er vedtatt eller foreslått i møte med pandemien i 2021. Mrd. kroner

	Bevilgning 2021 ¹
<i>Tiltak for bedrifter</i>	27,5
Generell kompensasjonsordning for næringslivet	10,1
Luftfart	5,9
Kultur, idrett og frivillighet	3,1
Reiseliv	1,7
Maritim sektor	0,6
Folketrygden	1,9
Omstilling næringsliv	1,9
Andre tiltak overfor næringslivet	2,2
<i>Tiltak for husholdninger</i>	10,7
Folketrygden	4,1
Utdanning og kompetanse	5,6
Inkludering og integrering	0,4
Sårbare grupper	0,5
Annet til husholdninger	0,1
<i>Tiltak for sektorer med kritiske samfunnsoppgaver</i>	27,1
Kommunesektoren	11,8
Helsesektoren	11,7
Kollektivtransport	0,9
Annet til kritiske samfunnsoppgaver	2,6
<i>Sum økonomiske tiltak</i>	65,3

¹ Lånetransaksjoner og garantifullmakter mv. er ikke medregnet i tabellen.

Boks 1.4 Regjeringens innsats rettet mot sårbare grupper

Redusert sosial kontakt og ensomhet er risikofaktorer for økt psykisk uhelse og isolasjon. Regjeringen har under hele pandemien vært opptatt av å dempe de negative konsekvensene av pandemien og de inngripende tiltakene for sårbare grupper. Det har vært sentralt i håndteringen av pandemien at barn, unge og eldre skal ha en mest mulig normal hverdag, med barnehage- og skoletilbud og tilgjengelige helsetilbud.

Regjeringen har siden nedstengingen i mars fulgt konsekvensene for sårbare grupper tett, og arbeidet for å redusere belastningen for disse gruppene. I 2020 satte regjeringen inn omfattende tiltak for å avhjelpe situasjonen for sårbare grupper. Samlet ble det som følge av pandemien iverksatt målrettede tiltak på om lag 1,5 mrd. kroner, og overføringene til kommunene ble økt med nesten 19 mrd. kroner, begrunnet blant annet med innsats for sårbare grupper.

I statsbudsjettet for 2021 er det som følge av pandemien bevilget om lag 500 mill. kroner som er rettet mot sårbare grupper. Dette gjelder særlig tiltak som skal bidra til å avhjelpe ensomhet og isolasjon blant eldre. Kommunenes frie inntekter er videre økt med om lag 9 mrd. kroner som følge av pandemien. Det er 1,4 mrd. kroner mer enn anslåtte merutgifter i kommunene. Regjeringen begrunnet dette blant annet med at tjenestetilbudet til barn, unge og sårbare grupper skal kunne opprettholdes. I budsjettet for 2021 er det også bevilget midler til blant annet tiltak for barn som vokser opp i familier med lavinntekt, tiltak for å forebygge vold og overgrep mot barn, til Opptappingsplanen for barn og unges psykiske helse, og til habilitering og avlastning for personer som har nedsatt funksjonsevne.

Regjeringen foreslår nå en rekke ytterligere tiltak som vil bidra til å forsterke innsatsen for sårbare grupper under koronapandemien. Tiltakene i listen under utgjør til sammen forslag til

økte bevilgninger på om lag 450 mill. kroner i 2021:

- 30 mill. kroner til kommuner som samarbeider med restauranter om å tilby billige middager for hjemmeboende eldre som ønsker å spise sammen med andre.
- 8,5 mill. kroner til håndtering av pandemiens konsekvenser for studenters psykiske helse (tildeles studentsamskipnadene) og 1,5 mill. til Mental helse til en nasjonal studenttelefon.
- 20 mill. kroner til sosiale lavterskeltilbud for studenter.
- 50 mill. kroner til å ansette studenter i studentsamskipnadene som skal sørge for gode sosiale tilbud til andre studenter.
- 2 mill. kroner til tilskudd til opplæring i kunnskapsbaserte mestringskurs også ved studiestedene.
- 10 mill. kroner til tilskuddsordning til barn og unge med behov for langvarig oppfølging og sammensatte tjenester, for etablering og opprettholdelse av lavterskeltilbud.
- 20 mill. kroner til utstyrssentraler, slik at barn og familier kan låne ski, skøyter, aksebrett eller annet utstyr.
- 25 mill. kroner til *Jobbsjansen*, som skal bidra til å kvalifisere hjemmeværende kvinner med innvandrerbakgrunn som mangler grunnleggende kvalifisering, for arbeid eller utdanning.
- 120 mill. kroner for å utvide tiden med opplæring i norsk og samfunnskunnskap i inntil fire måneder for personer som avslutter sin rett og plikt til opplæring innen 30. juni 2021.
- 135 mill. kroner til økt bruk av forlenget introduksjonsprogram i inntil fire måneder for deltakere som er i slutfasen av programmet.
- 10 mill. kroner til norsktrening i regi av frivillige organisasjoner.
- 23 mill. kroner for å redusere koronasmitte blant innvandrere.

1.7 Anmodningsvedtak

19. januar vedtok Stortinget 31 anmodningsvedtak om økonomiske tiltak i møte med pandemien og knyttet til importsmitte. Tabell 1.3 viser en oversikt over anmodningsvedtakene. Mange av vedtakene følges opp gjennom forslag i denne proposisjonen. Enkelte vedtak krever nærmere utred-

ning og vil følges opp på egnet vis. Flere anmodningsvedtak kan behandles i forbindelse med stortingsbehandlingen av Prop. 72 LS (2020–2021) og Prop. 75 S (2020–2021).

Det vises til nærmere redegjørelse under det enkelte departement i kapittel 2 for hvordan regjeringen har fulgt opp anmodningsvedtakene.

Tabell 1.3 Oversikt over omtale av anmodningsvedtak

Sesjon	Vedtak nr.	Vedtak	Omtale
2020–2021	532	Stortinget ber regjeringen styrke kontrollen ved grenseovergangene, herunder tilpassede løsninger ved mindre trafikkerte grenseoverganger.	s. 36
2020–2021	533	Stortinget ber regjeringen opprette en kompensasjonsordning for flyselskaper med norsk driftstillatelse som har drevet over tid i Norge. Formålet med ordningen skal være å sikre det norske rutetilbudet, trygge norske arbeidsplasser i luftfarten, og det skal stilles krav som sikrer at støtten ikke går til selskapenes kreditorer og aksjonærer. Støtten skal bidra til å sikre faste og direkte ansettelser med norske lønns- og arbeidsvilkår i luftfarten.	s. 65
2020–2021	534	Stortinget ber regjeringen utvide permitteringsperioden til 1. oktober 2021.	Prop. 75 S (2020–2021)
2020–2021	535	Stortinget ber regjeringen forlenge forhøyet sats på dagpenger, 80 % av dagpengegrunnlag opp til 3 G, til 01.10.2021.	Prop. 75 S (2020–2021)
2020–2021	536	Stortinget ber regjeringen vurdere å utsette arbeidsgiverperiode II til 1. juli 2021.	s. 42
2020–2021	537	Stortinget ber regjeringen oppheve ventetid på tre dager for å motta dagpenger til 01.10.2021.	Prop. 75 S (2020–2021)
2020–2021	538	Stortinget ber regjeringen forlenge maksimal periode for mottak av dagpenger til 01.10.2021, også for de tilfeller som gikk ut over maksimal periode fra 1. november til datoen endringen er implementert.	Prop. 75 S (2020–2021)
2020–2021	539	Stortinget ber regjeringen forlenge ordningen med inntektssikring for selvstendig næringsdrivende og frilansere til 01.10.21 med sammenligningsgrunnlag 2019.	Prop. 75 S (2020–2021)
2020–2021	540	Stortinget ber regjeringen forlenge ordningen med inntektssikring for lærlinger (også for nye tilfeller) frem til 01.10.2021	Prop. 75 S (2020–2021)
2020–2021	541	Stortinget ber regjeringen forlenge midlertidige regler for sykepenger til arbeidstakere, frilansere og selvstendig næringsdrivende til 01.07.2021	s. 45
2020–2021	542	Stortinget ber regjeringen videreføre veilederen om avhending av bolig eller andre eiendeler for å få innvilget sosialhjelp til 01.10.2021.	s. 48

Tabell 1.3 Oversikt over omtale av anmodningsvedtak

Sesjon	Vedtak nr.	Vedtak	Omtale
2020–2021	543	Stortinget ber regjeringen raskest mulig opprette en krisestøtteordning for studenter som har opplevd inntektstap grunnet koronapandemien i vårsemesteret 2021. Ordningen skal være mer tilgjengelig og ha en høyere stipendandel enn ordningen våren 2020 og ta utgangspunkt fra en ramme hvor stipendene utgjør 1 mrd. kroner.	s. 31
2020–2021	544	Stortinget ber regjeringen sørge for at delvis permitterte drosjesjåfører må på meldekort kunne registrere den tid man faktisk har hatt kjøring, ikke all ventetid mellom oppdrag.	s. 42
2020–2021	545	Stortinget ber regjeringen styrke mulighetene for at bedriftsintern opplæring kan bli et reelt alternativ til permitteringer, også for store industribedrifter.	s. 47
2020–2021	546	Stortinget ber regjeringen i tiltakspakken som er varslet i januar fremme forslag om en pakke på minimum 1 mrd. med forsterkede arbeidsretta tiltaksplasser for arbeidsledige og permitterte, økte ressurser til oppfølging og veiledning av permitterte og arbeidsledige, samt styrking av midlene til bedriftsintern opplæring og partsstyrte kompetansetilbud.	s. 46
2020–2021	547	Stortinget ber regjeringen i samarbeid med partene i arbeidslivet, senest i løpet av februar, fremme forslag om en ny modell for lønnsstøtte slik at folk kan holdes i jobb fremfor å være permittert.	s. 15
2020–2021	548	Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å forlenge den generelle kompensasjonsordningen frem til 1. juli 2021 med kompensasjonsgrad på 85 %.	s. 55
2020–2021	549	Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å inkludere myndighetspålagt vedlikehold og tilsyn i kompensasjonsordningen for faste utgifter.	s. 56
2020–2021	550	Stortinget ber regjeringen foreslå tilpasninger i støtteordningene som bidrar til at bedrifter med egne ansatte/som eier egne driftsmidler likebehandles med bedrifter som leier personell/leaser utstyr.	s. 56
2020–2021	551	Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å videreføre og styrke ordningen med å tilføre midler til kommuner med arbeidsledighet over landsgjennomsnittet slik som ble gjort i ny salderingen av statsbudsjett 2020. Denne ordningen skal særlig komme bedrifter som er rammet av lokale eller nasjonale smitteverntiltak eller nedstengninger til gode.	s. 37
2020–2021	552	Stortinget ber regjeringen fremme forslag om styrke omstillingsordningen som går via Innovasjon Norge til reiseliv, eventbransjen, serveringsbransjen og andre bransjer som rammes hardt av smitteverntiltakene, innenfor en ramme på 1 mrd. kroner.	s. 60
2020–2021	553	Stortinget ber regjeringen sikre at støtteordningen for publikumsåpne arrangement videreføres frem til 1. juli 2021, og at grensen for størrelse på arrangement reduseres og tilpasses smittevernsbegrensning.	s. 55

Tabell 1.3 Oversikt over omtale av anmodningsvedtak

Sesjon	Vedtak nr.	Vedtak	Omtale
2020–2021	554	Stortinget ber regjeringen opprette en søknadsbasert tilskuddsordning (ventilordning) for bedrifter som ikke i tilstrekkelig grad omfattes av eller faller utenfor den generelle kompensasjonsordningen.	s. 37
2020–2021	555	Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å utsette krav om innbetaling av mva, arbeidsgiveravgift og forskuddsskatt til 1. juli 2021.	s. 68
2020–2021	556	Stortinget ber regjeringen tilføre kommunene tilstrekkelige ressurser for å øke testkapasiteten i samsvar med testplikt direkte ved ankomst og ved karantenehotell, og for å kunne sikre økt testing for covid19 blant risikogrupper i kommunale helseinstitusjoner.	s. 50
2020–2021	557	Stortinget ber regjeringen sikre tilstrekkelig testkapasitet ved lufthavnene slik at testing kan skje på flyplassene ved ankomst.	s. 50
2020–2021	558	Stortinget ber regjeringen sørge for et bedre kontrollsystem for etterlevelse av testplikt og karanteneplikt med økt bruk av stikkprøver og bruk av bøter.	s. 51
2020–2021	559	Stortinget ber regjeringen sørge for obligatorisk karantenehotell betalt av arbeidsgivere for arbeidsinnvandrere hvor arbeidsgiver ikke kan stille med tilfredsstillende løsninger og sikre at det føres tilstrekkelig kontroll med disse.	s. 36
2020–2021	560	Stortinget ber regjeringen om å raskt få på plass en kobling mellom innreiseregisteret og MSIS-labdatabase i tråd med Helsedirektoratets anbefalinger, for å sikre bedre oppfølging av plikt for testing og overholdelse av karantenerogler/isolasjon.	s. 52
2020–2021	561	Stortinget ber regjeringen fremme forslag om strenge reaksjoner mot arbeidsgivere som gjennom sin virksomhet bryter karantenerogler ved import av arbeidskraft.	Ikke omtalt i denne proposisjonen
2020–2021	562	Stortinget ber regjeringen om å fjerne ordningen som åpner for å teste seg i kommunen 24 timer etter ankomst.	s. 52

2 Forslag under det enkelte departement

2.1 Utenriksdepartementet

Kap. 140 Utenriksdepartementet

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Det foreslås å øke bevilgningen med 12 mill. kroner til etablering av et sekretariat for viderefordeling av vaksiner fra EUs anskaffelser, samt anskaffelse av nødvendig juridisk kompetanse. Sekretariatet skal driftes i nært samarbeid med Europakommisjonen og med ett eller flere av EUs medlemsland. Samlede utgifter til formålet er 15 mill. kroner, hvorav 12 mill. kroner foreslås på Utenriksdepartementets budsjett. Det antas at deler av utgiftene til sekretariatet ikke vil kunne ODA-godkjennes, og det foreslås derfor også å øke Helse- og omsorgsdepartementets budsjett med 3 mill. kroner til etablering og drift av sekretariatet, jf. omtale under kap. 703, post 21.

Vaksinene skal fordeles til andre europeiske land og lav- og mellominntektsland i resten av verden, i hovedsak land som er klassifisert av OECD som mottakere av offisiell utviklingshjelp (ODA).

Det legges foreløpig til grunn at 12 mill. kroner kan klassifiseres som offisiell bistand. Regjeringen vil i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2021 fremme forslag om inndekning innenfor Utenriksdepartementets bistandsramme.

2.2 Kunnskapsdepartementet

Kap. 225 Tiltak i grunnsopplæringen

Post 69 Tiltak for fullføring av videregående opplæring

Våren 2020 er det bevilget 175 mill. kroner til tiltak for lærlinger og lære kandidater som var eller sto i fare for å bli permittert eller miste lære plassen, og for at flere skulle få en lære plassen, jf. Prop. 127 S (2019–2020) og Innst. 360 S (2019–2020). Foreløpige funn fra evalueringen av tiltak i Utdanningsløftet 2020 viser at fylkeskommunene mener tiltaket er treffsikkert og gir fleksibilitet til å gjennomføre gode tiltak lokalt.

Fra toppunktet i uke 18 i 2020 på 4 400 permitterte lærlinger falt antall permitterte lærlinger utover året, og i november var antallet falt til 141. Antall permitterte lærlinger økte til 336 i desember og videre til 411 i januar. Vi ser nå en tendens til at flere lærlinger permitteres igjen, og det er stor usikkerhet om situasjonen fremover. Regjeringen foreslår derfor å øke bevilgningen med 100 mill. kroner til tiltak for lærlinger og lære kandidater som er eller står i fare for å bli permittert eller miste lære plassen, og for at flere skal få en lære plassen. Tilsvarende tiltak ble gjennomført i 2020. Midlene skal rettes inn mot de lærefagene som er hardest rammet av pandemien. Tilskuddet vil fordeles etter den kommunale delkostnadsnøkkelen for videregående opplæring.

Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen

Post 65 (ny) Tilskudd til nye og utvidete sommerskoletilbud ifb. koronapandemien

Regjeringen foreslår å bevilge 500 mill. kroner til kommunene til nye og utvidete sommerskoletilbud for elever i grunnskolen. Målet er å gi flere unge en arena der de kan delta i faglige, sosiale og kulturelle aktiviteter i skolens sommerferie i 2021, og at elever kan få mulighet til å ta igjen tapt undervisningstid og progresjon. Regjeringen er opptatt av å forebygge frafall og utenforskap, og jobber for at flest mulig elever skal fullføre og bestå videregående opplæring. Tiltaket gir kommunene mulighet til å tilrettelegge sommeraktiviteter som kan bidra til eksempelvis faglig utbytte og til å motivere f.eks. elever som er i overgangen mellom barneskole og ungdomsskole eller i overgangen mellom ungdomsskole og videregående opplæring. Tilskuddet kan også bidra til å styrke tilbudet til elever innenfor de områdene som er omfattet av regjeringens områdesatsing. Kommunene kan inngå samarbeid med idrettslag, kulturskoler, foreninger, leirskoler osv. tilpasset sine lokale forhold. Midlene skal bidra til nye tilbud eller til utvidete tilbud, og skal ikke finansiere eksisterende lokale tilbud.

Kap. 241 Felles tiltak for fagskoler*Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres*

Regjeringen foreslår en midlertidig ordning med støtte til at fagskoler, høyskoler og universiteter kan ansette og lønne studenter for å gi faglig oppfølging av andre studenter, jf. omtale under kap. 260, post 50. Regjeringen foreslår å bevilge 150 mill. kroner til tiltaket, hvorav 10 mill. kroner til fagskolene.

Kap. 257 Kompetanseprogrammet*Post 70 Tilskudd, kan overføres**Bransjeprogram*

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til treparts bransjeprogram for kompetanseutvikling med 50 mill. kroner. Regjeringen har etablert treparts bransjeprogram for kompetanseutvikling der staten og partene i arbeidslivet samarbeider om å øke deltakelsen i kompetanseutvikling innenfor utvalgte bransjer. Målet med bransjeprogrammene er å bidra til kompetanseutvikling i tråd med bransjenes behov, slik at ansatte kan takle omstillinger og være bedre rustet for morgendagens arbeidsliv. Opplæringstilbudene som tilbys gjennom bransjeprogrammene er for ansatte, permitterte og ledige i bransjene. Det er per i dag opprettet ni bransjeprogrammer. Midlene vil bli fordelt til eksisterende bransjeprogrammer med stort behov eller til å starte opp nye bransjeprogrammer og ev. til omstilling på tvers av bransjer. Dette kan gi et tilbud til personer som er tilknyttet bransjer der mange av jobbene ikke vil komme tilbake når pandemien er over. 1 mill. kroner av midlene kan brukes til å dekke økte utgifter til å administrere ordningen.

Fleksible utdanningstilbud

Ledigheten blant unge og nyutdannede er fortsatt høy. For mange i denne gruppen kan det være et godt alternativ å ta videre utdanning. Dette vil være positivt for samfunnet, og kan øke jobbsjansene for den enkelte som ellers ville gått ledig. Våren 2020 ble det gjennom Utdanningsløftet tildelt 142 mill. kroner til ulike nettbaserte tilbud for permitterte og ledige, fordelt gjennom Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (Diku) og Kompetanse Norge. Utdanningstilbyderne fikk oppskalert eksisterende tilbud raskt, og det var stor etterspørsel etter tilbudene.

Unntakene i dagpengeregelverket er forlenget frem til sommeren, og legger til rette for at flere

kan tilegne seg ny kompetanse mens de søker etter jobb. For samfunnet og for den enkelte vil økt kompetanse både kunne bidra til økt konkurransekraft og til sterkere tilknytning til arbeidsmarkedet. Regjeringen foreslår derfor 140 mill. kroner våren 2021 til å oppskalere fleksible utdanningstilbud som særlig er tilpasset nyutdannede, unge uten mye jobberfaring, og ledige og permitterte. Bevilgningen inkluderer eventuelle utgifter til utdanningsstøtte gjennom Lånekassen.

Oppsummering

Samlet foreslås det å øke bevilgningen på posten med 190 mill. kroner.

Kap. 260 Universiteter og høyskoler*Post 50 Statlige universiteter og høyskoler*

Nasjonale anbefalinger og forsterkede kommunale tiltak i deler av landet under koronapandemien innebærer at fagskoler, høyskoler og universiteter må begrense tilgangen til fysisk undervisning og til campus for studenter og ansatte. Mange studenter har over lang tid hatt liten eller ingen fysisk undervisning og tilgang til campus. Risiko for redusert læringsutbytte, svekket studieprogresjon og frafall fra studiene øker jo lenger strenge smitteverntiltak pågår. Ekspertgruppen som vurderte tiltak for oppfølging av studentene, anbefalte at alle studenter bør få tilgang til kollokvie-/seminargrupper og andre faglige aktiviteter for å fremme et godt og inkluderende læringsmiljø.

Regjeringen foreslår en midlertidig ordning med støtte til at fagskoler, høyskoler og universiteter kan lønne studenter for å gi faglig oppfølging av andre studenter. Oppfølging av noen studentgrupper kan prioriteres, eksempelvis første- og andreårsstudenter eller studenter på spesielt krevende utdanninger med frafallsfare. Jo tidligere forsterkede ressurser kan settes inn, dess mer kan institusjonene jobbe for at studenter kommer gjennom vårsemesteret på en god måte. Konkret utforming må skje i samråd med institusjonene og studentene. Tiltaket kan også forlenges inn mot sommeren gjennom sommerskoletilbud til studentene. Regjeringen foreslår å bevilge 150 mill. kroner til tiltaket, hvorav 124 mill. kroner til statlige universiteter og høyskoler.

Post 70 Private høyskoler

Regjeringen foreslår en midlertidig ordning med støtte til at fagskoler, høyskoler og universiteter

kan lønne studenter for å gi faglig oppfølging av andre studenter, jf. omtale under kap. 260, post 50. Regjeringen foreslår å bevilge 150 mill. kroner til tiltaket, hvorav 16 mill. kroner til private høyskoler.

Kap. 275 Tiltak for høyere utdanning og forskning

Post 70 Tilskudd, kan nyttes under post 21

Det er i 2021 bevilget 10 mill. kroner til oppfølging av studentene under koronapandemien, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021) og Innst. 12 S (2020–2021). Midlene er tildelt studentsamskipnadene, inkludert ANSA som studentsamskipnad for utenlandsstudenter. Midlene skal benyttes til sosiale lavterskeltilbud til studentene ved fagskoler, høyskoler og universiteter. Studentsamskipnadene, institusjonene og studentene skal i samarbeid vurdere hvilke konkrete tiltak de ønsker å gjennomføre ved den enkelte institusjon. Tilbudene skal også nå studenter ved institusjoner som ikke er medlem av en studentsamskipnad.

Nasjonale anbefalinger og forsterkede kommunale tiltak i deler av landet under koronapandemien innebærer at fagskoler, høyskoler og universiteter må begrense tilgangen til fysisk undervisning og til campus for studenter og ansatte. Mange studenter har over lang tid hatt liten eller ingen fysisk undervisning og tilgang til campus. Risiko for psykososiale problemer, svekket studieprogresjon og frafall fra studiene øker jo lenger strenge smitteverntiltak pågår. Oppfølging av psykososial helse og sosiale tilbud er særlig viktig i perioder med lite eller ingen fysisk undervisning. Når vårsemesteret nå preges av mer usikkerhet og ser ut til å kreve strengere tiltak over en lengre periode, er det behov for forsterket innsats overfor studentene. Regjeringen foreslår derfor ytterligere 20 mill. kroner til sosiale lavterskeltilbud for studentene og 50 mill. kroner for å lønne studenter som skal sørge for gode sosiale tilbud til andre studenter. Studentene med lønn skal bidra til at sosiale tilbud iverksettes raskt og til at de når ut til studentene. Midlene fordeles til studentsamskipnadene. I tillegg foreslår regjeringen 10 mill. kroner til arbeidet med psykisk helse for studenter, hvorav 8,5 mill. kroner fordeles til studentsamskipnadene. 1,5 mill. kroner foreslås tildelt til Mental Helse til en nasjonal studenttelefon, jf. omtale under Helse- og omsorgsdepartementets kap. 765, post 72.

Samlet foreslås det å øke bevilgningen på posten med 78,5 mill. kroner.

Kap. 290 Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

Post 01 Driftsutgifter

Kunnskapsdepartementet satte 16. november 2020 ned en ekspertgruppe som skulle vurdere, og foreslå tiltak for å redusere koronasmitte i innvandrerbefolkningen. Ekspertgruppen leverte i desember 2020 en rapport med forslag til tiltak. Regjeringen foreslår å øke bevilgningen på posten med 3 mill. kroner, for at IMDi skal kunne følge opp foreslåtte tiltak for å redusere koronasmitte blant innvandrere.

Kap. 291 Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere

Post 60 Integreringstilskudd, kan overføres

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen med 135 mill. kroner til økt bruk av forlenget introduksjonsprogram i inntil fire måneder for deltakere som er i sluttfasen av programmet. Det anslås at om lag 4 500 deltakere potensielt kan tildeles utvidet programtid. Ettersom ikke alle disse deltakerne vil ha behov for utvidet program, tar departementet utgangspunkt i at to tredjedeler av disse vil få utvidet program, noe som tilsvarer 3 000 deltakere. Tilskuddssats per person er 45 000 kroner. Midlene vil bli utbetalt til kommunene basert på rapportert antall personer som får et tilbud. Tiltaket skal bidra til å bedre deltakerens muligheter til å komme i arbeid eller utdanning etter avsluttet introduksjonsprogram.

Post 62 Kommunale innvandrertiltak

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen med 25 mill. kroner til Jobbsjansen. Tiltaket retter seg mot hjemmевærende kvinner med innvandrerbakgrunn som mangler grunnleggende kvalifisering, og skal bidra til å kvalifisere for arbeid eller utdanning.

Post 71 Tilskudd til integreringsarbeid i regi av sivilsamfunn og frivillige organisasjoner

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen med 20 mill. kroner til informasjonstiltak rettet mot innvandrerbefolkningen. Frivillige organisasjoner spiller en viktig rolle på integreringsfeltet og som informasjonsformidlere til innvandrerbefolkningen. Innvandrerbefolkningen har et betydelig informasjonsbehov knyttet til koronapandemien, som forsterkes av endringer i myndighetenes råd

og tiltak. Tidligere tilskudd til informasjonstiltak rettet mot innvandrerbefolkningen har vært forvaltet av IMDi. Regjeringen foreslår at bevilgningen på 20 mill. kroner skal forvaltes av 20 utvalgte kommuner med mange innbyggere med innvandrerbakgrunn, for å bidra til at tiltak i enda større grad tilpasses lokale behov.

Frivillige organisasjoner spiller også en viktig rolle gjennom å tilby norsktrening for innvandrere. I et mer krevende arbeidsmarked vil gode norskerferdigheter være viktig for at flere skal kunne komme i jobb eller ta videre utdanning. Regjeringen foreslår å øke bevilgningen med 10 mill. kroner til tilskudd til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjoner. Bevilgningen skal gi større kapasitet ved å styrke eksisterende tilbud om frivillig norsktrening og medvirke til å etablere nye tilbud.

Samlet foreslås det å øke bevilgningen på posten med 30 mill. kroner.

Kap. 292 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere

Post 22 Prøver i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere

Økt smittetrykk og innstramminger i smittevern-tiltak vil påvirke norskopplæringen, og bruk av nettbaserte læremidler vil kunne stå sentralt for å gi deltakerne et godt læringsutbytte. Regjeringen foreslår derfor å øke bevilgningen med 10 mill. kroner til økt bruk av nettbasert norskopplæring også i 2021.

Formålet med ordningen er å øke bruken av nettbasert norskopplæring ved å gjøre nettbasert norskopplæring og øvrige nettbaserte læringsressurser gratis tilgjengelig for målgruppen for norskopplæringen etter introduksjonsloven/integreringsloven. Dette skal bidra til økt kvalitet i opplæringen og bedre norskerferdigheter for deltakerne. Økt bruk av nettbasert norskopplæring skal også bidra til videreutvikling av nettbaserte læringsressurser, noe som også kan komme andre målgrupper til gode, eksempelvis arbeidsinnvandrere. Tilsvarende tiltak ble gjennomført i 2020.

Post 60 Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen med 120 mill. kroner for å utvide tiden med opplæring i norsk og samfunnskunnskap i inntil fire måneder for personer som avslutter sin rett og plikt til opplæring innen 30. juni 2021. Deltakere som allerede har fått rett til forlengelse omfattes ikke av tiltaket.

Det anslås at om lag 15 000 personer er i målgruppen for utvidet norskopplæring. Tilskudds-sats per person er 8 000 kroner. Tiltaket skal bidra til å bedre deltakernes norskerferdigheter og muligheter for å komme inn i arbeid, og styrke deres tilknytning til arbeidslivet.

Kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning

Midlertidig unntak fra inntektsgrenser ved behovsprøving av stipend

Som følge av koronapandemien ble inntektsgrensene for avkorting av stipend midlertidig opphevet i perioden 1. mars til 31. desember 2020 for studenter som arbeider i helse- og omsorgssektoren, for politistudenter og studenter som blir beordret til beredskapsarbeid gjennom Heimevernet eller Sivilforsvaret. Det er fremdeles omfattende smitteverntiltak, og det er blant annet satt inn ekstra arbeidskraft for testing av covid-19. I 2021 vil det videre være behov for ekstra arbeidskraft i forbindelse med vaksinerings. Det foreslås at unntaket fra avkorting av stipend videreføres ut 2021, med de samme vilkårene som i 2020. Videreføringen omfatter de samme studentgruppene som for 2020. Unntaket gir et anslått økt bevilgningsbehov på 50 mill. kroner i avsetning til utdanningsstipend, jf. post 50.

Midlertidig unntak fra borteboerkravet for elever og studenter for rett til enkelte stipend og lån

Våren 2020 ble det gitt midlertidig unntak fra borteboerkravet som gjelder for rett til enkelte stipend og lån. Som følge av mindre fysisk undervisning og en utfordrende økonomisk situasjon for enkelte som har mistet arbeidsinntekt, vil trolig mange elever og studenter bli værende i foreldrehjemmet i tiden fremover. Regjeringen vil derfor gjeninnføre et midlertidig unntak fra borteboerkravet for vårsemesteret 2021. Det innebærer at elever og studenter som har oppgitt at de skal bo borte, men som flytter til foreldrehjemmet midlertidig på grunn av pandemien, ikke regnes som å bo sammen med foreldrene vårsemesteret 2021. Tiltaket innebærer ikke merutgifter i 2021 sammenlignet med vedtatt budsjett, men vil føre til høyere utgifter til stipend i 2022.

Tilleggs lån til studenter med inntektsbortfall som følge av koronapandemien

Våren 2020 ble det innført et tilleggslån på 26 000 kroner til studenter som kunne dokumen-

tere inntektsbortfall som følge av koronapandemien, hvorav 8 000 kroner kunne omgjøres til stipend, jf. Prop. 67 S (2019–2020) og Prop. 73 S (2019–2020). Utover 2020 og inn i 2021 har strenge smitteverntiltak blitt forlenget og nye har kommet til. Det har ført til at mange studenter har mistet arbeidsinntekt som følge av permitteringer og oppsigelser. Ifølge NAV er det færre ledige jobber i sektorer som tradisjonelt sysselsetter mange studenter. For studenter som kombinerer utdanningsstøtten med arbeid for å dekke faste utgifter, vil nedgang i arbeidsinntekt kunne føre til økonomiske utfordringer og risiko for frafall.

Regjeringen foreslår at det våren 2021 gis et tilbud om tilleggs lån til studenter og voksne elever i videregående opplæring, inkludert en mindre gruppe voksne elever med ungdomsrett, tilsvarende ordningen våren 2020. Tilleggs lånet vil være på 26 000 kroner, med en stipendandel på 40 pst. tilsvarende 10 400 kroner. Perioden det må kunne dokumenteres tapt inntekt i, er fra 16. juni 2020 til 15. juni 2021. Våren 2020 søkte om lag 20,5 pst. om tilleggs lånet. Lånet har en høyere stipendandel enn i fjor vår, og det er en lengre periode det kan vises til tapt inntekt i. Søknadstiden er også lengre. Det anslås derfor en utnyttelsesgrad våren 2021 på 30 pst. Tiltaket gir et anslått bevilgningsbehov på 748,8 mill. kroner i avsetning til utdanningsstipend (post 50) og 28,8 mill. kroner i rentestøtte (post 72). Tiltaket medfører også behov for å øke bevilgningen til Lånekassens driftsutgifter med 1 mill. kroner. Økt utlån på 1,87 mrd. kroner kommer i tillegg.

Videreføring av utvidet rett til betalingsutsettelse

Våren 2020 ble det besluttet at låntakere i 2020 hadde rett til betalingsutsettelse ut over grensen på tre år. Låntakere som benyttet seg av den midlertidige ordningen, kunne likevel ikke overskride den maksimale rammen for nedbetalingstid på 30 år. På grunn av pandemien har mange opplevd inntektstap, og antallet personer som risikerer å få betalingsproblemer har derfor økt. Mange kan risikere å støte på grensen for antallet betalingsutsettelse, slik at lånet blir sagt opp og overført til Statens innkrevingsentral. For å avhjelpe arbeidstakere og nyutdannede som står i en vanskelig økonomisk situasjon som følge av pandemien, foreslås det å videreføre ordningen med utvidet tilgang på betalingsutsettelse i Lånekassen til 1. juli 2021. Tiltaket er anslått å gi økt utlån på 28,5 mill. kroner.

Post 01 Driftsutgifter

Arbeid med tiltak som følge av koronapandemien innebærer økte driftsutgifter i Lånekassen og det foreslås derfor å øke bevilgningen med 1 mill. kroner.

Post 50 Avsetning til utdanningsstipend, overslagsbevilgning

Det midlertidige unntaket fra inntektsgrenser ved behovsprøving av stipend, gir et økt bevilgningsbehov på 50 mill. kroner. Det anslås at tilbudet om tilleggs lån gir et økt bevilgningsbehov på 748,8 mill. kroner. Samlet foreslås det å øke bevilgningen med 798,8 mill. kroner.

Post 72 Rentestøtte, overslagsbevilgning

Forslaget om tilleggs lån øker bevilgningsbehovet med 28,8 mill. kroner.

Post 90 Økt lån og rentegjeld, overslagsbevilgning

Forslaget om utvidet rett til betalingsutsettelse gir et økt bevilgningsbehov på 28,5 mill. kroner, mens forslaget om tilleggs lån medfører en økning på 1,87 mrd. kroner. Samlet foreslås det å øke bevilgningen med 1,9 mrd. kroner.

Kap. 5310 Statens lånekasse for utdanning

Post 90 Redusert lån og rentegjeld

Forslaget om utvidet rett til betalingsutsettelse gir et redusert bevilgningsbehov på 219 mill. kroner, som følge av redusert innbetaling av renter og avdrag.

Post 93 Omgjøring av utdanningslån til stipend

Forslaget om tilleggs lån medfører økt bevilgningsbehov på 748,8 mill. kroner.

Kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning

Post 80 Renter

Forslaget om utvidet rett til betalingsutsettelse gir en økning på 1,1 mill. kroner, mens forslaget om tilleggs lån medfører en økning på 28,8 mill. kroner. Samlet foreslås det å øke bevilgningen med 29,9 mill. kroner.

Andre saker

Ungdomsløftet

I mars opplevde Norge den høyeste ledigheten siden andre verdenskrig. Personer med lav eller ingen formell utdanning og unge mennesker var og er fortsatt særlig utsatt. Ledigheten er nå betydelig lavere enn i mars, men den er fortsatt høy. Arbeidsmarkedet er særlig krevende for unge og nyutdannede. I tillegg har mange elever i grunnskolen hatt et lavere læringsutbytte som følge av de strenge smitteverntiltakene i skolen. Regjeringen foreslår derfor i denne proposisjonen tiltak som helt eller delvis retter seg mot unge ledige og studenter med inntektsbortfall. Tiltakene skal bidra til at flere studenter fullfører opplæring og studier, til at elever i grunnskolen kan ta igjen tapt undervisningstid som følge av de strenge smitteverntiltakene og til at unge arbeidsledige ikke faller utenfor arbeidslivet.

Følgende tiltak under Kunnskapsdepartementets ansvarsområde inngår i regjeringens innsats for økt kompetanse og mot ung ledighet:

- 100 mill. kroner til tiltak for lærlinger og lære-kandidater som er eller står i fare for å bli permittert eller miste lære-plassen og for at flere skal få en læreplass.
- 140 mill. kroner til å oppskalere fleksible utdanningstilbud som særlig er tilpasset nyutdannede og unge uten mye jobberfaring, samt ledige og permitterte.
- 150 mill. kroner til fagskoler, høyskoler og universiteter for å lønne studenter som skal gi faglig oppfølging av andre studenter.
- 500 mill. kroner til kommunene for å opprette og utvide ulike sommerskoletilbud for elever i grunnskolen, blant annet gjennom bruk av lærerstudenter i tilbudene.
- 50 mill. kroner til studentsamskipnadene for å lønne studenter som skal sørge for gode sosiale tilbud til andre studenter.
- 779 mill. kroner til tilbud om tilleggs-lån til studenter som har mistet arbeidsinntekt som følge av pandemien.

Muligheten for utvidet introduksjonsprogram og utvidet rett til norskopplæring vil også treffe unge. Målgruppen for introduksjonsprogram er nyankomne innvandrere, primært med fluktbakgrunn, mellom 18–55 år. Målgruppen for opplæring i norsk og samfunnskunnskap er noe bredere. I tillegg til de som er omfattet av introduksjonsprogrammet, omfattes blant annet også familiegjenforente til norske og nordiske borgere mellom

16–67 år. Tiltakene gjelder personer som er omfattet av introduksjonsloven og ikke integreringsloven.

Følgende tiltak under Arbeids- og sosialdepartementets ansvarsområde inngår i regjeringens innsats mot ung ledighet:

- 60 mill. kroner til å styrke IPS-ung i 2021 for at flere unge med psykiske lidelser kan få arbeidsrettet oppfølging i kombinasjon med behandling fra helsetjenesten, se omtale under kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak.
- 50 mill. kroner til å styrke oppfølgingen av unge med bistandsbehov som tar fag- og yrkesopplæring ved å øke bevilgningen til oppfølgingstjenester i Arbeids- og velferdsetatens egenregi, se omtale under kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak.
- 280 mill. kroner til flere tiltaksplasser gir blant annet rom for en betydelig satsing på tilskudd til sommerjobber for unge, se omtale under kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak.

Tiltak for studenter

Strenge smittevernregler har ført til permitteringer og høy arbeidsledighet, og mange opplever en vanskelig økonomisk situasjon. Dette gjelder også mange studenter. Regjeringen har varslet at det ville komme økonomiske tiltak for å avhjelpe situasjonen for studentene, og legger i denne proposisjonen frem en rekke tiltak. Regjeringens forslag innebærer forsterket støtte til studentene; økonomisk, faglig og sosialt.

Regjeringen foreslår at det gis tilbud om 26 000 kroner i tilleggs-lån til studenter som mister inntekt som følge av koronapandemien, der 40 prosent omgjøres til stipend. Dette tilsvarer stipendandelen i det ordinære studielånet, og er høyere enn stipendandelen som ble gitt våren 2020. Det vises til omtale under kap. 2410 *Statens lånekasse for utdanning*.

Regjeringen legger også til rette for at studenter innenfor sektorer med beordringsplikt, kan ta arbeid uten å miste stipendet sitt, ved å gi midlertidig unntak fra inntektsgrensen. Forslaget om 500 mill. kroner til å opprette og utvide ulike sommerskoletilbud for elever i grunnskolen, vil også gi mange studenter mulighet for sommerjobb og verdifull praksis.

Regjeringen ønsker også å gi studentene faglig og sosial støtte og å forsterke innsatsen for studenter som sliter. Regjeringen foreslår derfor å styrke de sosiale lavterskeltilbudene og gi fagskoler, høyskoler, universiteter og studentsamskipnadene mulighet til å ansette studenter for å

gi faglig og sosial oppfølging av andre studenter. Som del av regjeringens tiltak for sårbare grupper, foreslår regjeringen også 10 mill. kroner til arbeid rettet mot studentenes psykiske helse, herunder 8,5 mill. kroner til studentsamskipnadene og 1,5 mill. kroner til en nasjonal studenttelefon under Mental helse.

Regjeringens studentpakke inkluderer følgende tiltak:

- 779 mill. kroner til tilbud om tilleggs lån til studenter som har mistet arbeidsinntekt som følge av pandemien, og 1,9 mrd. kroner til økte utlån.
- 150 mill. kroner til fagskoler, høyskoler og universiteter for å lønne studenter som skal gi faglig oppfølging av andre studenter.
- 50 mill. kroner til studentsamskipnadene for å lønne studenter som skal sørge for gode sosiale tilbud til andre studenter.
- Gjeninnføring av midlertidig unntak fra borteboerkravet for elever og studenter for rett til enkelte stipend og lån.
- 50 mill. kroner til videreføring av midlertidig unntak fra inntektsgrenser ved behovsprøving av stipend.
- 20 mill. kroner til sosiale lavterskeltilbud for studentene.

Regjeringen viser også til anmodningsvedtak nr. 543 (2020–2021) av 19. januar 2021:

«Stortinget ber regjeringen raskest mulig opprette en krisestøtteordning for studenter som har opplevd inntektstap grunnet koronapandemien i vårsemesteret 2021. Ordningen skal være mer tilgjengelig og ha en høyere stipendandel enn ordningen våren 2020 og ta utgangspunkt fra en ramme hvor stipendene utgjør 1 mrd. kroner.»

Regjeringen anser med dette Stortingets anmodningsvedtak som fulgt opp.

Utdanningsløftet 2020

Våren 2020 lanserte regjeringen Utdanningsløftet 2020, en storstilt satsing for å utvide kapasiteten og øke gjennomføringen i videregående opplæring, ved fagskoler, høyskoler og universiteter. Satsingen ble forlenget i statsbudsjettet for 2021. Målet er at flere skal få den kompetansen som arbeidsmarkedet krever og dermed styrke tilknytningen til arbeidsmarkedet på sikt, også blant dem som er blitt permittert eller arbeidsledige som følge av pandemien. Bevilgningene til Utdan-

ningsløftet 2020 summerte seg i 2020-budsjettet til 1,6 mrd. kroner og besto av følgende tiltak:

Kompetansetiltak

- Midler til studietilbud ved universiteter og høyskoler for ledige og permitterte.
- Nettbasert opplæring på alle utdanningsnivåer.
- Fleksible utdanningstilbud ved universiteter og høyskoler.
- Treparts bransjeprogram for kompetanseutvikling. Bransjeprogrammet for industri- og byggenæringa ble utvidet, nye bransjer ble tatt inn i ordningen og det ble opprettet et kompetanseløft for Kongsbergklyngen.

Tiltak for at flere skal fullføre videregående opplæring.

- Kompetansepluss fagopplæring
- Tilskudd for å gi ledige og permitterte mulighet til å fullføre videregående opplæring.
- Tilskudd for at elever i avgangskullet med hull i vitnemålet, får mulighet til å fullføre.
- Tiltak rettet mot lærlinger som er eller står i fare for å bli permitterte eller miste læreplassen, og slik at flere får en læreplass.
- Tilskudd for å øke bruken av ordningen Fagbrev på jobb.
- Forsøk med modulstrukturert opplæring innenfor utvalgte lærefag i fag- og yrkesopplæringen.
- En ekstraordinær økning av lærlingtilskuddet.

Studieplasser

- 1 600 nye studieplasser i høyere yrkesfaglig utdanning.
- Utviklingsmidler til fagskoler.
- 4 000 nye studieplasser i høyere utdanning.
- 250 nye rekrutteringsstillinger ved universiteter og høyskoler.
- Særskilt finansiering for medisin- og andre helseutdanninger.

Foreløpige tall fra Kompetanse Norge, Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (Diku) og Utdanningsdirektoratet viser at vel 28 000 personer søkte eller meldte seg på 715 kurs i 2020 som følge av satsingen. Tallene omfatter ikke de 4 000 nye studieplassene ved universiteter og høyskoler, og er ikke fullstendige siden mange tilbud ikke er sluttført eller rapportert på. Det tilsier at det over de neste månedene kan ventes en sterk økning i antall rapporterte deltakere og tilbud. Tildelte midler har i

hovedsak gått til å oppskalere korte, fleksible utdanningstilbud, og mange av tiltakene har rettet seg primært mot ledige og permitterte. Hovedinntrykket er at de fleste tilbudene ble godt mottatt og har hatt høye søkertall.

Satsingen omfattet en rekke tilskudd til fylkeskommunene for at flere skulle fullføre videregående opplæring. En rapport fra NIFU om iverksettingen av tiltak rettet mot videregående opplæring høsten 2020, viser at det er forskjeller i hvor langt fylkeskommunene har kommet i dette arbeidet. Det er særlig tilskudd til permitterte og ledige som har vært krevende å sette i verk. Fylkeskommunene rapporterer at det har vært vanskelig å nå arbeidsledige og permitterte som kan ha nytte av tilbudet, og som ikke allerede kommer inn under eksisterende ordninger. Samtidig jobber fylkeskommunene med å nå ut til flere, og tilbud begynner å komme på plass. En utfordring har vært at mange permitterte vegrer seg for å starte et opplæringsløp, fordi de håper å komme tilbake i jobb.

Fylkeskommunene fikk også midler til 1 600 nye toårige studieplasser i høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoler). Disse plassene har blitt fylt opp og det har vært en historisk økning i studenttall i fagskolene høsten 2020. Mange er deltidsstudenter.

Det ble tildelt midler til 4 000 nye studieplasser ved universiteter og høyskoler. Foreløpige tall viser at det er tatt opp nesten 8 000 flere studenter i 2020 enn i 2019 (heltid og deltid). Dette inkluderer en økning på nesten 6 400 studenter på gradsutdanninger. Institusjonene skal rapportere på bruk av midlene til studieplasser, rekrutteringsstillinger og særskilt finansiering av medisin- og andre helseutdanninger 15. mars 2021.

Flere av tiltakene i Utdanningsløftet er videreført til 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021) for Kunnskapsdepartementet. I 2021-budsjettet er det bevilget om lag 2,5 mrd. kroner til tiltak som inngår i Utdanningsløftet 2020. I denne proposisjonen foreslår regjeringen ytterligere 290 mill. kroner til tiltak i Utdanningsløftet 2020. Det består av følgende tiltak:

- 100 mill. kroner til tiltak for lærlinger, jf. kap. 225, post 69.
- 140 mill. kroner til fleksible utdanningstilbud, jf. kap. 257, post 70.
- 50 mill. kroner til bransjeprogram, jf. kap. 257, post 70.

Nytt bygg for livsvitenskap ved Universitetet i Oslo

Byggeprosjektet Nytt bygg for livsvitenskap ved Universitetet i Oslo kan ikke realiseres innenfor

vedtatt kostnadsramme på 6 294 mill. kroner (2021-kroner), blant annet som følge av krevende grunnforhold. I Prop. 1 S (2020–2021) ble det derfor varslet at regjeringen vurderer kostnadsreduerende tiltak. Det er utredet ulike alternativer for innretning av prosjektet for å holde kostnadsrammen. Regjeringen vurderer at omfattende kutt vil medføre at prosjektets formål ikke kan realiseres. Regjeringen har derfor besluttet at det skal arbeides videre med sikte på å innplassere Klinikk for laboratoriemedisin ved Oslo universitetssykehus (OUS) i det planlagte bygget, samt i tilbygg. Styret i Helse Sør-Øst RHF har sluttet seg til at det arbeides videre med denne løsningen. En slik samlokalisering vil styrke bygget som et anlegg for utstrakt tverrfaglig samhandling, kjernefasiliteter og utvikling av forskningsmiljø på tvers av fagområder og disipliner, i tråd med prosjektets samfunns mål.

Dette innebærer at deler av bevilgningen som Stortinget har gitt til arbeidet med Nytt livsvitenskapsbygg for 2021, vil bli benyttet til utredninger og forberedende arbeider for å legge til rette for innlemming av Klinikk for laboratoriemedisin ved OUS i prosjektet. Regjeringen vil i statsbudsjettet for 2022 orientere Stortinget om samlet omfang og kostnader for prosjektet. Før kostnadsrammen for samlokaliseringalternativet fremmes for Stortinget, behandles saken i styret til Helse Sør-Øst RHF.

Det ferdige livsvitenskapsbygget vil inngå i statens husleieordning. Helse Sør-Øst vil måtte dekke sin del av prosjektet gjennom en kostnadsdekkende husleie. Det legges til grunn at Universitetet i Oslo vil få full husleiekompensasjon inntil dagens kostnadsramme, justert for pris- og valutakursendringer, og med et tillegg som følge av midlertidig stans i prosjektet og covid-19.

Tiltak for avgangselever

Våren 2020 er det bevilget 150 mill. kroner over kap. 225, post 69 til fullføringstiltak rettet mot avgangselever i videregående opplæring med hull i vitnemålet, jf. Prop. 127 S (2019–2020) og Innst. 360 S (2019–2020). Tilskuddet er videreført i 2021-budsjettet. Regjeringen vil åpne for at fylkeskommunene også kan bruke tilskuddet til tiltak som sommerskole eller andre opplæringstilbud utover det ordinære tilbudet fylkeskommunene har plikt til å tilby. Midlene kan brukes til å gi kompenserende opplæring for tapt undervisning som følge av pandemien og skal bidra til at elever og lærlinger fullfører videregående opplæring i størst mulig grad.

Smitteverntiltak i skoler og barnehager

Alle nødvendige merutgifter og mindreinntekter kommunesektoren har knyttet til håndteringen av pandemien vil bli kompensert i tråd med det regjeringen har kommunisert tidligere. Regjeringen vurderer nå tiltak som bør gjennomføres i kommuner og fylkeskommuner slik at smitteverntiltak kan håndteres i skoler og barnehager uten at det går på bekostning av kvaliteten i tilbudet eller medfører unødvendig belastning på ansatte. Kommunesektorens utgifter til disse tiltakene vil være med i beregningene av merutgifter til barnehage og skole til revidert nasjonalbudsjett.

Tiltak for inkludering og integrering – inkludere flere

Regjeringen foreslår en tiltakspakke som både inneholder tiltak som skal bidra til bedre kvalifisering av innvandrere og informasjonstiltak om pandemien rettet mot innvandrerbefolkningen.

Koronapandemien har ført til høy arbeidsledighet. Et mer krevende arbeidsmarked gjør det særlig utfordrende for personer med lav formell kompetanse og liten yrkeserfaring å komme i jobb. Pandemien har hatt konsekvenser for både innhold i og omfang av opplærings- og kvalifiseringstiltak for deltakere i introduksjonsprogram og i opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Våren 2020 ble det derfor satt av 456 mill. kroner til en integreringspakke, jf. Prop. 127 S (2019–2020). Tiltakene skulle blant annet gi økt innsats i introduksjonsprogrammet, utvidet norskopplæring for voksne innvandrere og forsterket innsats for at kvinner med innvandrerbakgrunn og med liten formell kompetanse skulle komme i jobb.

Arbeidsledigheten har falt kraftig siden i fjor vår, men er fortsatt høy. Regjeringen foreslår derfor midler til en ny tiltakspakke på integreringsfeltet. Deltakere som nå nærmere seg fullført introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap, vil kunne møte et utfordrende arbeidsmarked. Regjeringen foreslår derfor å utvide målgruppen for utvidet introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Tiltaket er rettet mot deltakere i slutfasen av opplæringen. Regjeringen foreslår også en ytterligere bevilgning til Jobbsjansen, en videreføring av tilskudd til økt bruk av nettbasert norskopplæring og tilskudd til norsktrening i regi av frivillige organisasjoner.

For å nå ut med informasjon om pandemien, ble det våren 2020 bevilget 26,6 mill. kroner til frivillige organisasjoner for informasjonstiltak rettet

mot innvandrerbefolkningen, jf. Prop. 127 S (2019–2020), Prop. 117 S (2019–2020) og Prop. 73 S (2019–2020). I desember 2020 ble det bevilget ytterligere 20 mill. kroner i tilskudd til frivillige organisasjoner for 2021, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021).

Gjennom høsten 2020 og inn i 2021 har smittetrykket i deler av innvandrerbefolkningen økt. Personer født utenfor Norge er fortsatt overrepresentert blant de med påvist smitte og koronarelaterte sykehusinnleggelse. Det er fortsatt behov for tilskudd til målrettede informasjonstiltak overfor innvandrerbefolkningen. Regjeringen foreslår en ytterligere økning av tilskudd til frivillige organisasjoner. Departementet satte 16. november 2020 ned en ekspertgruppe som skulle vurdere og foreslå tiltak for å redusere koronasmitte i innvandrerbefolkningen. Ekspertgruppen leverte i desember 2020 en rapport med forslag til tiltak. For å kunne følge opp de foreslåtte tiltakene, foreslår regjeringen å øke bevilgningen til IMDi.

2.3 Kulturdepartementet

Kap. 325 Allmenne kulturformål

Post 77 Stimuleringsmidler til kultur, frivillighet og idrett ifb. covid-19

I Saldert budsjett 2021 er det bevilget 2 250 mill. kroner til stimuleringsordninger for kultur, frivillighet og idrett, der hensikten er å utvikle og gjennomføre arrangementer og aktiviteter som er tilpasset smittevernsituasjonen. Ordningene er innrettet med en varighet på et halvt år inn i 2021.

Stimulerings- og kompensasjonsmidler til kultursektoren

1 065 mill. kroner er satt av til midlertidige ordninger innenfor kultursektoren. Stimuleringsordningen for kultursektoren videreføres med i hovedsak samme innretning som i 2020. Det er gjort enkelte justeringer i ordningen, blant annet er det satt et tak for hvor stor del av tilskuddet som kan beholdes for å dekke arrangørenes uunngeelige kostnader ved avlysning.

Som følge av usikkerheten rundt smittesituasjonen foreslo regjeringen at bevilgningen på posten også kunne disponeres til kompensasjon for avlyste eller utsatte arrangementer, jf. Prop. 1 S (2020–2021) Tillegg 1. Regjeringen legger opp til at arrangører som må avlyse eller nedskalere arrangementer som følge av råd eller pålegg fra offentlige myndigheter, kan få dekket en andel av

sine uunngåelige kostnader. Arrangører som har fått tilsagn fra stimuleringsordningen, kan beholde en del av tilskuddet ved avlysning som følge av råd eller pålegg fra offentlige myndigheter. Andre arrangører kan få kompensasjon fra kompensasjonsordningen. For underleverandører kan en del av omsetningstapet som følge av avlysningen/nedskaleringen kompenseres. Støtte fra ordningene forutsetter realistisk planlegging, og det vil bli fastsatt nærmere krav om dette. Kompensasjonsordningen vil måtte godkjennes av ESA før den kan iverksettes. Kompensasjon for avlyste og nedskalerte arrangementer første halvår 2021 vil bli dekket innenfor gjeldende bevilgning på posten.

Videreføring av stimulerings- og kompensasjonsordningene for kultur, frivillighet og idrett

Det er fortsatt betydelig usikkerhet rundt pandemiens utvikling fremover. Det utarbeides ulike scenarier av helsemyndighetene, jf. omtale under 1.1 *Mulige forløp for pandemien i Norge og smitteverntiltak fremover*. Scenariene vil gi den informasjonen som nå er tilgjengelig til aktører som skal planlegge arrangementer. Sektoren vil uansett måtte planlegge under usikkerhet og innenfor de til enhver tid gjeldende smittevernregler.

For å bidra til større forutsigbarhet, foreslår regjeringen å videreføre stimulerings- og kompensasjonsordningene for kultur, frivillighet og idrett frem til 1. september. Bevilgningen på posten foreslås økt med 650 mill. kroner for å dekke utgifter under ordningene i perioden 1. juli – 1. september, hvorav 350 mill. kroner til kultur og 300 mill. kroner til frivillighet og idrett. Regjeringen vil komme tilbake i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett med oppdaterte vurderinger av behovet. Ordningene vil bli foreslått justert eller avvirket dersom utviklingen i smittenivået tilsier det.

2.4 Justis- og beredskapsdepartementet

Kap. 440 Politiet

Post 01 Driftsutgifter

Merutgifter for politiet knyttet til kvikkleireskredet i Gjerdrum

Politiets hovedoppgaver i forbindelse med kvikkleireskredet i Gjerdrum er rollen som lokal redningssentral og etterforskning av hendelsen. Begge prosessene startet da politiet ble varslet

om kvikkleireskredet. Hendelsen var uforutsett og kommer i tillegg til politiets øvrige oppgaver. Både kontinuitetsplaner og smitteverntiltak har gjort situasjonen ytterligere krevende. Arbeidet har kommet på toppen av en alvorlig smittesituasjon, hvor politiet blant annet prioriterer kontroll og sanksjonering av brudd på smittevernregler. Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 20 mill. kroner til politiets utgifter knyttet til kvikkleireskredet i Gjerdrum.

Forsvarets bistand til politiet knyttet til grensekontroll

Forsvaret har hatt merutgifter som følge av bistand til politiet til forsterket grensekontroll. Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 50 mill. kroner for å dekke merutgiftene til forsterket grensekontroll. Utgiftene faktureres av Forsvaret.

Oppsummering

Regjeringen foreslår at bevilgningen økes med til sammen 70 mill. kroner på kap. 440 Politiet, post 01 Driftsutgifter.

Kap. 451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Post 01 Driftsutgifter

Digitalt system for innreiseregistrering

For bedre smittekontroll skal alle som reiser til Norge fra røde land registrere seg før de krysser grensen. Regjeringen har fra 2. januar innført et digitalt system for innreiseregistrering, hvor de som ønsker å passere norsk grense skal registrere blant annet navn, kontaktopplysninger, karantenested og eventuelt arbeidsgiver. Det er Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) som har etablert og forvalter systemet. Videre er det opprettet et callsenter, hvor innreisende kan få bistand til utfylling av innreiseregistreringsskjemaet. Regjeringen foreslår at bevilgningen på posten økes med 41 mill. kroner til etablering og drift av digitalt innreiseregistreringssystem og callsenter for innreisende.

Merutgifter for Sivilforsvaret knyttet til kvikkleireskredet i Gjerdrum

Siden Sivilforsvaret mottok bistandsanmodning fra Øst politidistrikt 30. desember 2020, har Sivilforsvaret bistått politiet i forbindelse med redningsaksjonen i Gjerdrum. Per 10. januar har om

lag 600 tjenestepiktige vært i aksjon, og personell og materiell fra seks sivilforsvarsdistrikt har vært involvert. Sivilforsvaret har blant annet gitt støtte til politiet, brann- og redningsvesenet, redningstjenesten og Gjerdrum kommune. Leveransene har vært omfattende. Det foreslås at bevilgningen på posten økes med 3,4 mill. kroner til Sivilforsvaret.

Oppsummering

Regjeringen foreslår at bevilgningen økes med til sammen 44,4 mill. kroner på kap. 451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 01 Driftsutgifter.

Post 60 Refusjoner til kommunene

Bevilgningen på posten dekker refusjon av kommunenes utgifter knyttet til karantenehoteller. Ordningen med karantenehotell er innført ved at statsforvalterne har inngått avtaler med enkeltkommuner om å etablere karantenehotell. Per 18. januar 2021 var det etablert 38 karantenehotell i 22 kommuner. Staten kompenserer kommunene for utgifter knyttet til ordningen. Refusjonsordningen for kommunenes utgifter ved karantenehotell ble fastsatt 18. desember 2020 og forvaltes av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB).

I Saldert budsjett 2021 er det lagt til grunn at ordningen med karantenehotell skal vare til og med februar 2021. Det foreslås å øke bevilgningen for å ta høyde for at ordningen kan måtte videreføres til og med juni 2021. Dersom situasjonen tilsier det, vil ordningen kunne avvikles tidligere. Refusjon av kostnader knyttet til isolasjon, og endringer i reglene for egenandeler sammenlignet med det som ligger til grunn i saldert budsjett, er også en del av bakgrunnen for forslaget om økt bevilgning. Kommunenes helse- og omsorgsutgifter for personer under opphold på karantenehotell dekkes over kap. 762, post 63 under Helse- og omsorgsdepartementet.

Personer som plikter å oppholde seg på karantenehotell betaler en egenandel for oppholdet. Det ligger til grunn for bevilgningsforslaget at det skal kreves inn egenandel på 500 kroner per døgn for privatpersoner over 18 år og arbeidstakere ved opphold på karantenehotell. Det skal videre betales egenandel på 250 kroner per døgn for privatpersoner mellom 10–18 år. Barn under 10 år er fritatt fra egenandel. Det er hotellene som gjennom avtaler med kommunene tar inn egenandelene.

Regjeringen foreslår at bevilgningen økes med 460 mill. kroner på kap. 451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 60 Refusjoner til kommunene.

Kap. 455 Redningstjenesten

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Merutgifter i Hovedredningssentralen knyttet til kvikkleireskredet i Gjerdrum

Under redningsaksjonen i Gjerdrum ble det blant annet tatt i bruk sivile helikoptre og bistand fra frivillige aktører. Kostnadene til disse refunderes av Hovedredningssentralen. Utgifter til kjøretøy samt døgnsatser for mannskaper vil utgjøre hoveddelen av refusjonen, i tillegg til eventuell dekning av tap og skade på materiell.

Det foreslås på denne bakgrunn at bevilgningen på posten økes med 2,5 mill. kroner.

Kap. 490 Utlendingsdirektoratet

Post 21 Spesielle driftsutgifter, asylmottak

Bevilgningen på posten dekker utgifter staten har til drift av statlige mottak for asylsøkere.

Siden mars 2020 har UDI iverksatt flere tiltak for å begrense smitte og spredning av covid-19 i asylmottakene, jf. Prop. 117 S og Innst. 360 S (2019–2020) samt Prop. 43 S og Innst. 175 S (2020–2021). Tiltakene ble iverksatt med hjemmel i fullmakt gitt av Stortinget til å øke innkvarteringskapasiteten selv om det medfører et økt bevilgningsbehov over kap. 490, postene 21 og 60, jf. Innst. 16 S (2019–2020), romertallsvedtak V. Fullmakten ga adgang til å inngå avtaler ut over 2020. Fullmakten er videreført i 2021, jf. Innst. 16 S (2020–2021), romertall V.

Grunnet smittesituasjonen mot slutten av 2020, blant annet med flere smitteutbrudd i asylmottak, var det behov for å oppskalere og videreføre tiltak inn i 2021 for å begrense smitte og spredning i asylmottak. Dette innebærer at UDI måtte opprettholde en økt mottakskapasitet for å ivareta sosial distansering, redusere trangboddhet samt ha fasiliteter til isolasjon og karantene ved flere mottak. Tiltak for å begrense smitte og spredning medfører også noe økt bemanningsbehov i asylmottak. Tiltakene ble iverksatt og forlenget med hjemmel i fullmakt nevnt over. De iverksatte tiltakene medfører at bevilgningsbehovet på posten øker med 26,2 mill. kroner.

Tiltakene er iverksatt for første halvdel av 2021. Ved Nasjonalt ankomstsenter legges det til

grunn at det kan være behov for tiltak ut 2021. Varigheten, og om det er behov for flere tiltak, vurderes løpende. Utviklingen i antall beboere i mottak, herunder prognosene for asylkomster gjennom 2021, vil også påvirke kapasitetsbehovet og behovet for tiltak. UDI vurderer behov for tiltak i nært samarbeid med nasjonale og lokale helsemyndigheter. Regjeringen vil ved behov komme tilbake til saken i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

Det foreslås på denne bakgrunn å øke bevilgningen på posten med 26,2 mill. kroner.

Post 60 Tilskudd til vertskommuner for asylmottak

Vertskommunetilskuddet skal dekke kommunale utgifter til helse, barnevern, tolk og administrasjon i forbindelse med drift av asylmottak i kommunen.

Som følge av smittesituasjonen og for å ivareta forsvarlig innkvartering av asylsøkere, er det nødvendig å videreføre økt mottakskapasitet inn i 2021, jf. omtale under kap. 490, post 21.

Det foreslås på denne bakgrunn å øke bevilgningen på posten med 1,2 mill. kroner.

Andre saker

Oppfølging av anmodningsvedtak

Den 19. januar vedtok Stortinget en rekke anmodningsvedtak om tiltak i forbindelse med viruspandemien, jf. omtale under 1.7 *Anmodningsvedtak* ovenfor. I det følgende omtales enkelte av vedtakene som sorterer under justis- og beredskapsministeren.

Regjeringen viser til anmodningsvedtak nr. 532 (2020–2021) av 19. januar 2021:

«Stortinget ber regjeringen styrke kontrollen ved grenseovergangene, herunder tilpassede løsninger ved mindre trafikkerte grenseoverganger.»

Vedtaket er fulgt opp gjennom flere tiltak. Den gradvise reduksjonen fra om lag 110 til 32 godkjente grensepasseringssteder i perioden 2. januar til 18. januar har medført økt trafikk og styrket kapasitet på de godkjente grensepasseringsstedene. Flertallet av stedene har nå også døgnbemanning. Det ble i samme tidsrom etablert teststasjoner på de samme grensepasseringsstedene. Justis- og beredskapsdepartementet har bedt Politidirektoratet i brev datert 21. januar om å styrke kontrollen ved grenseovergangene ytterligere. De nye tiltakene retter seg i

hovedsak mot de ikke godkjente grensepasseringsstedene, herunder tilpassede løsninger på steder med mindre trafikk. Tiltakene innebærer blant annet bedre overvåking, økt tilstedeværelse, økt bistand fra Heimevernet og Tolletaten, nye vurderinger av å stenge flere av de ikke godkjente grensepasseringsstedene fysisk, tydeligere sperremateriell, skilt og lys for å markere de ikke godkjente grensepasseringsstedene og oppdatering av politiets kommunikasjonsplan om grensekontroll.

Regjeringen vurderer også å forlenge personkontrollen på den indre grensen fra 10. februar 2021. Kontrollen gjennomføres av politiet med bistand fra Tolletaten og Forsvaret. Kontrollnivået på grensen tilpasses den gjeldende situasjonen. Regjeringen har innført et digitalt innreise-registreringssystem, som ble tilgjengelig for publikum 2. januar. Formålet med registreringen i systemet er å sikre etterlevelse av karanteneplikten, styrke smittevernet og bidra til bedre smittesporing. Opplysningene som registreres, skal kunne brukes og utleveres til disse formålene.

Regjeringen viser til anmodningsvedtak nr. 559 (2020–2021) av 19. januar 2021:

«Stortinget ber regjeringen sørge for obligatorisk karantenehotell betalt av arbeidsgivere for arbeidsinnvandrere hvor arbeidsgiver ikke kan stille med tilfredsstillende løsninger og sikre at det føres tilstrekkelig kontroll med disse.»

Vedtaket er fulgt opp. Det følger av covid-19-forskriften § 5 første ledd at hovedregelen er at personer i innreisekarantene skal oppholde seg på karantenehotell i karantenetiden. Etter § 5 andre ledd bokstav c er det gjort unntak for plikten til opphold på karantenehotell for personer som kommer til Norge for å utføre arbeid eller oppdrag, og som ved innreisen kan fremlegge bekreftelse på at arbeids- eller oppdragsgiver sørger for et egnet oppholdssted der det er mulig å unngå nærkontakt med andre. Oppholdsstedet må ha enerom med TV og internett, eget bad og et eget kjøkken eller matservering.

Egenandelen for opphold på karantenehotell er 500 kroner per døgn. For personer som kommer til Norge for å utføre arbeid eller oppdrag, er det arbeids- eller oppdragsgiveren som skal betale egenandelen, jf. covid-19-forskriften § 17 c første ledd annet punktum.

Bekreftelsen fra arbeidsgiver skal kunne fremlegges ved innreise til Norge, og vil bli kontrollert av politiet ved grensepassering.

Forsettlig eller grov uaktsom overtredelse av bestemmelser i covid-19-forskriften kan straffes med bøter eller fengsel inntil 6 måneder, jf. covid-19-forskriften § 19. Ved mistanke om brudd på karanteneplikten, vil dette måtte undersøkes og eventuelt forfølges av politiet på vanlig måte.

Arbeidstilsynet fører tilsyn med arbeidsgiveres ivaretagelse av sine arbeidstakers smittevern. Arbeidstilsynet har på oppdrag fra Arbeids- og sosialdepartementet økt kontrollen av arbeidsgivers ivaretagelse av arbeidstakernes smittevern innenfor bransjer og yrkesgrupper hvor smitte er en særlig risikofaktor. Arbeidstilsynet prioriterer tilsyn med virksomheter der arbeidstakerne er særlig utsatt for smitte, for eksempel der arbeidsgiver tilbyr arbeidstakerne innkvartering. Arbeidstilsynet vil blant annet kontrollere rutiner ved bruk av fellesrom og krav til enerom.

Kommunene driver også generell kontroll med overholdelse av innreisekarantenereguleringen, blant annet gjennom direkte kontakt med innreisende samt stikkprøver. Arbeidsplasser med mange i innreisekarantene følges opp av kommunene gjennom målrettet informasjon. Det er i 2021 bevilget 321 mill. kroner for å sette kommunene i stand til å føre kontroll med etterlevelse av reglene for smittevern i tilknytning til arrangementer, serveringssteder og arbeidstakere.

2.5 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Kap. 553 Regional- og distriktsutvikling

Post 61 Mobiliserende og kvalifiserende næringsutvikling

Bevilgningen på posten dekker tilskudd til fylkeskommunene til finansiering av tiltak for å mobilisere og utvikle et verdiskapende næringsliv i hele landet. Det foreslås en bevilgningsøkning på 76 mill. kroner til Sivas næringshage- og inkubasjonsprogram. Midlene fordeles til fylkeskommunene som har ansvar for at det utformes oppdrag til Siva i sitt fylke.

Sivas næringshage- og inkubasjonsprogram er et lavterskeltilbud for lokalt næringsliv som tilbyr tjenester som bedriftsrådgivning, nettverksbygging og andre utviklingsrelaterte oppgaver til bedrifter til en subsidiert pris.

Næringshagene og inkubatorene har i løpet av pandemien opplevd stor økning i etterspørsel etter tjenester fra bedrifter som har behov for bistand, og mange har tatt inn flere bedrifter i sine program for å avhjelpe situasjonen. I 2020 ble det

derfor gitt en tilleggsbevilgning på 40 mill. kroner til næringshage- og inkubasjonsprogrammene, jf. Prop. 142 S (2019–2020) og Innst. 19 S (2019–2020). I tillegg bidro Siva med oppsparte midler innenfor programmene. Dette ga Siva mulighet til å ikke kreve egenandel fra bedrifter som er rammet av pandemien og som etterspør tjenester fra næringshagene og inkubatorene. Dette bidro til å holde disse bedriftenes utviklingsarbeid i gang.

På grunn av vedvarende smitteverntiltak og fortsatt høy etterspørsel foreslås det en tilleggsbevilgning på 76 mill. kroner for å videreføre tiltaket i 2021.

Post 68 (ny) Kommunal kompensasjonsordning til lokale virksomheter

For å kompensere lokale virksomheter som er særlig hardt rammet av koronapandemien foreslår regjeringen en bevilgning på 1 mrd. kroner. Regjeringen foreslår at 500 mill. kroner fordeles nå til kommuner med arbeidsledighet over gjennomsnittet, samt til kommuner som har innført smitteverntiltak på nivå 5 på grunn av det muterte viruset per 29. januar, jf. kapittel 5A i covid-19-forskriften. Regjeringen legger vekt på at midlene skal fordeles til kommunene på en rask og enkel måte og legger derfor ikke opp til at kommunene må søke på ordningen. Ordningen vil fungere som en kommunal ventilordning. Ved å legge en ventilordning til kommunene, vil den offentlige innsatsen kunne settes inn raskt og effektivt for å avhjelpe situasjonen der de lokale behovene i næringslivet er størst. Kommunene kjenner det lokale næringslivet bedre enn sentrale myndigheter. Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil fastsette fordelingen av midlene. Regjeringen følger med dette opp Stortingets anmodningsvedtak nr. 551 og nr. 554 (2020–2021) av 19. januar 2021.

Hensikten med tilskuddet er å sette kommunene bedre i stand til å avhjelpe situasjonen for lokale virksomheter som er rammet av lokale eller nasjonale smitteverntiltak. Kriteriet for tildeling er at kommunene bruker midlene på tiltak som kommer lokale virksomheter som er rammet av strenge smitteverntiltak til gode. Eksempler på hva kommunene kan støtte er å avlaste kostnadene til virksomheter som må stenge ned på grunn av smitteverntiltak, støtte til virksomheter innenfor reiselivs-, arrangements- og serveringsnæringene, og støtte til virksomheter som av ulike grunner faller utenfor generelle kompensasjonsordninger. Tilskudd til destinasjonsselskaper og andre felles tiltak for reiselivet er også et formål for bruk av midlene. Det samme er tilskudd til autoriserte

besøkssentre for natur og verdensarv som på grunn av pandemien, har stor omsetningssvikt i 2021.

Kommunene skal ha betydelig frihet til å tilpasse hva slags virksomheter de kan støtte avhengig av den lokale situasjonen.

Regjeringen vil følge nøye med på utviklingen av smittesituasjonen og det lokale næringslivets behov for kompensasjonsmidler og foreslår at 500 mill. kroner kan fordeles på et senere tidspunkt og at kriteriene for denne tildelingen fastsettes da. Del to av ordningen innrettes derfor slik at en del av midlene kan fordeles på nedstengte og særlig hardt rammede kommuner og kommuner med behov for ytterligere kompensasjonstiltak for det lokale næringslivet. Det vil vurderes om disse midlene vil bli utbetalt etter påske i lys av smittesituasjonen og situasjonen i arbeidsmarkedet. Vurderingen kan fremskyndes dersom smittesituasjonen tilsier det.

Det forutsettes at kommunenes støtte til virksomheter er i tråd med regelverket for statsstøtte. Kommunene kan gi støtten som bagatellmessig støtte, dvs. støtte som ikke trenger å godkjennes av ESA. Bagatellmessig støtte gis til virksomheter der kostnadene støtten skal dekke, ikke er spesifisert. Støtten kan gis til bedriftene etter søknad til kommunen. Foretak kan få inntil 200 000 euro over tre år i bagatellmessig støtte. En del virksomheter kan ha uttømt muligheten for å motta bagatellmessig støtte. Det er da mulig at midlene kan tildeles til virksomhetene etter covid-19-rammeverket.

Regjeringen legger opp til at støtte tildelt som bagatellmessig støtte ikke kommer til fratrukk dersom bedriften også mottar støtte i den generelle kompensasjonsordningen for bedrifter.

Det legges opp til en enkel rapportering av midlene.

Kap. 560 Samiske formål

Post 50 Samisk språk, kultur og samfunnsliv

Posten utgjør hovedbevilgningen til Sametinget. I 2020 ble bevilgningen økt med 4 mill. kroner til tiltak rettet mot samisk næringsliv som følge av virusutbruddet, jf. Prop. 117 S (2019–2020) og Innst. 360 S (2019–2020). Sametinget har brukt tilleggsbevilgningen til styrking av samisk næringsliv, reiseliv og kreative næringer.

Det er behov for videreføring av tiltakene rettet mot samisk næringsliv, grunnet den vedvarende situasjonen som følge av pandemien. Tiltakene skal supplere tiltak som er iverksatt på nasjonalt nivå. Sametinget, som har god kjennskap til næringslivet

i samiske områder, og allerede har et etablert apparat for dette, vil forvalte midlene.

Det foreslås på denne bakgrunn å øke bevilgningen på posten med 4 mill. kroner.

Kap. 571 Rammetilskudd til kommuner

Post 60 Innbyggertilskudd

Rammetilskuddet til kommunene økes med 500 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon på kap. 710, post 23. Bevilgningen er en følge av at vaksinasjonen mot covid-19 organiseres som en del av det nasjonale vaksinasjonsprogrammet, noe som betyr at kommunene får plikt til å sørge for et vaksinasjonstilbud til personer som bor eller oppholder seg i kommunen. Midlene fordeles basert på innbyggertall. Ytterligere bevilgninger til kommunene vil bli vurdert i revidert nasjonalbudsjett. Se også omtale under kap. 710, post 23.

Kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner

Post 60 Innbyggertilskudd

Med regionreformen har fylkeskommunene fått en styrket rolle i regional nærings- og kompetanseutvikling. Fra 2020 ble midlene til bedriftsintern opplæring (BIO) innlemmet i rammetilskudd til fylkeskommunene, noe som blant annet gir muligheter for å kunne tilpasse innsatsen til regionale forhold. Ved behandlingen av Prop. 52 S (2019–2020) og Prop. 67 S (2019–2020) ble bevilgningen økt som et midlertidig tiltak i 2020.

Situasjonen er fremdeles slik at mange bedrifter har behov for tiltak som kan motvirke permitteringer og oppsigelser, og samtidig bidra med kompetanseheving. Regjeringen foreslår derfor å øke rammetilskuddet til fylkeskommunene med 200 mill. kroner i 2021. Midlene skal bidra til at fylkeskommunene kan tilpasse innsatsen overfor bedrifter som rammes av virusutbruddet. Se også omtale under *Andre saker* under Arbeids- og sosialdepartementet.

2.6 Arbeids- og sosialdepartementet

Kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen er på 12 648,7 mill. kroner.

Håndtering av koronapandemien med påfølgende høy arbeidsledighet og etablering av en rekke

nye ytelser og justering av eksisterende ordninger våren 2020 førte til flere omprioriteringer i Arbeids- og velferdsetaten. Etaten prioriterte i denne ekstraordinære situasjonen å sikre livsopphold til ledige/permitterte gjennom midlertidige ansettelse og intern omdisponering av ansatte. Den nødvendige omdisponeringen av ressurser førte til restanser og lengre saksbehandlingstider for blant annet klagesaker. Ved utgangen av 2020 var det fortsatt behov for økt kapasitet innen saksbehandling av ytelser og oppfølging av arbeidsledige og personer med nedsatt arbeidsevne.

I statsbudsjettet for 2021 ble Arbeids- og velferdsetatens bevilgning økt med 500 mill. kroner for å håndtere virkningene av koronapandemien. Midlene skulle brukes til å arbeide for å gjenopprette en normalsituasjon i løpet av 2021 når det gjelder saksbehandlingstider i ytelsesforvaltningen, klagesaksbehandling, oppfølging av arbeidssøkere som følge av den økte ledigheten og tilpasninger av saksbehandlingsløsninger som følge av koronatiltak.

Økt driftsbevilgning

Som følge av at smittesituasjonen har endret seg siden fremleggelsen av Prop. 1 S (2020–2021), og prognosene for arbeidsledighet fortsatt er høye, foreslår regjeringen en ytterligere økning av etatens driftsbevilgning på 250 mill. kroner. Midlene skal brukes til oppfølging av arbeidsledige, til å sikre god tilgjengelighet ved NAV Kontaktsenter, til saksbehandling av dagpenger og kompensasjonsordningen for selvstendig næringsdrivende og frilansere, samt til å sikre rettidig tilbakebetaling av forskudd på dagpenger.

De midlertidige koronatiltakene ble vedtatt uten at det var mulig å utrede og ivareta ordinære krav til forvaltning og kontrolltiltak. Forventningene til rask iverksettelse kombinert med en tilnærmet eksplosiv vekst i antall saker førte til at det ikke var mulig å bygge inn omfattende kontrolltiltak i de tekniske løsningene. NAV har i 2020 funnet flere forsøk på svindel både i den midlertidige lønnskompensasjonsordningen for permitterte, og i inntektssikringsordningen for frilansere og selvstendig næringsdrivende. I 2021 er det derfor viktig å sikre kapasitet til forebygging og avdekking av svindel og feilutbetalinger knyttet til de midlertidige koronatiltakene.

Opplæringskoordinatorer

Mange arbeidsledige og personer med nedsatt arbeidsevne har liten formell kompetanse. Å

styrke deres kompetanse er derfor en viktig del av Arbeids- og velferdsetatens bistand. Her samarbeider etaten blant annet med fylkeskommunene som utdanningsaktører. Situasjonen på arbeidsmarkedet som følge av koronapandemien medfører behov for økt satsing på samarbeid med utdanningssektoren på sentralt og lokalt nivå i 2021. I statsbudsjettet for 2021 er det bevilget 11,5 mill. kroner til opprettelse av en opplæringskoordinator i hvert fylke. Det foreslås å øke bevilgningen over kap. 605, post 01 med 34,5 mill. kroner. Pengene skal gå til å forsterke koordineringen mellom Arbeids- og velferdsetaten og utdanningssektoren ved at det opprettes team av opplæringskoordinatorer med ytterligere tre årsverk i hvert fylke i tillegg til stillingen som det ble bevilget midler til i vedtatt statsbudsjett for 2021.

Inkluderingsdugnaden

Situasjonen i arbeidsmarkedet gir utfordringer for utsatte målgrupper. I forbindelse med inkluderingsdugnaden foreslår regjeringen å bevilge 11,5 mill. kroner ekstra til etablering av tiltakscoordinatorer i hvert fylke. Tiltakscoordinatorene skal legge til rette for økt bruk av tiltak som blant annet lønnskudd, inkluderingskudd og mentortiltak, og bidra til at flere med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en får innpass i arbeidslivet. Tiltakscoordinatorene skal også være ressurspersoner for andre NAV-veiledere i fylket.

Arbeidsmarkedstiltak og IT-tiltak for permitterte

I forbindelse med forslaget om å øke bevilgningen under kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 76 med 280 mill. kroner foreslås bevilgningen økt med 50 mill. kroner knyttet til administrative ressurser i Arbeids- og velferdsetaten.

Det foreslås videre 20 mill. kroner til IT-tiltak for å sikre bedre tjenester til permitterte og bedre og mer effektiv administrasjon av arbeidsmarkedstiltakene.

Samlet endring

Bevilgningen foreslås økt med 366 mill. kroner.

Kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak

Regjeringens mål er å få folk i jobb. Jo lenger helt ledige blir stående uten jobb, desto større er risikoen for å falle varig ut av arbeidsmarkedet. Stu-

dier og erfaring viser at godt tilpassede arbeidsmarkedstiltak har positiv effekt på overgang til arbeid, og vil være et målrettet tiltak for å inkludere flere i jobb.

I statsbudsjettet for 2021 er bevilgningen til arbeidsmarkedstiltak økt med 730 mill. kroner, hvorav 50 mill. kroner på post 01 og 680 mill. kroner på post 76. Regjeringen fremmer nå forslag om å øke bevilgningen til arbeidsmarkedstiltakene med ytterligere 440 mill. kroner i 2021, fordelt med 160 mill. kroner på post 01 og 280 mill. kroner på post 76. Forslaget er begrunnet med behov for å øke tiltaksnivået som følge av de usikre utsiktene i arbeidsmarkedet, og for en forsterket oppfølging av særlig utsatte grupper i arbeidsmarkedet som ungdom, langtidsledige og mottakere av arbeidsavklaringspenger.

Fra 6. januar innførte Arbeids- og velferdsetaten skjerpede nasjonale smittevernregler for arbeidsmarkedstiltakene. Dette innebærer at de fleste tiltaksleverandører leverer tiltakene digitalt inntil videre. Individuelle tiltak i ordinært arbeidsliv kan gjennomføres tilnærmet som normalt, under forutsetning av at tilstrekkelig smittevern ivaretas av arbeidsgiver. Instruksen vil bli oppdatert på nytt ved endringer i smittesituasjonen. Smitteverntiltakene kan redusere etatens mulighet til å raskt skalere opp tiltaksaktiviteten i tråd med de økte bevilgningene som foreslås i denne proposisjonen. Enkelte tiltak kan også være vanskelige å gjennomføre under strenge smittevernregler. Det legges til grunn at Arbeids- og velferdsetaten tilpasser ressursbruken etter smittesituasjonen og gjennomfører de tiltakene som forventes å ha størst effekt på overgangen til arbeid.

Nedenfor er det gjort nærmere rede for innrettingen av satsingen.

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten er på 309,5 mill. kroner.

I statsbudsjettet for 2021 er bevilgningen under kap. 634, post 01 styrket med 50 mill. kroner til oppfølgingen av personer med psykiske lidelser og/eller rusproblemer, herunder et forsøk med individuell jobbstøtte for unge (IPS ung).

Bevilgningen på kap. 634, post 01 finansierer oppfølgingstjenester i Arbeids- og velferdsetatens egen regi og omfatter utvidet oppfølging og individuell jobbstøtte som er regulert i egne forskrifter. I innsatsen med utvidet oppfølging følges metoden «Supported Employment», og i innsatsen med individuell jobbstøtte følges metoden «Individual Placement and Support» (IPS). Både utvidet oppfølging og individuell jobbstøtte utføres av en

jobbspesialist. I forbindelse med individuell jobbstøtte stilles det krav om samarbeid mellom jobbspesialisten og helsetjenesten for å bistå jobbsøkeren ut i arbeid.

IPS-ung

Psykiske lidelser er den vanligste diagnosegruppen blant unge som er registrert hos Arbeids- og velferdsetaten, om lag 70 pst. av unge under 30 år registrert hos etaten har en psykisk lidelse. For å styrke tilbudet til unge arbeidssøkere med psykiske lidelser vil det i forbindelse med inkluderingsdugnaden 2021 etableres et forsøk med individuell jobbstøtte rettet mot unge under 30 år med psykiske helseproblemer og/eller rusproblemer, kalt IPS-ung. Målet med IPS-ung er at flere unge med psykiske lidelser eller rusproblemer skal komme i arbeid. Det vil i utformingen av forsøket bli lagt til rette for kunnskapsbasert metodeutvikling og evaluering av innsatsen.

Det foreslås å styrke IPS-ung med ytterligere 60 mill. kroner i 2021. En økning av bevilgningen til IPS med 60 mill. kroner vil bidra til at flere unge med psykiske lidelser kan få arbeidsrettet oppfølging i kombinasjon med behandling fra helsetjenesten. Dette vil også kunne gi tilbud til flere unge mottakere av arbeidsavklaringspenger.

Oppfølging av unge på opplæringstiltak

En evaluering fra NORCE Samfunnsforskning av utdanning som arbeidsmarkedstiltak for personer med nedsatt arbeidsevne og personer på overgangsstønad, viser at fullføringsgraden er lav, om lag 50 prosent for videregående opplæring og om lag 30 prosent for høyere utdanning. Lav fullføringsgrad svekker mulighetene for å komme i arbeid. En satsing på utvidet oppfølging rettet mot Arbeids- og velferdsetatens brukere som gjennomfører fag- og yrkesopplæring, kan bidra til høyere fullføring og at flere får kompetanse som er etterspurt på arbeidsmarkedet. For å avgrense innsatsen mot fylkeskommunens ansvar for å følge opp elever i videregående opplæring, foreslås det at Arbeids- og velferdsetatens satsing avgrenses til oppfølging av deltakere i opplæring som arbeidsmarkedstiltak. Videre kan det være hensiktsmessig at det settes en nedre aldersgrense på 19 år og at målgruppen avgrenses til unge arbeidssøkere som har særskilte utfordringer med deltakelse i utdanning og arbeidsliv.

Det foreslås å øke bevilgningen til oppfølgings-tjenester i Arbeids- og velferdsetatens egen regi

med 50 mill. kroner for at unge med bistandsbehov som tar fag- og yrkesopplæring som arbeidsmarkedstiltak kan få oppfølging fra NAV-kontoret med sikte på å øke fullføringsgraden.

Dette vil også støtte opp under regjeringens inkluderingsdugnad og bidra til å kvalifisere flere til arbeid. Forslaget vil kreve endringer i forskrift om oppfølgingstjenester i Arbeids- og velferdsetatens egen regi. Det legges opp til en evaluering av innsatsen.

Forsterket oppfølging av langtidsledige

Målgruppen for innsatsen omfatter langtidsledige og permitterte med kort tid igjen av dagpengeperioden eller permitteringsperioden.

Det vil i løpet av 2021 bli et betydelig antall ledige som går mot slutten av dagpengeperioden. Ved utgangen av 2020 var det ca. 35 300 permitterte og 10 500 ordinært ledige som hadde seks måneder eller mindre igjen av dagpengeperioden.

Tidligere undersøkelser viser at langtidsledige i gjennomsnitt er eldre, lavere utdannet, og i større grad har opplevd arbeidsledighet tidligere i livet enn hva som er tilfellet for gruppen av arbeidsledige totalt sett. Andelen ikke-vestlige innvandrere er også høyere blant langtidsledige. Dette vil derfor være en gruppe med større risiko enn andre for å falle varig ut av arbeidslivet.

Regjeringen vil foreslå at bevilgningen til forsterket oppfølging i regi av Arbeids- og velferdsetaten økes med 50 mill. kroner i 2021. Det kan bidra til at færre i denne målgruppen faller ut av dagpengeordningen, men kommer tilbake i arbeid. NAV-kontoret kan bl.a. bistå med oppfølgingssamtaler, digitale jobbklubber, kartlegging av behovet for ny kompetanse og ev. ved å iverksette kurs eller annen opplæring, jf. forslag under post 76.

Samlet endring

Forslagene ovenfor innebærer en samlet økning i bevilgningen under kap. 634, post 01 med 160 mill. kroner.

Post 76 Tiltak for arbeidssøkere, kan overføres

Bevilgningen på posten er 7 956,5 mill. kroner.

Det er stor usikkerhet om hvordan ledigheten vil utvikle seg gjennom vinteren og våren som følge av utviklingen av pandemien. Det antas at ledigheten blir høyere enn det som ble anslått i nasjonalbudsjettet for 2021. Perioder med langvarig høy ledighet vil øke behovet for arbeids-

markedstiltak for å hindre at ledige, permitterte og personer med nedsatt arbeidsevne blir varig støtt ut av arbeidsmarkedet. På denne bakgrunn foreslår regjeringen å øke bevilgningen på posten med 280 mill. kroner. Beregningsteknisk vil det gi mulighet for om lag 2 000 tiltaksplasser i gjennomsnitt per måned i 2021. Innrettingen av tiltakene skal gi grunnlag for å gi bedre oppfølging av unge, langtidsledige og mottakere av arbeidsavklaringspenger. Innenfor satsingen vil det bli rom for å utvikle tiltak som sommerjobb til unge og oppfølging av personer med kort tid igjen av dagpengeperioden. Tiltaket sommerjobb og økt oppfølging av langtidsledige og permittert er omtalt nedenfor.

Sommerjobb

Mange unge som er registrert hos Arbeids- og velferdsetaten med behov for arbeidsrettet bistand, har lite eller ingen arbeidserfaring. For mange er sommerjobb det første møtet med arbeidslivet. I Prop. 1 S (2020–2021) Arbeids- og sosialdepartementet er det signalisert at regjeringen legger opp til å innføre et eget tilskudd til offentlige og private virksomheter som tar inn unge arbeidssøkere med bistandsbehov på sommerjobb.

Studier viser at tilgangen til sommerjobber har blitt redusert sammenlignet med tidligere. Noen studier viser også at tilgangen på sommerjobber er vanskeligere for unge med nedsatt funksjonsevne. Økt arbeidsledighet i forbindelse med koronapandemien har gjort det ekstra krevende å få sommerjobb og deltidsjobb.

Tiltaket sommerjobb kan gi unge arbeidssøkere nyttig arbeidserfaring og virke motiverende for videre deltakelse og aktivitet. Sommerjobb kan også gi verdifull erfaring med tanke på videre utdannings- og karrierevalg. Tiltaket er rettet mot unge arbeidssøkere med bistandsbehov som har utfordringer med å få sommerjobb på ordinære vilkår. Forslag om utformingen av ordningen sendes nå på høring. Det legges opp til en evaluering av ordningen.

Bruk av opplæring overfor langtidsledige og permitterte

Dagpengemottakere med kort tid igjen av dagpengeperioden har i flere år vært en av Arbeids- og velferdsetatens prioriterte grupper ved bruk av arbeidsmarkedstiltak. Dette har imidlertid frem til nå vært en forholdsvis liten gruppe, og det har ikke tidligere blitt bevilget midler for særskilt å

ivareta denne gruppen. Til permitterte har det tradisjonelt vært gitt begrenset bistand fra Arbeids- og velferdsetaten siden disse erfaringsmessig i stor grad går tilbake til sin tidligere arbeidsgiver. Situasjonen nå er annerledes og langt mer alvorlig.

Sannsynligheten for overgang til arbeid eller utdanning svekkes jo lengre ledigheten varer. Erfaring tilsier samtidig at det skjer en økt overgang til arbeid mot slutten av dagpengeperioden. Det kan tilsi at det vil være hensiktsmessig å forsterke innsatsen i denne fasen.

Studier har vist at både kurs og ordinær utdanning har god effekt, spesielt for langtidsledige. Med muligheten som nå foreligger i den midlertidige ordningen for å kunne kombinere opplæring og dagpenger som varer frem til 1. juli, vil både langtidsledige og permitterte kunne ta opplæring og samtidig beholde dagpengene.

Innenfor bevilgningen vil det være rom for arbeidsmarkedstiltak med særlig vekt på opplæring rettet mot langtidsledige og permitterte med kort tid igjen av dagpengeperioden eller permitteringsperioden.

Samlet endring

Bevilgningen foreslås økt med 280 mill. kroner.

Kap. 2541 Dagpenger

Post 70 Dagpenger, overslagsbevilgning

Foreslått bevilgning på posten er på 21 137 mill. kroner.

Oppfølging av anmodningsvedtak om utsettelse av arbeidsgiverperiode II

Regjeringen viser til anmodningsvedtak nr. 536 (2020–2021) av 19. januar 2021:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å utsette arbeidsgiverperiode II til 1. juli 2021.»

Innføring av en arbeidsgiverperiode II ved lange permitteringer er godt begrunnet. En lang permitteringsperiode uten lønnsplikt reduserer arbeidsgiveres insentiver til å hente permitterte arbeidstakere tilbake og flere kan bli låst fast i langvarige permitteringer. En for lang permitteringsperiode kan bidra til å binde opp arbeidstakere i bransjer med usikker fremtid. Arbeidsgiverperiode II gir bedriftene en særlig grunn til å vurdere sannsynligheten for at permitterte arbeidstakere kan hentes tilbake tidligere eller vurdere oppsigelse.

Selv om usikkerheten fortsatt er betydelig, vil den økonomiske oppgangen kunne tilta til sommeren når smitteverntiltak rulles tilbake. Da vil også behovet for permitteringer falle raskt. Med adgang til å forlenge permitteringer til 1. oktober øker risikoen for innlåsingseffekter og langvarig høyere ledighet.

Når det gis mulighet til å forlenge allerede lange permitteringsperioder frem til 1. oktober, kan det være hensiktsmessig å også utsette Arbeidsgiverperiode II. Nærmere sommeren vil arbeidsgivere kunne vite mer om aktiviteten i sommer og høst og vil ha bedre grunnlag for å foreta en reell vurdering av om det er nødvendig å holde arbeidstakere fortsatt permitterte gjennom sommeren og høsten. Flere arbeidsgivere vil også ha bedre mulighet til å ta permitterte tilbake i arbeid, når aktiviteten i økonomien tar seg opp. Det er derfor hensiktsmessig å utsette arbeidsgiverperiode II. Den bør likevel inntre tidligere enn 1. juli, da det er sannsynlig at etterspørselen etter arbeidskraft vil tilta i løpet av våren. Det vil også være betydelig mindre belastende for Arbeids- og velferdsetaten å gjennomføre denne endringen 1. juni enn 1. juli. Flere andre endringer i regelverk skal gjennomføres fra 1. juli. Gjennomføring i ferietiden ville blitt mer utfordrende både for bedriftene, de permitterte og Arbeids- og velferdsetaten.

På bakgrunn av dette foreslår regjeringen at Arbeidsgiverperiode II på fem dager utsettes fra 1. mars til 1. juni 2021, slik at alle permitteringstilfeller som har passert 30 uker per 1. juni får fem dagers lønnsplikt.

På usikkert grunnlag anslås en utsettelse til 1. juni å øke utgiftene til dagpenger under permittering med om lag 20 mill. kroner.

Oppfølging av anmodningsvedtak om meldekort for taxisjåfører

Regjeringen viser til anmodningsvedtak nr. 544 (2020–2021) av 19. januar 2021:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at delvis permitterte drosjesjåfører må på meldekort kunne registrere den tid man faktisk har hatt kjøring, ikke all ventetid mellom oppdrag.»

Etter folketrygdloven § 4-13 ytes det graderte dagpenger til delvis ledige og delvis permitterte dagpengemottakere. Dagpengemottakeren opplyser om arbeidede timer på meldekort hver 14. dag, og antallet timer i arbeid danner grunnlag for graderingen. For ansatte drosjesjåfører som er til-

sluttet en sentral, regnes ventetid på samme måte som kjørt tid. Dette er begrunnet i at ventetid er en del av jobben og at avlønningen må forutsettes å være satt slik at den tar høyde for ventetid. Når dagpengemottakeren arbeider mer enn 50 prosent av sin vanlige arbeidstid (begrenset til 40 timer/uke), faller dagpengene helt bort. Grensen på 50 pst. foreslås i denne proposisjonen midlertidig endret til 60 pst., se eget punkt.

Ansatte drosjesjåfører er i all hovedsak provisjonslønnet med en andel av innkjørt beløp. Gjennomsnittlig månedslønn for drosjesjåfører var om lag 34 000 kroner i 2019. Som følge av pandemien har også denne bransjen hatt reduserte inntekter. Nye smitteverntiltak kan redusere inntjeningsmulighetene i berørte områder.

Det er uheldig å lage særordninger for enkeltgrupper, som bidrar til å uthule et logisk oppbygd dagpengesystem, og hvor de langsiktige konsekvensene er usikre. Unntak kan bidra til å undergrave meldekortsystemet, ved at respekten for systemet med selvrappotering forvirrer og ved at andre grupper enn de tiltenkte praktiserer samme regel. Særregler går også imot hensyn til digitalisering av saksbehandling på dagpengeområdet og medfører økt administrativ belastning for Arbeids- og velferdsetaten.

En særregel må innføres for alle drosjesjåfører som mottar dagpenger, ikke bare delvis permitterte drosjesjåfører. Dette begrunnes både i rimelighetshensyn og i hensyn til veiledningsbehov og risiko for feilutbetalinger. Endringer der ulike grupper drosjesjåfører skal føre meldekort ulikt, vil være en betydelig komplisering av regelverket, med risiko for misforståelser og påfølgende konsekvenser for den enkelte. Det vil heller ikke være mulig å skille mellom dagpengemottakere med bakgrunn som drosjesjåfører og andre dagpengemottakere som måtte ta arbeid som drosjesjåfører med særlig gunstige regler for avkorting. Tiltaket vil derfor omfatte flere enn dem som det er tiltenkt. Det er også viktig å være oppmerksom på at markedssituasjonen for drosjesjåfører varierer vesentlig etter hvilken type turer og avtaler de har, mellom ulike typer biler og hvor i landet man arbeider. Mens noen har stor reduksjon i antall turer, er andre lite berørt. Det er ikke mulig å innføre egne regler for geografiske områder, og tiltaket vil derfor bli lite treffsikkert og gi urimelig gunstige vilkår og uheldige insentiver for noen.

Regjeringen mener primært at det ikke bør innføres særregler for avkorting av dagpenger for drosjesjåfører. For å følge opp Stortingets vedtak, foreslås likevel at drosjesjåfører i en

midlertidig periode tillates å føre opp bare halvparten av arbeidede timer, inkludert ventetid, på meldekort for dagpenger. Dette er samme løsning som den midlertidige særregelen fra april til oktober 2020 for dagpengemottakere som tok arbeid innenfor jordbruk, skogbruk og gartneri. Dette ble gjort for å sikre tilgang på arbeidskraft i disse næringene, ved å gjøre det mer lønnsomt å ta arbeid der.

Et alternativ til å føre halvparten av timer arbeidet er løsningen som Stortinget har vedtatt, der bare kjørt tid føres opp og inngår i avkortingen av dagpenger. Regjeringen mener at løsningen med å føre opp halvparten av arbeidede timer er bedre, fordi den gir gode muligheter for at delvis permitterte drosjesjåfører kan få økt inntekt, samtidig som den gir noe mindre risiko for uønskede tilpasninger og unødvendige dagpengeutbetalinger. Den vil også være enklere å gjennomføre for Arbeids- og velferdsetaten.

Det er betydelige insentivproblemer med begge løsninger. Summen av lønnsinntekt og graderte dagpenger vil kunne overstige tidligere inntekt og alternativ inntekt ved fullt arbeid. Det vil med andre ord kunne være mer lønnsomt å kombinere dagpenger med arbeid, enn å ikke søke dagpenger. Dersom drosjesjåfører som mottar dagpenger bare skal oppgi kjørt tid, vil de få utbetalt mye mer i lønn enn det som blir trukket i dagpengeutbetalingen. Sjåfører vil kunne kjøre opp til 24 timer per uke (gitt en grense på 60 pst. før bortfall av dagpenger), noe som vil kunne gi en vanlig ukelønn. Graderte dagpenger kommer i tillegg. Med i gjennomsnitt 75 pst. kompensasjonsgrad i dagpenger med forhøyet sats, kan 40 pst. dagpenger utgjøre 30 pst. av normal lønnsinntekt, og en større andel av lønnsinntekten under pandemien. Dermed kan summen av lønn og dagpenger lett overstige tidligere inntekt og skape feil insentiver. Med en løsning der halvparten av arbeidet tid føres opp, vil dette problemet bli noe mindre, men ikke elimineres. Sjåfører i markeder med kort ventetid mellom turer vil også med denne løsningen kunne oppnå høy samlet inntekt.

Det forventes at smitteverntiltak blir mindre inngripende frem mot sommeren og at aktiviteten da tar seg opp også i transportbransjen. Det foreslås at særregelen gis varighet til og med 30. juni 2021, slik at både løpende og nye tilfeller avkortes etter ordinære dagpengeregler fra og med 1. juli 2021.

Regjeringen foreslår å innføre en midlertidig særregel til og med 30. juni 2021 der drosjesjåfører kan føre opp kun halvparten av arbeidede

timer inkludert ventetid på meldekort for dagpenger. Endringene gjennomføres ved forskrift som fastsettes av Kongen i statsråd med hjemmel i folketrygdloven § 25-16.

På usikkert grunnlag anslås merutgiften til 15 mill. kroner.

Kravet til minsteinntekt for rett til dagpenger senkes fra 1,5 G til 0,75 G

For å ha rett til dagpenger må tidligere arbeidsinntekt minst tilsvare 1,5 ganger folketrygdens grunnbeløp (G) de siste 12 avsluttede månedene før søknad, ev. minst 3 G de siste 36 avsluttede kalendermånedene før søknad, jf. folketrygdloven § 4-4.

Som følge av nedstengingen i den første fasen av pandemien i 2020, ble det vedtatt en rekke midlertidige særregler i dagpengeregelverket. Minsteinntektskravet ble midlertidig redusert til et krav om minst 0,75 G de siste 12 månedene, ev. 2,25 G de siste 36 månedene før søknad.

Særreglene ble gitt virkning for dagpengevedtak innvilget fra og med 20. mars 2020. Som følge av bedring i arbeidsmarkedssituasjonen, ble særreglene avviklet 1. november 2020, slik at de ordinære reglene om minsteinntekt fra da av har vært gjeldende for nye dagpengevedtak innvilget etter 31. oktober 2020.

Smittesituasjonen har igjen utviklet seg negativt, og den siste tiden har det igjen vært nødvendig å iverksette omfattende restriksjoner av smittevern hensyn. Det har ført til at mange virksomheter må stenge ned i en midlertidig periode. Vi må derfor forvente en betydelig økning i antall permitteringer.

På samme måte som i våren 2020, må vi regne med at det i stor grad er ansatte med relativt lave lønninger som blir permittert eller sagt opp. Mange kan også ha vært permittert eller arbeidsledig i 2020, slik at arbeidsinntekten som gir opptjening for dagpenger, er lav for mange. Det foreslås derfor at kravet til minsteinntekt midlertidig reduseres fra 1,5 G/3 G til 0,75 G/2,25 G for at også personer med lav opptjening det siste året likevel kan få dagpenger. De som med denne endringen vil få rett til dagpenger, vil kunne motta dagpenger i maksimalt 52 uker. Endringene vil gjelde både permitterte og ledige.

Det foreslås at særreglene gis varighet frem til og med 30. juni 2021. Det innebærer at det fra og med 1. juli 2021 igjen stilles ordinære krav til minsteinntekt for rett til dagpenger. De som innvilges dagpenger på grunnlag av det midlertidige, reduserte minsteinntektskravet, vil imidlertid

kunne beholde dagpengene ut dagpengeperioden, gitt at vilkårene ellers er oppfylt.

Endringene gjennomføres ved forskrift som fastsettes av Kongen i statsråd med hjemmel i folketrygdloven § 25-16.

På usikkert grunnlag er merutgiften av å senke minsteinntektskravet fra 1,5 G til 0,75 G og alt. 3 G til 2,25 G, anslått til om lag 140 mill. kroner, inkludert at mottakere vil fortsette å motta dagpenger etter at særordningen er avviklet.

Kravet til arbeidstidsreduksjon for rett til dagpenger reduseres fra 50 pst. til 40 pst.

Etter folketrygdloven § 4-3 er det et vilkår for rett til dagpenger at arbeidstiden som stønadsmottaker hadde forut for ledigheten (vanlig arbeidstid), er redusert med minst 50 prosent.

Tilsvarende følger det av folketrygdloven § 4-13 at utbetalingen av dagpenger vil falle bort dersom stønadsmottakeren arbeider mer enn 50 prosent av den fastsatte ukentlige vanlige arbeidstiden i løpet av meldeperioden på 14 dager.

Med virkning fra 20. mars 2020 ble kravet til arbeidstidsreduksjon midlertidig redusert fra 50 til 40 prosent av tidligere arbeidstid. Tilsvarende ble terskelen for når dagpengene falt bort ved samtidig arbeid endret, slik at dagpengene først falt bort når arbeidet oversteg 60 prosent av vanlig arbeidstid. Formålet var å legge bedre til rette for å kunne fordele permitteringer og reduksjon av arbeid på flere arbeidstakere, og uten at arbeidstakerne mistet retten til dagpenger som følge av at den enkeltes reduksjon i arbeidstiden ble for lav.

Særreglene ble gitt virkning for dagpengevedtak innvilget fra og med 20. mars 2020. Som følge av bedring i arbeidsmarkedssituasjonen, ble særreglene avviklet hhv. 1. november 2020 (arbeidstidsreduksjon som inngangsvilkår) og 1. januar 2021 (høyere terskel – gradering). De som hadde fått innvilget dagpenger på grunnlag av det midlertidige kravet til arbeidstidsreduksjon, kunne imidlertid beholde dagpengene ut dagpengeperioden, gitt at vilkårene ellers var oppfylt.

Smittesituasjonen har som nevnt ovenfor, utviklet seg negativt og vi må derfor forvente en kraftig økning i antall permitteringer.

For at arbeidstakere som nå blir arbeidsledig eller permittert eller midlertidig får redusert sin arbeidstid ikke skal bære en urimelig høy kostnad, foreslås det at kravet til arbeidstidsreduksjon i folketrygdloven § 4-3 og § 4-13, igjen reduseres fra 50 til 40 prosent. Det vil gi bedre fleksibilitet for bedrifter og permitterte.

Endringene gir økt økonomisk trygghet for flere og gjør det lettere med delvis permittering, men kan samtidig føre til at flere kommer inn og blir værende i dagpengeordningen. I en midlertidig periode med nedstengning og lavere aktivitet som den aktuelle situasjonen vi nå er i, har det mindre betydning, men det må tillegges større vekt etter hvert som aktiviteten tar seg opp igjen. Derfor er det viktig å avvikle disse utvidelsene igjen så snart det er tilrådelig. Det foreslås at særreglene gis varighet frem til og med 30. juni 2021. Det innebærer at det fra og med 1. juli 2021 igjen stilles krav om minst 50 pst. arbeidstidsreduksjon for rett til dagpenger, og at det igjen graderes opp til 50 pst. De som har fått innvilget dagpenger på grunnlag av det midlertidige kravet til arbeidstidsreduksjon, vil imidlertid kunne beholde dagpengene ut dagpengeperioden, gitt at vilkårene ellers er oppfylt.

Endringene gjennomføres ved forskrift som fastsettes av Kongen i statsråd med hjemmel i folketrygdloven § 25-16.

Det er stor usikkerhet knyttet til den videre utviklingen, både mht. hvor mange flere dagpengemottakere en får av å senke kravet til inngangskriteriene, og å anslå den månedlige ytelsen. Redusert krav til arbeidstid fra 50 pst. til 40 pst. av tidligere arbeidstid anslås til om lag 100 mill. kroner.

Fortsatt dagpengerett og tilbakevirkende kraft

I Prop. 72 LS (2020–2021) har regjeringen foreslått at de som har avsluttet maksimal dagpengeperiode fra og med 1. november 2020, skal få mulighet til å søke om fortsatt dagpengerett. Det ble vurdert om en slik rett kunne gis med tilbakevirkning fra og med 1. november 2020. Vurderingen er at det ikke er mulig å gjennomføre dette på en akseptabel måte.

Selv om arbeidssøkere gis mulighet for å registrere seg og sende inn meldekort i ettertid, vil det ikke være mulig for arbeidssøkerne å rekonstruere alle meldekortperiodene helt tilbake til 1. november og dermed gi riktige opplysninger til NAV. Disse kan også ha mottatt annen form for økonomisk støtte i denne perioden. Etterrapportering for en så lang periode ville medført stort omfang av feil og dermed feilutbetalinger.

Samlet endring

Det foreslås å øke bevilgningen med 275 mill. kroner.

Kap. 2650 Sykepenger

Oppfølging av anmodningsvedtak om å forlenge midlertidige regler for sykepenger

Regjeringen viser til anmodningsvedtak nr. 541 (2020–2021) av 19. januar 2021:

«Stortinget ber regjeringen forlenge midlertidige regler for sykepenger til arbeidstakere, frilansere og selvstendig næringsdrivende til 01.07.2021.»

Post 70 Sykepenger for arbeidstakere mv., overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 40 565 mill. kroner.

I midlertidig forskrift om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med koronapandemien er det fastsatt følgende tiltak for sykepenger for arbeidstakere og frilansere:

- Rett til sykepenger ved fravær fra arbeidet på grunn av covid-19 eller mistanke om slik sykdom. Det er presisert at personer som bryter nasjonale myndigheters reiseråd og får karanteneplikt ved hjemkomst til Norge, kan nektes sykepenger.
- Redusert antall dager for arbeidsgiverfinansiering fra 16 til tre dager for fravær som skyldes covid-19.
- Frilansere har rett til sykepenger fra fjerde dag for sykefravær som skyldes covid-19.

Tiltakene er ved kgl.res. 29. januar 2021 gitt virkning til og med 30. juni 2021 med mindre annet blir besluttet. Ikrafttreddelsen er utsatt for å avvende budsjettvedtak, som det fremmes forslag om i denne proposisjonen.

Det er fortsatt stor usikkerhet om videre forløp av pandemien. På bakgrunn av dagens smittesituasjon foreslås det å videreføre tiltakene frem til og med 30. juni 2021. Tiltakene gjelder kun sykefravær som kan knyttes til covid-19. Tiltaket vil bidra til å redusere smittespredning, ivareta inntektssikring for den enkelte og redusere arbeidsgivers utgifter og kompensere frilansere for inntektstap ved koronarelatert fravær. Dette er også i tråd med anmodningsvedtak 541, av 19. januar 2021.

Merkostnadene av å videreføre de midlertidige tiltakene for sykepenger for arbeidstakere og frilansere ut juni 2021 vil avhenge av smittesituasjonen fremover. Merkostnadene kan på svært usikkert grunnlag anslås til om lag 620 mill. kroner. Regjeringen vil komme tilbake med en ny vurdering av behovet for tiltakene i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2021.

Bevilgningen foreslås økt med 620 mill. kroner.

Post 71 Sykepenger for selvstendige, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 1 575 mill. kroner.

I tillegg til at det er gitt rett til sykepenger ved fravær fra arbeidet på grunn av covid-19 eller mistanke om slik sykdom, jf. omtale under kap. 2650, post 70, er det i midlertidig forskrift om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med koronapandemien fastsatt følgende tiltak for sykepenger for selvstendig næringsdrivende:

- Selvstendig næringsdrivende har rett til sykepenger fra fjerde dag for sykefravær som skyldes covid-19.

Tiltaket er ved kgl.res. 29. januar 2021 gitt virkning til og med 30. juni 2021 med mindre annet blir besluttet. Ikrafttreddelsen er utsatt for å avvente budsjettvedtak, som det fremmes forslag om i denne proposisjonen.

Det er fortsatt stor usikkerhet om videre forløp av pandemien. På bakgrunn av dagens smittesituasjon foreslås det å videreføre tiltakene frem til og med 30. juni 2021. Tiltakene gjelder kun sykefravær som kan knyttes til covid-19. Tiltaket vil bidra til å redusere smittespredning og kompensere selvstendig næringsdrivende for innteksttap som følge av koronarelatert fravær. Dette er også i tråd med anmodningsvedtak 541, av 19. januar 2021. Regjeringen vil komme tilbake med en ny vurdering av behovet for tiltakene i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2021.

Merkostnadene av å videreføre de midlertidige tiltakene for sykepenger for selvstendig næringsdrivende ut juni 2021, vil avhenge av smittesituasjonen fremover. Merkostnadene kan på svært usikkert grunnlag anslås til om lag 40 mill. kroner.

Bevilgningen foreslås økt med 40 mill. kroner.

Kap. 2651 Arbeidsavklaringspenger

Post 70 Arbeidsavklaringspenger, overslagsbevilgning

Bevilgningen på posten er 31 380 mill. kroner.

Som følge av koronapandemien gjaldt det særskilte, midlertidige regler for arbeidsavklaringspenger ut oktober 2020, der perioden for å kunne motta arbeidsavklaringspenger som arbeidssøker etter folketrygdloven § 11-17 ble forlenget tilsvarende forlengelse av maksimal dagpengeperiode.

I Prop. 72 LS (2020–2021) ble det foreslått at maksimal stønadperiode for dagpenger forlenges ut juni 2021 for permitterte og ordinært ledige, samt at dagpengemottakere som har brukt opp dagpengeretten etter 31. oktober 2020 får rett til å søke om å ta opp igjen dagpengesaken fra iverksettelsestidspunktet for forlengelsene. Stortinget har i anmodningsvedtak 538 (2020–2021), av 19. januar 2021, bedt regjeringen om å utvide forlengelsen av denne ordningen frem til 1. oktober 2021. Det er regjeringens vurdering at de midlertidige tiltakene skal forlenges så lenge det er reelt behov for dem, men så bør de trappes ned, jf. Prop. 72 LS (2020–2021). I Prop. 75 S (2020–2021) tilrår regjeringen derfor på nytt at dagpengeperioden forlenges til ut juni 2021. Regjeringen utelukker ikke en videre forlengelse utover dette, men mener at dette bør vurderes på et senere tidspunkt.

De særskilte reglene for forlengelse av stønadperioden for mottakere av arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven § 11-17 har fulgt løpet for forlengelse av dagpengeperioden. Denne gruppen mottakere skal ut i samme vanskelige arbeidsmarked som dagpengemottakere. I tillegg er disse mottakerne avklart for arbeid, men står lenger unna arbeidsmarkedet enn ordinære dagpengemottakere. Regjeringen foreslår derfor at de som mottar arbeidsavklaringspenger etter § 11-17 også får forlenget sin stønadperiode fra 1. mars til og med 30. juni 2021. Iverksettelsestidspunktet er satt til 1. mars av systemmessige årsaker. Det foreslås videre at de som har mistet retten til arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven § 11-17 etter 31. oktober 2020 også skal kunne søke om å ta opp igjen arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven § 11-17 fra iverksettelsestidspunktet for forlengelsen. På svært usikkert grunnlag anslås det at tiltaket vil øke utgiftene til arbeidsavklaringspenger med om lag 130 mill. kroner i 2021.

Bevilgningen foreslås økt med 130 mill. kroner.

Andre saker

Oppfølging av anmodningsvedtak om tiltakspakke for oppfølging av arbeidsledige og permitterte

Regjeringen viser til anmodningsvedtak nr. 546 (2020–2021) av 19. januar 2021:

«Stortinget ber regjeringen i tiltakspakken som er varslet i januar fremme forslag om en pakke på minimum 1 mrd. med forsterkede arbeidsretta tiltaksplasser for arbeidsledige og permitterte, økte ressurser til oppfølging og

veiledning av permitterte og arbeidsledige, samt styrking av midlene til bedriftsintern opplæring og partsstyrte kompetansetilbud.»

Oppfølgingen av dette anmodningsvedtaket må ses i sammenheng med oppfølgingen av anmodningsvedtak nr. 545 av 19. januar 2021 om bedriftsintern opplæring.

Regjeringen fremmer i denne proposisjonen en tiltakspakke på i overkant av 1 mrd. kroner for å ivareta hensynene som fremgår av anmodningsvedtaket.

Tiltakspakken innebærer forsterket innsats overfor langtidsledige og permitterte som går inn i siste fase av dagpengeperioden eller siste fase av permitteringsperioden, samt til opplæringstiltak for disse gruppene. En ungdomspakke for å bidra til å ta inn ungdom på sommerjobb, oppfølging av unge på opplæringstiltak og styrking av IPS-ung, er også en del av tiltakspakken. Bevilgningen til arbeidsmarkedstiltak inkludert personellressurser foreslås også økt. Et økt antall tiltaksplasser vil også komme mottakere av arbeidsavklaringspenger til gode.

- Videre inngår en styrking av inkluderingsdugnaden og samhandlingen mellom Arbeids- og velferdsetaten på regionalt nivå og utdanningssektoren i fylkene, IT-tiltak for å sikre bedre tjenester til permitterte og bedre og mer effektiv administrasjon av arbeidsmarkedstiltakene og økning av driftsbevilgningen til Arbeids- og velferdsetaten for bl.a. oppfølging av arbeidsledige og permitterte. Rammetilskuddet til fylkeskommunene over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett økes for å trappe opp bedriftsintern opplæring i regi av fylkeskommunene. Midler til bransje-program over Kunnskapsdepartementets budsjett inngår også i tiltakspakken. Listen nedenfor gir en oversikt over forslag regjeringens forslag til tiltakspakke etter kapittel og post. 50 mill. kroner til treparts bransje-program for kompetanseutvikling under KD, jf. omtale under kap. 257, post 70.
- 200 mill. kroner i økt rammetilskudd til fylkeskommunene til bedriftsintern opplæring, jf. omtale under kap. 572, post 60.
- 366 mill. til NAV, herunder økte midler til drift og oppfølging, tiltakskoordinatorer ifb. inkluderingsdugnaden, opplæringskoordinatorer, IT-tjenester, og administrative ressurser for å håndtere økt bevilgning til arbeidsmarkedstiltak, jf. omtale under kap. 605, post 01.
- 160 mill. kroner til IPS-ung, oppfølging unge på opplæringstiltak, forsterket oppfølging lang-

tidsledige og permitterte, jf. omtale under kap. 634, post 01.

- 280 mill. kroner til sommerjobb for unge og opplæringstiltak for langtidsledige og permitterte, jf. omtale under kap. 634, post 76.

De enkelte tiltakene i tiltakspakken er nærmere redegjort for under aktuelle kapitler og poster.

Oppfølging av anmodningsvedtak om bedriftsintern opplæring

Regjeringen viser til anmodningsvedtak nr. 545 (2020–2021) av 19. januar 2021:

«Stortinget ber regjeringen styrke mulighetene for at bedriftsintern opplæring kan bli et reelt alternativ til permitteringer, også for store industribedrifter.»

Oppfølgingen av dette anmodningsvedtaket må ses i sammenheng med oppfølgingen av anmodningsvedtak nr. 546 av 19. januar 2021 om tiltakspakke for oppfølging av arbeidsledige og permitterte.

Bedriftsintern opplæring (BIO) var frem til og med 2019 et arbeidsmarkedstiltak forvaltet av Arbeids- og velferdsetaten. Målet med tiltaket var å bidra til å motvirke utstøting fra arbeidslivet ved å styrke kompetansen til ansatte i bedrifter med omstillingsproblemer, og som betydde vesentlige endringer av bedriftens produksjon. Midlene til bedriftsintern opplæring ble fra 2020 overført til fylkeskommunenes rammebevilgning. Samtidig ble BIO tatt ut fra forskrift om arbeidsmarkedstiltak og eksisterer ikke lenger som arbeidsmarkedstiltak. Dette innebærer at Arbeids- og velferdsetaten ikke lenger har ansvar for ordningen. Det er opp til den enkelte fylkeskommune hvordan de innretter sitt kompetansepolitiske arbeid og benytter sine midler. Midlene bidrar til å underbygge og styrke fylkeskommunenes rolle i regional nærings- og kompetanseutvikling. Overføring av midlene til fylkeskommunenes rammetilskudd gir muligheter til å kunne tilpasse innsatsen til regionale forhold.

Fylkeskommunene har i 2020 benyttet midlene på ulike måter. Enkelte fylker har lagt vekt på om bedriften er godkjent lærebedrift, om bedriften har permitterte eller står i fare for å permittere. I noen fylker har bruken av midler til bedriftsintern opplæring vært drøftet med arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene. Det har gitt en god forankring av iverksatte tiltak. Situasjonen er fremdeles slik at mange bedrifter har behov for tiltak

som kan motvirke permitteringer og oppsigelser, og samtidig bidra med kompetanseheving. Regjeringen foreslår derfor å øke rammetilskuddet til fylkeskommunene med 200 mill. kroner i 2021. Midlene skal gå til bedrifter som rammes av virusutbruddet, og slik bidra til at færre ansatte permitteres. Det vises også til omtale under Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Regjeringen foreslår også å øke bevilgningen til treparts bransjeprogram for kompetanseutvikling med 50 mill. kroner. Regjeringen har etablert treparts bransjeprogram for kompetanseutvikling der staten og partene i arbeidslivet samarbeider om å øke deltakelsen i kompetanseutvikling innenfor utvalgte bransjer. Målet med bransjeprogrammene er å bidra til kompetanseutvikling i tråd med bransjenes behov, slik at ansatte kan takle omstillinger og være bedre rustet for morgendagens arbeidsliv. Opplæringstilbudene som tilbys gjennom bransjeprogrammene er for ansatte, permitterte og ledige i bransjene. I 2020 ble det også satt i gang et prosjekt for kompetanseløft i utsatte industriklynger som blant annet Kongsberg, der det samarbeides med utdanningsinstitusjoner om utdanningstilbud spesielt tilpasset behovene i industrien. I 2021 er det også satt av midler til kompetansetilbud til utsatte industriklynger. Det vises også til omtale under Kunnskapsdepartementet.

Oppfølging av anmodningsvedtak om videreføring av veileder for behandling av saker om økonomisk stønad under pandemien

Regjeringen viser til anmodningsvedtak nr. 542 (2020–2021) av 19. januar 2021:

«Stortinget ber regjeringen videreføre veilederen om avhending av bolig eller andre eiendeler for å få innvilget sosialhjelp til 01.10.2021.»

Arbeids- og velferdsdirektoratet utarbeidet våren 2020 en veileder for behandling av saker om økonomisk sosialhjelp under pandemien. Den gir veiledning om hvordan NAV-kontoret kan sikre forsvarlig saksbehandling i en situasjon med større press på de sosiale tjenestene. Veilederen gir anbefalinger for hvordan saksbehandlingen kan forenkles, og er ment å være et støtteverktøy til kommuner som måtte oppleve stor pågang av søknader om sosialhjelp i denne perioden. I veilederen oppfordres NAV-kontorene blant annet til å være mer tilbakeholdne med å stille vilkår om salg av bolig eller andre eiendeler for å få innvilget

sosialhjelp. Veilederen gjelder inntil videre til og med 31. mars 2021. En videreføring av veilederen er innenfor Arbeids- og velferdsdirektoratets fullmakter. Regjeringen vil på egnet vis sørge for at anmodningsvedtaket følges opp i tråd med Stortingets intensjon.

2.7 Helse- og omsorgsdepartementet

Kap. 703 Internasjonalt samarbeid

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Det foreslås å øke bevilgningen med 3 mill. kroner til etablering av et sekretariat for videreføring av vaksiner fra EUs anskaffelser, inkludert anskaffelse av nødvendig juridisk kompetanse. Sekretariatet skal driftes og ledes av Helse- og omsorgsdepartementet i samarbeid med Utenriksdepartementet. Det vises til nærmere omtale under Utenriksdepartementet, kap. 140, post 21.

Kap. 710 Vaksiner mv.

Post 22 Salgs- og beredskapsprodukter m.m.

Det foreslås å øke bevilgningen med 36 mill. kroner mot tilsvarende økning under kap. 3710, post 03 Vaksinesalg, jf. omtale der. Bevilgningen skal dekke innkjøp av flere doser enn tidligere år for å sikre personer i risikogruppen tilbud om vaksine gjennom influensavaksinasjonsprogrammet i sesongen 2021/2022. Nær 1,6 million mennesker i Norge tilhører grupper med økt risiko for komplikasjoner av influensa. Influensa forårsaker flere tusen innleggelse hver år og i gjennomsnitt dør 900 personer i Norge årlig som følge av sykdommen. Influensavaksine kan beskytte mange av disse. I 2020/2021 var det stor etterspørsel etter influensavaksine og det bør tas høyde for fortsatt høy etterspørsel kommende høst.

Post 23 Vaksiner og vaksinasjon mot covid-19

Det er bevilget totalt 3,77 mrd. kroner på posten til innkjøp av vaksiner mot covid-19 og vaksinasjon i statsbudsjettet for 2021. Regjeringen har besluttet at vaksinasjon mot covid-19 skal organiseres som en del av det nasjonale vaksinasjonsprogrammet. Det betyr at kommunene får plikt til å sørge for et vaksinasjonstilbud til personer som bor eller oppholder seg i kommunen. Som varslet i Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021) vil staten dekke kommunenes og sykehusenes kostnader til koronavaksinasjon. I første omgang foreslås 500 mill. kroner

overført til kommunene og 35 mill. kroner til helseforetakene. Midlene foreslås bevilget som rammetilskudd til kommuner og basisbevilgning til helseforetakene. I beregningene av kostnader er det lagt til grunn at alle i risikogrupperne og eventuelt også helsepersonell vil kunne bli tilbudt vaksinasjon i første omgang. Regjeringen vil komme tilbake til behov for ytterligere overføringer til kommunene og helseforetakene i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Det foreslås på denne bakgrunn at bevilgningen på kap. 710, post 23 settes ned med 535 mill. kroner, mot at kap. 732 Regionale helseforetak, postene 72–75 økes samlet med 35 mill. kroner og kap. 571 Rammetilskudd til kommunene, post 60 Innbyggertilskudd økes med 500 mill. kroner.

Kap. 3710 Vaksiner mv.

Post 03 Vaksinesalg

Det foreslås å øke bevilgningen med 36 mill. kroner mot tilsvarende økning under kap. 710, post 22 Salgs- og beredskapsprodukter m.m., jf. nærmere omtale der.

Kap. 732 Regionale helseforetak

Post 72 Basisbevilgning Helse Sør-Øst RHF, kan overføres

Det vises til omtale under kap. 710, post 23, og det foreslås at bevilgningen til Helse Sør-Øst RHF øker med 18,9 mill. kroner.

Post 73 Basisbevilgning Helse Vest RHF, kan overføres

Det vises til omtale under kap. 710, post 23 og det foreslås at bevilgningen til Helse Vest RHF øker med 6,6 mill. kroner.

Post 74 Basisbevilgning Helse Midt-Norge RHF, kan overføres

Det vises til omtale under kap. 710, post 23, og det foreslås at bevilgningen til Helse Midt-Norge RHF øker med 5 mill. kroner.

Post 75 Basisbevilgning Helse Nord RHF, kan overføres

Det vises til omtale under kap. 710, post 23 og det foreslås at bevilgningen til Helse Nord RHF øker med 4,5 mill. kroner.

Kap. 740 Helsedirektoratet

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 75 mill. kroner til etablering av et nasjonalt telefonsenter for oppfølging av innreisende. Telefonsenteret skal avlaste kommunene med å følge opp innreisende til Norge. Hensikten er å kontrollere etterlevelsen av karantenereglene og at innreisende testes i tråd med gjeldende regler og anbefalinger. Det overordnede målet er å hindre importsmitte. Telefonsenteret skal veilede de innreisende slik at de forstår og kan gjennomføre karantene i tråd med regelverket og kontrollere at de overholder karantenerregelverket. Telefonsenteret skal bl.a. kunne levere veiledertjenester på en rekke språk, sende ut automatiske SMSer, ha direkte kontakt med prioriterte grupper etter en risikovurdering, veilede om tiltak ved symptomutvikling, rapportere til kommunene og Arbeidstilsyn ved mistanke om brudd på karantenebestemmelsene og ved behov for at lokale tiltak iverksettes. Helsedirektoratet får ansvar for etablering av tjenesten som vil bli etablert under Helfo. Senteret etableres i første omgang med drift ut juni 2021. Videre varighet må sees i sammenheng med risikoen for importsmitte og kommunenes behov for bistand med oppfølging av de innreisende.

Telefonsenteret planlegges etablert med en gradvis oppbygging av kapasitet og bemanning. Innretning av senteret og antatt måloppnåelse vurderes underveis.

Kap. 761 Omsorgstjeneste

Post 68 Kompetanse og innovasjon

Bevilgningen på posten foreslås økt med 30 mill. kroner til å etablere en tilskuddsordning for kommuner som samarbeider med restauranter om å tilby billige middager for hjemmeboende eldre som ønsker å spise sammen med andre. Mange eldre har gjennom pandemien opplevd isolasjon og ensomhet. Formålet med tilskuddet er å motvirke fysiske og psykiske konsekvenser av sosial isolasjon og å legge til rette for at eldre igjen kan være del av et sosialt fellesskap etter at vaksinasjonen er gjennomført. Tiltaket vil samtidig gi et håndslag til næringer som har vært hardt rammet under koronapandemien. Midlene vil bidra til å dekke kommunenes arbeid med å organisere restaurantbesøk for hjemmeboende eldre, inkludert transport for de som har behov for det. Videre vil midlene bidra til at restaurantnæringen og taxinæringen får dekket sine kostnader for å

delta i dette samarbeidet. Det legges vekt på at kommunene samarbeider med frivillige lag og foreninger i tillegg til det lokale næringslivet. Erfaringer fra Mandal kommune viser at tiltaket gir gode opplevelser. Tiltaket er også i tråd med satsingene i Leve hele livet, og kommunene oppfordres til å gjenta dette årlig som del av gjennomføringen av reformen lokalt. Det foreslås at tilskuddet forvaltes av Statsforvalterne, som også har ansvaret for å koordinere det regionale støtteapparatet for Leve hele livet.

Kap. 762 Primærhelsetjeneste

Post 63 Allmennlegetjenester

Det er i saldert budsjett bevilget til sammen 650 mill. kroner til testing ved grensen og i karantenehotell, hvorav 556 mill. kroner til to øremerkede tilskudd for å dekke kommunenes kostnader til dette.

Regjeringen viser til anmodningsvedtak nr. 556 (2020–2021) av 19. januar 2021:

«Stortinget ber regjeringen tilføre kommunene tilstrekkelige ressurser for å øke testkapasiteten i samsvar med testplikt direkte ved ankomst og ved karantenehotell, og for å kunne sikre økt testing for covid-19 blant risikogrupper i kommunale helseinstitusjoner.»

Oppfølgingen av dette anmodningsvedtaket må også ses i sammenheng med anmodningsvedtak nr. 557 (2020–2021) av 19. januar 2021:

«Stortinget ber regjeringen sikre tilstrekkelig testkapasitet ved lufthavnene slik at testing kan skje på flyplassene ved ankomst.»

Med virkning fra 2. januar 2021 har innreisende til Norge som har oppholdt seg i et område med karanteneplikt måttet teste seg ved teststasjon på grensen eller i løpet av 24 timer etter ankomst. Fra 18. januar 2021 skal personer som har oppholdt seg i et område med karanteneplikt i løpet av de siste 14 dager før ankomst til Norge, teste seg ved grenseovergangsstedet i Norge. 33 teststasjoner ved grenseoverganger er etablert. Alle teststasjoner på flyplasser med utenlandstrafikk er åpne ved ankomst av fly og har tilstrekkelig testkapasitet for å imøtekomme plikten. Staten dekker kostnadene til drift og etablering gjennom øremerket tilskudd til kommunene med teststasjoner.

Innføringen av obligatorisk testing på grensen øker bevilgningsbehovet på posten. Helsedirekto-

ratet har anslått at kommunenes kostnader til etablering og drift av teststasjoner er om lag 645 mill. kroner i 2021. Anslaget tar utgangspunkt i drift første halvår 2021. Anslaget omfatter også kostnader til smittevernfaglig forsvarlig transport hjem.

Videre foreslås det at tilskuddet til testing i karantenehoteller utvides til å også omfatte kostnader til helse- og omsorgsutgifter i karantenehotell for dem som blir syke og trenger behandling i hotellene. På denne bakgrunn foreslås det at det bevilges 17 mill. kroner over posten til dette øremerkede tilskuddet i 2021. Anslaget tar utgangspunkt i drift første halvår 2021.

Samlet foreslås bevilgningen til de to øremerkede tilskuddene økt med 106 mill. kroner.

Det vises for øvrig til bevilgningsforslag under kap. 2711, post 76 og kap. 2755, post 70.

Regjeringen viser til at testing i sykehjem er prioritert, og kapasiteten anses som tilstrekkelig. Samlet er det kapasitet til å utføre om lag 300 000 tester ukentlig første halvår 2021. Selv i uker med mye testing er makskapasiteten så langt ikke nådd. Regjeringen viser videre til at kommunenes kostnader til TISK-oppgaver dekkes av staten gjennom rammeoverføringer, skjønnsmidler, refusjoner over folketrygden og enkelte egne tilskudd.

Anmodningsvedtak nr. 556 og 557 anses fulgt opp gjennom redegjørelsen for og bevilgningsforslaget på posten.

Kap. 765 Psykisk helse, rus og vold

Post 60 Kommunale tjenester, kan overføres

Flere barn og unge har opplevd negative konsekvenser på grunn av smitteverntiltakene. Dette er blant annet beskrevet gjennom rapporter fra ekspertgruppen som er nedsatt for å følge situasjonen for sårbare barn og unge. Det foreslås derfor å øke bevilgningen til tilskuddsordningen *Tilbud til barn og unge med behov for langvarig oppfølging og sammensatte tjenester* med 10 mill. kroner i 2021. Tiltaket foreslås innrettet slik at kommuner kan søke støtte til tiltak for å etablere og opprettholde lavterskeltilbud og tilpasset, oppsøkende hjelp for barn og unge med psykiske plager og lidelser gjennom pandemien. Ordningen vil forvaltes av Statsforvalterne.

Post 72 Frivillig arbeid mv., kan overføres, kan nyttes under post 21

Studentene har hatt en krevende hverdag på grunn av smitteverntiltak under koronapandemien, og flere opplever ensomhet. Redusert sosial

kontakt og ensomhet er risikofaktorer for økt psykisk uhelse. Økt bruk av digital undervisning, redusert tilgang til undervisere og den økte strykprosenten som rapporteres i flere fag, gir sammen med forhøyede psykiske symptomplager, også økt risiko for frafall fra studier.

Det foreslås å øke bevilgningen med 1,5 mill. kroner til Mental helse for opprettelse og drift av en nasjonal studenttelefon.

Post 73 Utviklingstiltak mv.

For å understøtte utbredelsen av kunnskapsbaserte mestringskurs til nytte for studentene, foreslås det å øke tilskuddet til opplæring i kunnskapsbaserte mestringskurs med 2 mill. kroner. Disse kursene bidrar i dag til at ansatte i helse- og omsorgstjenesten og i NAV har kompetanse til å tilby kunnskapsbaserte, kostnadseffektive, forebyggende og behandlende tiltak i form av mestringskurs. Bevilgningen skal bidra til at ansatte ved samskipnadene får mulighet til å kurses og få kompetanse til å tilby forebyggende og behandlende tiltak i form av mestringskurs. Samlet foreslås det bevilget 5,3 mill. kroner til kunnskapsbaserte mestringskurs i 2021.

Kap. 2711 Spesialisthelsetjeneste mv.

Post 76 Private laboratorier og røntgeninstitutt

Det foreslås å redusere bevilgningen på posten med 28 mill. kroner til testing på grensen og i karantenehoteller i 2021. Flesteparten av testene som gjennomføres tilknyttet ordningene i 2021 vil være hurtigtester og ikke PCR-tester som gir et lavere bevilgningsbehov en antatt. Det vises for øvrig til omtale på kap. 762, post 63.

Kap. 2755 Helsetjenester i kommunene mv.

Post 70 Allmennlegehjelp

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 125 mill. kroner til testing på grensen og i karantenehotell i 2021. Det vises til nærmere omtale på kap. 762, post 63.

Kap. 2790 Andre helsetiltak

Post 70 Bidrag

Bidragssatsene til ideelle leverandører som leverer tjenester finansiert over bidragsordningen foreslås doblet, og bevilgningen foreslås derfor

økt med 12 mill. kroner. Institusjonene mottar refusjon per oppholdsdøgn og erfarer inntektstap som følge av virusutbruddet. Smittevern hensyn gjør at virksomhetene ikke kan drifte som normalt med fullt belegg. Det foreslås å kompensere inntektstapet ved å doble bidragssatsene per oppholdsdøgn for å kompensere for færre oppholdsdøgn og økte driftsutgifter hos leverandørene. De økte bidragssatsene skal ikke føre til høyere refusjonsinntekter enn det som følger av ved normal driftssituasjon og vil bli nedjusteres dersom samlet kapasitetsutnyttelse fører til at samlede inntekter blir høyere enn ved full kapasitetsutnyttelse med ordinære satser. Regjeringen vil komme tilbake til en endelig vurdering av utgiftene i ordningen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Ordningen er midlertidig og vil gjelde fra januar og ut juni 2021.

Andre saker

Oppfølging av anmodningsvedtak bedre kontrollsystem for etterlevelse av testplikt og karanteneplikt

Regjeringen viser til vedtak nr. 558 (2020–2021), av 19. januar 2021:

«Stortinget ber regjeringen sørge for et bedre kontrollsystem for etterlevelse av testplikt og karanteneplikt med økt bruk av stikkprøver og bruk av bøter.»

I tråd med smittevernloven skal kommunen føre tilsyn og sørge for at reglene i loven blir overholdt og har ansvar for at vedtak i medhold av loven blir gjennomført, men det er virksomhetene som har ansvar for etterlevelse av regelverket. Etter oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet har Helsedirektoratet i samarbeid med Folkehelseinstituttet gjennomgått og vurdert om omfanget av tilsyn og kontroll som gjennomføres av kommunene og Arbeidstilsynet mv. anses tilstrekkelig, og vurdert mulige tiltak for styrket kontroll. Etatenes gjennomgang viste at de fleste kommuner driver aktiv og målrettet tilsyns- og kontrollaktivitet, og det vurderes at smittevernet følges opp med relevant tilsyns- og kontrollaktivitet innenfor rammen av de betydelige oppgavene kommunene nå skal ivareta på smittevernområdet.

Samtidig har gjennomgangen vist at det kan være behov for klarere nasjonale føringer og forventninger til stikkprøvekontroll, samt generell tilsyns- og kontrollvirksomhet i kommunene. Helse- og omsorgsdepartementet vil på denne bakgrunn gi Helsedirektoratet, i samarbeid med Folkehelseinstituttet, i oppdrag å vurdere og gjøre nødven-

dige endringer i dagens veiledning til kommunenes tilsyn og kontroll med smitteverntiltakene. Det legges til grunn at en høy andel av karanteneoppholdene skal bli gjenstand for stikkprøvekontroller, og at brudd på viktige smitteverntiltak, som karantene- og isolasjonsregler, skal møtes med sanksjoner. Videre er covid-19-forskriften endret slik at det er tydelig at kommunenes oppgave om å føre tilsyn også omfatter karantenebestemmelsene.

Arbeidstilsynet fører smitteverntilsyn etter arbeidsmiljøloven, og tilsynsomfanget rettet mot virksomhetene tilpasses til smittesituasjonen. Disse tilsynene kommer i tillegg til andre myndigheters tilsyn etter covid-19 forskriften.

Ved endring i covid-19-forskriften 21. desember 2020 ble det innført en plikt for personer som skal reise inn til Norge å registrere seg i et innreiseregistreringssystem. Systemet ble satt i drift 2. januar 2021. Formålet med systemet er blant annet å sikre etterlevelsen av karanteneplikten ved at man har en oversikt over hvem som er i innreisekarantene og hvor de oppholder seg. Opplysningene i systemet kan utleveres til flere aktører, blant annet kommunene, Arbeidstilsynet og politiet. Brudd på plikten til å registrere seg kan staffes med bot, når manglende registrering skjer uten rimelig grunn.

Regjeringen har besluttet at det skal opprettes en nasjonal telefontjeneste for oppfølging av innreisende. Arbeid med å etablere tjenesten pågå Telefonsenteret skal avlaste kommunene med å følge opp innreisende til Norge. Hensikten er å kontrollere etterlevelsen av karantenebestemmelsene og at innreisende testes i tråd med gjeldende regler og anbefalinger. Det overordnede målet er å hindre importsmitte.

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp.

Oppfølging av anmodningsvedtak om kobling mellom innreiseregisteret og MSIS-labdatabase

Regjeringen viser til vedtak nr. 560 (2020–2021), av 19. januar 2021:

«Stortinget ber regjeringen om å raskt få på plass en kobling mellom innreiseregisteret og MSIS-labdatabase i tråd med Helsedirektoratets anbefalinger, for å sikre bedre oppfølging av plikt for testing og overholdelse av karantenebestemmelsene/isolasjon.»

14. januar 2021 sendte Helse- og omsorgsdepartementet oppdrag til Helsedirektoratet for å få vurdert hvordan vi bedre kan utnytte informasjonen i

innreiseregisteret og MSIS. Kommunalt personell har allerede fått tilgang til innreiseregisteret for å sikre etterlevelse av karanteneplikt, smitteoppfølging og for vurdering av risiko for smittespredning. Kommuneoverlegen har tilgang til opplysninger i MSIS.

Helsedirektoratet anbefalte i rapport datert 21. januar å gi Folkehelseinstituttet bedre tilgang til sammenstilte, aggregerte datasett for å utføre analyse om innreisemitte på nasjonalt nivå. Dessuten vil de vurdere to alternative modeller for forbedring av kommunenes tilgang til de sammenstilte datasettene, enten gjennom et nytt, sentralt sammenstilt register eller direkte i kommunenes smittesporingsapplikasjoner. Kommunenes behov skal utredes mer detaljert og utviklingsmulighetene i smittesporingsapplikasjonene til kommunene må avklares nærmere, før det kan tas endelig stilling til hvordan dette skal løses.

Helse- og omsorgsdepartementet har bedt Helsedirektoratet, i samarbeid med Folkehelseinstituttet, Direktoratet for e-helse, Norsk Helsenett SF og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, om å følge opp anbefalingene og sørge for at kommunene får god tilgang til disse registrene.

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp.

Oppfølging av anmodningsvedtak om å fjerne ordningen som åpner for å teste seg i kommunen 24 timer etter ankomst

Regjeringen viser til vedtak nr. 562 (2020–2021), av 19. januar 2021:

«Stortinget ber regjeringen om å fjerne ordningen som åpner for å teste seg i kommunen 24 timer etter ankomst.»

Regjeringen innførte obligatorisk test fra 2. januar 2021. I den første tiden var det nødvendig at testplikten kunne oppfylles ved å teste seg «så snart som mulig og senest 24 timer etter ankomst til Norge.» Det var begrunnet i behov for noe tid til å bygge opp tilstrekkelig testkapasitet. Dersom vi skulle ha ventet til det var nok testkapasitet ville betydelig færre ha blitt testet i denne perioden.

Regjeringen innførte obligatorisk testing ved grensen for personer som har oppholdt seg i et område med karanteneplikt fra mandag 18. januar kl. 17:00. Det innebærer at personer ikke lenger kan velge å gå forbi teststasjon på flyplass, havner eller i forbindelse med grenseovergangssteder på vei, og heller teste seg innen 24 timer. Testen må

skje i forbindelse med grensepasseringen. Det er gratis å teste seg.

Bakgrunnen for at regjeringen nå har besluttet testing ved grensen, er at Helsedirektoratets klare råd til regjeringen inntil nylig har vært å prioritere testkapasiteten til å slå ned lokale utbrudd i Norge. Det er hovedsakelig to grunner til at situasjonen nå er endret og at Helsedirektoratet derfor anbefaler testing på grensen. Den ene grunnen er ønsket om å forsinke spredning av de mer smittsomme variantene av viruset så mye som mulig. Den andre grunnen er tilgangen på hurtigtester. De øker vår samlede testkapasitet og bidrar til at flere reisende som er positive kan isoleres raskt.

Plikten til å teste seg gjelder også på Svinesund. Forsvaret bistår ved Svinesund til 1. februar. Halden kommune arbeider med å få en varig løsning på plass fra 1. februar, og oppgir at de vil klare dette.

Ved Svinesund tok det noe tid før testkapasiteten var god nok til at alle kunne teste seg ved denne grenseovergangen. Derfor ble det gitt et midlertidig unntak som sa at personer med fast bopel i Norge kan teste seg et annet sted enn på grenseovergangsstedet så snart som mulig og senest innen 24 timer, dersom ventetiden på test ved grenseovergangsstedet er over 1 time. Dette unntaket ble opphevet mandag 25. januar.

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp.

Ansvar og kostnader knyttet til vaksinasjon mot covid-19 og koronapandemien

Folkehelseinstituttet har et koordineringsansvar for gjennomføring av vaksinasjonsprogram mot covid-19. Det er per i dag vanskelig å fastslå størrelsen på utgiftene til samordning av innsatsen gjennom nødvendige tiltak i regi av bl.a. Helsedirektoratet, Direktoratet for e-helse, Norsk helsenett og Statens legemiddelverk. Etatenes driftsbevilgning er økt betydelig i 2021 grunnet beredskapskostnader til koronapandemien. Det ble i Prop. 1 S (2020–2021) lagt til grunn at dette skulle dekke behovet for beredskapskostnader første halvår 2021. For å intensivere arbeidet med å påvise forskjellige virusvarianter (mutasjoner) vil det også kunne påløpe økte utgifter til laboratorievirksomhet. Det er stor usikkerhet knyttet til anslagene. Regjeringen vil komme tilbake med en mer detaljert beskrivelse av kostnader og ev. forslag om nødvendige bevilgningsøkninger knyttet til både gjennomføring av koronavaksinasjonsprogrammet og beredskapskostnader knyttet til koronapandemien i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

2.8 Barne- og familiedepartementet

Kap. 846 Familie- og oppveksttiltak

Post 61 Nasjonal tilskuddsordning for å inkludere barn og unge, kan nyttes under post 71

Utstyrssentraler tilbyr ulike former for utstyr til barn og unges aktiviteter, for eksempel til vintersport og friluftsliv. Tilbudet bidrar til at utsatte barn og unge får delta i aktiviteter. Flere sentraler melder nå om stor etterspørsel etter utstyr som følge av pandemien og betydelige begrensninger i øvrige fritidsaktiviteter for barn og unge. Det foreslås derfor at kap. 846, post 61 økes med 20 mill. kroner til BUA, Kirkens Bymisjon (Skattkammeret) og Frilager. Bevilgningen skal bedre kapasiteten ved utstyrssentralene, slik at flere barn og unge kan få låne utstyr denne vinteren og våren.

Kap. 865 Forbrukerpolitiske tiltak

Post 71 Tilskudd til Reisegarantifondet

Solgte pakkereiser er blitt avlyst og avbestilt som følge av koronapandemien og regjeringens reisestriksjoner. Pakkereisearrangørene skal senest innen 14 dager tilbakebetale de reisende alle motatte forskuddsinnbetalinger, jf. pakkereiseloven § 24. Tilbakebetalingskrav og begrenset ny omsetning kan bidra til konkurser blant arrangørene. Dette rammer enkelte reisende, som hverken får benyttet pakkereisen eller pengene sine tilbake.

Pakkereiser selges med reisegaranti. Reisegarantien skal sikre tilbakebetaling av forskuddsbetalinger for pakkereiser som ikke blir levert som følge av pakkereisearrangørens insolvens. Pakkereisedirektivet og den norske pakkereiseloven tar imidlertid ikke høyde for dagens pandemisituasjon, der arrangører går konkurs etter at pakkereisene er avlyst, men før de reisende har fått sine penger tilbake. Etter ordlyden i direktiv og pakkereiselov omfattes ikke krav oppstått før arrangørens insolvens av hva stilt reisegaranti skal dekke.

Det har oppstått tvil om de reisendes tilbakebetalingskrav i slike situasjoner likevel omfattes av stilt reisegaranti. Det kan i dagens situasjon synes urimelig at retten til dekning for den reisende som ikke får benyttet sin pakkereise, skal avhenge av på hvilket tidspunkt pakkereisearrangøren blir insolvent. Formålsbetraktninger kan derfor tale for en utvidende tolkning av regelverket. På den annen side vil en utvidende tolk-

ning av pakkereiseloven medføre at garantistenes økonomiske forpliktelser utvides.

Det er Barne- og familiedepartementets vurdering at tilbakebetalingskravene for reiser som er avlyst eller avbestilt, ikke anses omfattet av stilt reisegaranti etter pakkereiseloven § 43. Økt kunnskap om hvordan EU-reglene om reisegaranti praktiseres i andre EØS-land, og uformelle uttalelser fra EU-kommisjonen, gjør det også mindre sannsynlig at en eventuell rettsprosess vil ende med at stilte garantiavtaler kan tolkes slik at de dekker disse tilbakebetalingskravene. Det legges derfor til grunn at noen reisende vil falle utenfor retten til dekning fra reisegarantiordningen, fordi pakkereisen ble avlyst før arrangøren var insolvent. For å ivareta disse reisende, foreslås det at det etableres en avgrenset og midlertidig kompensasjonsordning for å dekke de aktuelle kravene.

Ordningen skal dekke innbetalte, ikke refunderte forskudd for pakkereiser som er kjøpt til og med 14. mars 2020, uansett når pakkereisen skulle finne sted. Det skal gjøres fradrag for dekning som den reisende har fått eller kan få fra andre kilder, f.eks. fra reiseforsikring eller kredittkortselskap. Ordningen skal omfatte tilbakebetalingskrav som er omgjort til tilgodelapper eller utsatt reise. Pakkereisen må være kjøpt av en arrangør som er medlem av Reisegarantifondet. Måloppnåelsen vurderes ut fra antall krav som er meldt inn og som ikke dekkes av stilt reisegaranti, antall innvilgede søknader med beløp og saksbehandlingstid.

Reisegarantifondet skal forvalte kompensasjonsordningen. Reisegarantifondet administrerer i dag systemet med reisegaranti og behandler tilbakebetalingskrav etter reisegarantiordningen. Reisegarantifondet rapporterer til Barne- og familiedepartementet om forvaltningen av ordningen.

På bakgrunn av dette foreslås det at bevilgningen på kapittel 865, post 71 økes med 75 mill. kroner til kompensasjonsordningen, samt 3 mill. kroner til administrasjon av ordningen i 2021. Bevilgningsbehovet til ordningen er usikkert.

Kap. 868 Forbrukertilsynet

Post 01 Driftsutgifter

Antall klager etter forbrukerklageloven økte med nærmere 30 prosent i 2020. Økningen skyldes blant annet forbrukerutfordringer som følge av pandemien og økt handel, særlig på nett. Smitteverntiltakene har medført kanselleringer og endringer i mange forskjellige forbrukeravtaler,

blant annet om trening, kultur- og sportsarrangementer og overnatting. Dette kommer samtidig med at forbrukerapparatet er i en omstillingsperiode. Behandlingstiden er derfor lang og restansene høye.

Det foreslås på denne bakgrunn å øke bevilgningen på kap. 868, post 01 med 10 mill. kroner til å redusere behandlingstiden for forbrukerklager.

2.9 Nærings- og fiskeridepartementet

Kap. 900 Nærings- og fiskeridepartementet

Post 80 Kompensasjonsordning for utgifter til innreisekarantene ved bruk av utenlandsk arbeidskraft

I Saldert budsjett 2021 er det bevilget 480 mill. kroner til en ny kompensasjonsordning for utgifter til innreisekarantene for arbeidskraft fra utlandet, jf. Innst. 8 S (2020–2021) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021). Ordningen skal kompensere bedrifter for merkostnader de har som følge av å ha arbeidskraft fra utlandet i innreisekarantene i egen regi. Utgangspunktet for ordningen var at den skulle gjelde for perioden fra 1. november 2020 til 28. februar 2021. Samtidig varslet regjeringen at en forlengelse kunne vurderes i lys av smittesituasjonen.

Smittesituasjonen både nasjonalt og i Europa er ustabil, og det ser ikke ut til at behovet for innreisekarantenebestemmelser vil opphøre innen februar. I lys av dette, og at deler av næringslivet fortsatt har betydelige merkostnader til innreisekarantene, foreslår regjeringen en videreføring av ordningen til 30. april 2021. Utgifter til en forlengelse av ordningen anslås til 240 mill. kroner. Anslaget tar ikke høyde for at de strengere innreisebestemmelsene fra 29. januar kan medføre redusert behov og reduserte utbetalinger, særlig dersom disse blir langvarige. Iverksettelse av ordningen forutsetter at ordningen fastsettes innenfor rammene av EØS-avtalens statsstøtte-regler.

På dette grunnlag foreslås det å øke bevilgningen med 240 mill. kroner, til 720 mill. kroner.

Post 82 Midlertidig støtteordning for publikumsåpne arrangementer

Ved behandlingen av Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021) samtykket Stortinget til regjeringens forslag om å etablere en støtteordning for arrangører av store publikumsåpne arrangementer. Det ble lagt til grunn at ordningen skulle gjelde arrange-

menter som skulle vært avholdt i perioden 5. mars – 31. desember 2020, og som ble avlyst eller nedskalert som følge av råd og pålegg fra myndighetene ifb. pandemien. Det ble bevilget 350 mill. kroner til ordningen, og forvaltningen ble lagt til Innovasjon Norge.

Ordnningen er åpen for arrangører og medarrangører av store publikumsåpne arrangementer med et besøkstall på minst 350 personer som helt eller delvis er stengt eller avlyst, og som ikke omfattes av kompensasjonsordningene for kultur- og idrettssektoren. Formålet med ordningen er å stimulere til opprettholdelse av store publikumsåpne arrangementer av nasjonal eller regional verdi som står i fare for å forsvinne som følge av økonomiske tap knyttet til pålegg eller råd gitt av myndighetene i forbindelse med koronapandemien. Nærings- og fiskeridepartementet har i samarbeid med Landbruks- og matdepartementet utarbeidet nærmere retningslinjer for ordningen. Ordnningen er godkjent av ESA og har søknadsfrist 1. februar 2021.

Regjeringen viser til anmodningsvedtak nr. 553 (2020–2021), av 19. januar 2021:

«Stortinget ber regjeringen sikre at støtteordningen for publikumsåpne arrangement videreføres frem til 1. juli 2021 og at grensen for størrelse på arrangement reduseres og tilpasses smittevernsbegrensning.»

For å følge opp anmodningsvedtaket og i lys av gjeldende smitteverntiltak, foreslår regjeringen at ordningen forlenges og at antall deltakere i den nye runden som gjelder fra 1. januar til 1. juli reduseres fra 350 til 200 deltakere. Videre legges det inn et forbehold om at arrangementet må ha vært planlagt før 1. januar 2021. Regjeringen foreslår også å fjerne muligheten for dekningen av nedskalerte arrangementer. Det var i den første runden mulig å få støtte til arrangementer som var nedskalert til 200 (fordi dette lenge var gjeldende begrensninger). Denne muligheten er ikke relevant når ordningen nå gjøres gjeldende for arrangementer for 200 personer. Det at smittevernreglene endres løpende og varierer mellom ulike geografiske områder gjør det vanskelig å håndtere en lignende regel. Forslaget om videreføring vil ellers være sammenfallende med den allerede igangsatte ordningen.

Ordnningen må fastsettes innenfor rammene av EØS-avtalens statsstøtteregler og godkjennes av EFTAs overvåkningsorgan (ESA).

På dette grunnlag foreslås det å øke bevilgningen med 260 mill. kroner, til 610 mill. kroner.

Post 85 Midlertidig kompensasjonsordning for foretak med stort omsetningsfall som følge av koronapandemien, overslagsbevilgning

Kompensasjonsordningen gir bedrifter tilskudd når pandemien og smitteverntiltak begrenser mulighetene for å drive næringsaktivitet. Under ordningen får bedriftene støtte til faste uunngåelige kostnader. På denne måten kommer flere bedrifter seg gjennom pandemien og arbeidsplasser trygges. I Saldert budsjett 2021 er det lagt til grunn at ordningen skal gjelde for perioden september 2020 – februar 2021. Ordnningen er rettighetsstyrt og hjemlet i Lov om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etter august 2020.

Ved behandling av løse forslag fremmet i forbindelse med statsministerens redegjørelse om håndteringen av koronapandemien, fattet Stortinget 19. januar 2021 flere anmodningsvedtak vedrørende ordningen, som omtales nedenfor. I tillegg vil Nærings- og fiskeridepartementet nærmere utrede spørsmål knyttet til varebeholdning. Det vil ta noe tid å utrede og implementere større endringer i ordningen. Regjeringen foreslår at kompensasjonsordningen for januar og februar 2021 holdes uendret med unntak av at kompensasjonsgraden økes til 85 pst. Det tas forbehold om at endringen av kompensasjonsgraden godkjennes av ESA. Dersom ESA ikke gir en slik tilslutning, settes støtten til 80 pst., som tidligere vedtatt i Stortinget.

Regjeringen viser til anmodningsvedtak nr. 548 (2020–2021), av 19. januar 2021:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å forlenge den generelle kompensasjonsordningen frem til 1. juli 2021 med kompensasjonsgrad på 85 pst.»

For å følge opp Stortingets anmodningsvedtak foreslår regjeringen å utvide ordningen til å gjelde ut juni 2021 og legger til grunn en kompensasjonsgrad på 85 pst. Kompensasjonsgraden fastsettes i Forskrift til utfylling og gjennomføring av lov om midlertidig tilskuddsordning for foretak med stort omsetningsfall etter august 2020. Regjeringens strategi innebærer å kompensere når det er nødvendig, men trappe ned tiltakene for å gi insentiver til aktivitet så snart smittesituasjonen og smitteverntiltakene gjør det er mulig. På bakgrunn av dette ber regjeringen Stortinget om fullmakt til å sette ned kompensasjonsgraden for mai–juni dersom smitteverntiltakene og smittesituasjonen tilsier det. Ordnningen vil, uavhengig

av kompensasjonsgraden, være innrettet slik at en forverring av smittesituasjonen og strengere tiltak som påvirker omsetningen i bedriftene, vil tilsi at flere bedrifter kommer inn i ordningen, og at støtten til den enkelte bedrift blir større. Ordningen vil fortsatt bli forvaltet av Brønnøysundregistrene.

Regjeringen viser til anmodningsvedtak nr. 549 (2020–2021), av 19. januar 2021:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å inkludere myndighetspålagt vedlikehold og tilsyn i kompensasjonsordningen for faste utgifter.»

Spørsmålet om å inkludere lovpålagte vedlikeholdskostnader i kompensasjonsordningen har vært vurdert flere ganger. Kompensasjonsordningen i Brønnøysundregistrene bygger på at kostnader som inngår i grunnlaget, skal kunne avgrenses presist uten rom for skjønn. Videre skal det kunne dokumenteres og kontrolleres at kostnaden faller inn under ordningen. Kontroll og bekreftelse av innhold i søknader gjennomføres av revisor eller autorisert regnskapsfører. Nærings- og fiskeridepartementet har forelagt anmodningsvedtaket for bransjeforeningene Revisorforeningen og Regnskap Norge. Begge foreninger påpeker at kostnader til pålagt vedlikehold vil være vanskelig å avgrense og at det kan bli svært utfordrende å identifisere og kontrollere disse kostnadene.

I mange tilfeller vil loven kreve at driften av anlegg, driftsmidler, bygninger mm. skal være «forsvarlig» eller «sikker», uten at det er konkret spesifisert hvilke oppgaver som skal gjennomføres eller hvor ofte. Hva som kan regnes som myndighetspålagt vedlikehold, vil variere fra bransje til bransje. For noen bransjer vil det dreie seg om vedlikehold av transportmidler som kjøretøy, fartøy og tog, for andre vil det dreie seg om vedlikehold av maskiner og sikring av arbeidsområder, mens det for andre igjen vil dreie seg om sikring av bygninger. Det vil også være et spørsmål om avgrensning mot det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet som virksomhetene skal gjøre etter internkontrollforskriften og andre reguleringer. Et eksempel kan illustrere at det vil måtte bli mye skjønnspregede vurderinger på området: For skip i opplag er det en rekke ulike typer utstyr og systemer, typisk knyttet til sikkerhet, som skal være operative og må vedlikeholdes. For å ivareta disse kravene må man ha en sikkerhetsmessig bemanning under opplagsperioden. I dette tilfellet er altså kravet at utstyr og system skal være operativt, og hvilket vedlikehold og hvil-

ken bemanning det krever, blir mer skjønnspreget. Gjennomføring av forslaget vil trolig innebære at det må utarbeides bransjevise regelverk for hvilke typer vedlikehold som er inkludert i ordningen. Dette vil være et omfattende og tidkrevende arbeid med flere vanskelige grensedragninger.

Vedlikeholdsutgifter fordeler seg gjerne ikke jevnt over året. Vedlikehold gjennomføres ofte med ujevne mellomrom, i noen tilfeller årlig, annethvert år eller i fem- eller tiårssykluser. For eksempel skal fartøy over 25 meter som skal gå i internasjonalt farvann, klassegodkjennes årlig, og i tillegg er det strengere krav hvert femte år til hvilken inspeksjon som må gjennomføres. For sesongbedriftene vil vedlikeholdet ofte finne sted utenfor sesongen, i månedene hvor bedriftene ikke har omsetning og dermed ikke faller inn under ordninger. Nærings- og fiskeridepartementet bemerker at vedlikeholdskostnader trolig måtte ha blitt periodisert jevnt over varigheten for vedlikeholdsarbeidet, og at flere dermed ville fått kompensert vedlikeholdsutgifter som påløp før krisen inntraff. Periodisering av langvarig vedlikehold vil bero på skjønsmessige vurderinger, som vil være ugunstig i en masseforvaltningsordning.

Samtidig måtte det ha blitt lagt inn klare regler for å skjerme ordningen mot misbruk ved at bedriftene gjennomfører vedlikehold som ikke er myndighetspålagt eller planlagt. Noen vedlikeholdsoppgaver vil gjennomføres av internt personell, som for eksempel vaktmester, mens andre gjennomføres av innleid personell. Særlig for vedlikehold gjennomført av eget personell vil det oppstå grensedragninger til hvor store kostnader som kan knyttes til lovpålagt vedlikehold.

Lovpålagte vedlikeholdskostnader vil generelt være vanskelig å avgrense, identifisere og dokumentere, i tillegg til at de har en karakter som gjør at de passer dårlig inn i kompensasjonsordningen, som er designet for å dekke faste, månedlige kostnader. Nærings- og fiskeridepartementet tilrår på bakgrunn av dette ikke å gå videre med forslaget.

Kostnader til tilsyn, for eksempel tilsynsavgifter fra kommunal eller statlig sektor, vil antakelig være lettere å avgrense og dokumentere, selv om det også her kan oppstå vanskelige grensedragninger. Nærings- og fiskeridepartementet vil utrede spørsmålet nærmere.

Regjeringen viser til anmodningsvedtak nr. 550 (2020–2021), av 19. januar 2021:

«Stortinget ber regjeringen foreslå tilpasninger i støtteordningene som bidrar til at bedrif-

ter med egne ansatte/som eier egne driftsmidler likebehandles med bedrifter som leier personell/leaser utstyr.»

Vedtaket omhandler to adskilte forhold; skillet mellom arbeid som utføres av egne ansatte og kjøp av tjenester, og skillet mellom å eie eller leie driftsmidler.

Spørsmålet om likebehandling av bedrifter med egne ansatte og de som leier personell, har et avgrenset virkeområde. For å få støtte under ordningen må bedriftene ha egne ansatte, enten på foretaksnivå eller på konsernnivå. Lønn til ansatte eller leie av personell inngår ikke i kostnadsgrunnlaget som støtten beregnes ut fra, med ett unntak: nødvendige lønnskostnader til dyrestell inngår etter nærmere vilkår for enkelte foretak. I det vesentligste inngår ikke kostnader til innkjøp av tjenester hvor det er et realistisk alternativ å utføre tjeneste selv, i definisjonen av faste, uunngåelige kostnader. Det er derfor etter Nærings- og fiskeridepartementets vurdering allerede likebehandling mellom foretak som kjøper inn tjenester, og foretak som utfører tjenester i egenregi. Et unntak fra dette er kjøp av tjenester til regnskap. Kostnader ved disse tjenestene har blitt inkludert fordi det kan regnes som uunngåelige faste kostnader, og det vil være forholdsvis lite administrativt krevende å definere, identifisere og kontrollere disse kostnadene. Det gir imidlertid en forskjellsbehandling mellom de som har ansatte som utfører regnskapstjenester, og de som kjøper tjenestene eksternt.

Nærings- og fiskeridepartementet har vurdert om kostnadene til regnskapstjenester utført i egen regi kan avgrenses, f.eks. ved å legge til grunn yrkeskoder som inngår i A-meldingen. Vurderingen er at dette ikke vil gi noen presis avgrensing av kostnadene. Blant annet vil et arbeidsforhold som består av flere arbeidsoppgaver, kun ha én yrkeskode. Regnskapstjenester utført i egen regi vil etter Nærings- og fiskeridepartementets vurdering være krevende å avgrense mot andre lønnsutgifter og å kontrollere. Det foreslås derfor at faktiske kostnader til egenproduksjon av regnskap og revisjon ikke inkluderes i ordningen.

For å følge opp Stortingets anmodningsvedtak vil imidlertid Nærings- og fiskeridepartementet vurdere om det kan gis kompensasjon for regnskap utført i egen regi på sjablongmessig grunnlag. Siden den aktuelle kostnaden for de som kjøper tjenesten, dvs. kostnad for revisjon og regnskap, er oppgitt som en egen post i søknadene til kompensasjonsordningen, både den tidligere og nåværende ordning, finnes det et visst

tallgrunnlag for å bestemme sjablongen. Videre er det rimelig å anta at det er en viss sammenheng mellom kostnadene til regnskap og bedriftens omsetning. En mulig metode vil være å kompensere egenproduksjon av regnskap med en prosent av omsetningen begrenset oppad med et beløp. Prosenten som inngår i beregningen, kan bestemmes nærmere (kalibreres) ved analyse av det nevnte tallgrunnlaget for de som kjøper tjenesten, i tillegg til tilgjengelig statistikk over kostnad for regnskapsfører-tjenester. Regnskapsproduksjon består av ulike oppgaver. Noen bedrifter kjøper alle tjenester, mens andre gjør noe internt og noe ved kjøp av tjeneste. En sjablongmessig kompensasjon vil kunne slå ulikt ut for enkeltbedrifter innen de to gruppene, dvs. de som baserer seg på egenproduksjon og de som kjøper tjenester. Der som det er mulig å komme frem til en sjablongmessig kompensasjon som oppnår målet om mer likebehandling og som er forenlig med statsstøttereguleringen, tar Nærings- og fiskeridepartementet sikte på å utarbeide og innføre en slik regel for kompensasjon av denne kostnadsposten.

Spørsmålet om å likebehandle de som eier driftsmidler, med de som leier dem, har også vært grundig vurdert tidligere. Hensikten med kompensasjonsordningen er å kompensere for betalbare faste uunngåelige kostnader, og på den måten redusere risikoen for konkurs. Rentekostnader og leie av maskiner, inventar, transportmidler o.l. inngår derfor i grunnlaget for kompensasjon når kostnadene følger av avtale som er inngått før perioden støtteordningen gjelder for. Når en bedrift har finansiert driftsmidlene med egenkapital, har den ikke slike løpende utgifter. Ikke-betalbare kostnader, som avskrivninger, belaster ikke bedriftens likviditet og vil i mindre grad øke konkursfaren. Bedriften vil da normalt være bedre rustet til å overleve et omsetningsfall enn bedrifter som har basert seg på leie eller lån. Likebehandling i betydningen at ellers like bedrifter skal få like mye støtte uavhengig av likviditetsbehov, går dermed imot formålet med ordningen. Å yte kontantstøtte for avskrivninger ville på sin side i mindre grad bidra til å oppfylle formålet om å redusere konkurrisiko og snarere dreie ordningen mot tapsdekning for foretakenes aksjonærer.

Det opereres med to typer avskrivninger. Regnskapsmessige avskrivninger er kostnaden som inngår ved beregning av bedriftens resultat; disse er ofte lineære, dvs. det samme beløp avskrives hvert år over forventet levetid for driftsmiddelet. Skattemessige avskrivninger er i hovedsak prosentvise avskrivninger av gjestående saldo

for ulike saldogrupper, og vil avta år for år for det enkelte driftsmiddel isolert sett.

Dersom en hadde inkludert regnskapsmessige avskrivninger i grunnlaget for støtteberegningen, vil størrelsen på støtten i stor grad bero på skjønnsmessige vurderinger av hva som er rett avskrivning for perioden. Videre ville regnskapsføringen i tidligere perioder få betydning for avskrivningene i støtteperioden. Foretak som tidligere har vært forsiktige i sine verdivurderinger og tatt nedskrivninger, ville i støtteperioden ha lavere avskrivningsgrunnlag og fått mindre støtte enn foretak som har vært aggressive i regnskapsføringen og har høye bokførte verdier for eien-delene.

Dersom en alternativt hadde inkludert skattemessige avskrivninger i grunnlaget for støtteberegningen, ville det vært relativt ugunstig for foretak med eldre driftsmidler, som på grunn av saldo-metoden vil ha lavere avskrivninger enn foretak med nye driftsmidler, selv om verdifallet i peri-oden kan være det samme. Videre er det flere avskrivningssatser i skattesystemet som er høyere enn det verdifallet på driftsmidlene skulle tilsi, for eksempel skip og hoteller. Her ville forskjells-behandlingen mellom de med hhv. nye og gamle driftsmidler blitt særlig stor.

På bakgrunn av tall for regnskapsmessige og skattemessige avskrivninger som andel av de faste kostnadene som inngikk i støtteberegningene i mars – august anslås det på usikkert grunnlag at utbetalingene fra ordningen vil øke med 30–60 pst. dersom avskrivninger inngår i kostnadene som kompenseres under ordningen.

Av ovennevnte grunner anbefaler vi ikke å ta inn skattemessige eller regnskapsmessige avskrivninger i ordningen på dette tidspunkt. Det er mer hensiktsmessig å øke omstillings- og inno-vasjonsmidler, samt benytte ordninger som kom-munal kompensasjonsordning til lokale virksomheter for å kunne gi målrettet likviditetsstøtte til bedrifter som har behov. Det er også knyttet usikkerhet rundt om ESA vil godkjenne en slik endring.

I tillegg til avskrivninger er kapitalbinding en del av kostnaden ved å eie driftsmidler. Denne kostnaden inngår i støtteberegningen for frem-medkapitalen, ved at rentekostnader er inkludert. For å yte like mye støtte til foretak som eier drifts-midler som til foretak som leier, måtte en i tillegg ha inkludert egenkapitalkostnader i støttebereg-ningen.

I likhet med avskrivninger er ikke egenkapital-kostnadene betalbare, og egenkapitalkostnader medfører ikke konkursrisiko. Å yte kontantstøtte

for egenkapitalkostnader vil ikke være i tråd med formålet med ordningen om å motvirke konkurser, men snarere utgjøre tapsdekning for foretakets aksjonærer. Det bemerkes at i visse tilfeller kan det å yte kompensasjon for egenkapitalkostnader gjennom tilskuddsordningen, innebære at foretak med stort omsetningsfall går med over-skudd. Det vil videre være vesentlige administra-tive utfordringer med en slik løsning. I tillegg til utfordringer ved å fastsette og avgrense størrelsen på egenkapitalen, måtte en ha vurdert hvilken rente som skulle ligge til grunn for beregning av egenkapitalkostnadene.

Beregning av omsetningsfall fra og med mars 2021

I mars er det tolv måneder siden koronapande-mien rammet norsk næringsliv, og det vil være nødvendig å justere beregningsmåten for omset-ningsfallet. ESA har tidligere godkjent kompensa-sjonsordningen under en bestemmelse som omfatter støtte til direkte tap som følge av covid-19. Slike tap må identifiseres for at bedrifter kan få støtte under ordningen. Regjeringen fore-slår at beregningen av omsetningsfall gjøres ved å sammenligne omsetning i støtteperioden med samme periode i 2019. Siden det er lenge siden 2019, bør omsetningen i 2019 justeres i tråd med utviklingen i konsumprisindeksen. Bedrifter som ikke var etablert i samme periode i 2019, kan bruke januar-februar 2020 som utgangspunkt for å beregne omsetningsfallet.

Anslaget for utbetalinger fra ordningen for perioden mars – juni 2021 er om lag 1 mrd. kroner per måned. I beregningen er det lagt til grunn 85 pst. kompensasjonsgrad. Det er knyttet stor usikkerhet til anslaget for utbetalinger gjennom ordningen.

Det tas forbehold om at ny beregningsmodell må notifiseres til ESA.

Europakommisjonen har for øvrig varslet inn-snevring av handlingsrommet for å kompensere omsetningstap relatert til koronapandemien. Det kan få betydning for kompensasjonsordningen, se omtale nedenfor.

På dette grunnlaget foreslås det å øke over-slagsbevilgningen med 4 000 mill. kroner, fra 5 960 til 9 960 mill. kroner.

Post 90 (ny) Hybridlån til Norwegian Air Shuttle ASA

Regjeringen foreslår å bevilge 1,5 mrd. kroner på kap. 900, post 90 (ny) til statlig deltakelse på inntil 1,5 mrd. kroner i et evigvarende lån (hybridlån) til Norwegian Air Shuttle ASA (NAS). Det foreslås

videre å bevilge 3 mrd. kroner til deltakelse i et obligasjonslån utstedt av NAS på kap. 900, post 91 (ny). Et slikt obligasjonslån vil NAS benytte til å nedbetale selskapets utestående under garantiordning for luftfarten, som forvaltes av Garantiinstituttet for eksportkreditt (GIEK). Beløpet GIEK vil ha krav på vil bli avklart i rekonstruksjonsprosessen. Dersom det blir avvik mellom størrelsen på det som i dag er trukket under garantiordningen og utfallet i rekonstruksjonsprosessen, vil det konstateres et tap. Regjeringen vil komme tilbake til håndtering av tapsavsetningen til garantiordningen ifb. Revidert nasjonalbudsjett 2021, når rekonstruksjonsprosessen ventes å være gjennomført.

NAS gjennomførte 1. halvår 2020 en rekapitalisering som ga selskapet tilgang til inntil 3 mrd. kroner fra garantiordningen for luftfarten. NAS har trukket opp hele denne rammen. Høsten 2020 anmodet selskapet regjeringen om ny statlig finansiering i form av hybridlån. Regjeringen avsto denne søknaden. Regjeringen vektla blant annet at selskapets forretningsplan ikke var tilstrekkelig robust, og at risikoen forbundet med ytterligere kapital til selskapet ble ansett å være for stor. Videre ble det pekt på at bredere hensyn i norsk luftfart kunne ivaretas bedre gjennom andre tiltak. NAS søkte deretter om konkursbeskyttelse iht. irsk og norsk rekonstruksjonslovgivning. Staten er kreditor i NAS med 3 mrd. kroner (med tillegg av påløpt garantiprovisjon) og dermed part i rekonstruksjonsprosessene, jf. eksponering gjennom garantiordningen som ble etablert i 2020. Staten er i tillegg også kreditor i selskapet knyttet til utestående beløp til Avinor og skatte- og avgiftsmyndigheter.

I forbindelse med rekonstruksjonsprosessen har selskapet utarbeidet en ny forretningsplan der langdistanseoperasjonen legges ned og driften innrettes mot ruter i Norge/Norden og utvalgte ruter til/fra Europa. Rekonstruksjonsplanen inkluderer betydelige gjelds- og kostnadsreduksjoner. Eksisterende eiere og kreditorer må ta betydelige tap. Selskapet legger opp til å hente inn 4–5 mrd. kroner i ny kapital gjennom en emisjon og et evigvarende ansvarlig lån som regnskapsmessig kvalifiserer som egenkapital (hybridlån). For eksisterende uprioriterte kreditorer, herunder staten, som deltar med ny egenkapital eller hybridlån vil tapet på utestående fordringer forventes å bli vesentlig mindre enn for de som ikke bidrar med ny kapital. Endelige vilkår for restruktureringsplanen, inklusive hybridlånet, er ikke avklart, men vil ev. bli avklart i rekonstruksjonsprosessen.

I den grad rekonstruksjonsprosessen ikke fører frem, kan det påregnes at selskapet går konkurs og at staten taper utestående beløp under garantiordningen samt øvrige fordringer på selskapet. I rettsmøte i Irland 22. januar ble det besluttet at selskapet har inntil 25. februar med å komme til enighet med selskapets kreditorer. NAS legger opp til at rekonstruksjonsprosessen er ferdigstilt, og ny kapitalinnhenting finner sted, i løpet av mars 2021.

NAS ba i brev av 10. januar 2021 om at staten deltar i selskapets planlagte restruktureringsplan med 1,5 mrd. kroner i et hybridlån som del av en samlet kapitalinnhenting på totalt 4–5 mrd. kroner. Statens finansielle rådgiver, Pareto, har vurdert selskapets restruktureringsplan og vurderer den som ambisiøs og god. Dersom selskapet gjennomfører planen som forutsatt, anser Pareto at forretningsplanen til NAS er robust og at den vil gi et målrettet og konkurransedyktig selskap som totalt sett fremstår som en fornuftig finansiell investering. Pareto vektlegger også, som en del av totalvurderingen, at staten gjennom deltakelse i et hybridlån kan forvente å tape mindre på eksisterende eksponering i NAS.

Det er usikkert om NAS får godkjent planen og om den lar seg gjennomføre i sin helhet. Det er også usikkert hvordan luftfartsmarkedet utvikler seg videre under, og etter, koronapandemien. På bakgrunn av blant annet rådgivers vurdering, vurderer regjeringen at risikoen knyttet til en ev. kapitaltilførsel til NAS er lavere nå enn i høst. Regjeringen mener også at hybridlån fremstår som hensiktsmessig dersom staten skal gå inn med kapital. Deltakelse i hybridlånet vurderes som forretningsmessig fornuftig for staten, også gitt statens utestående i selskapet gjennom garantiordningen. Regjeringen ser videre at investeringen også kan ha gode effekter for tilbudet i flymarkedet.

Regjeringen legger til grunn for en eventuell deltakelse i et hybridlån at det skal skje på markedsmessige vilkår, at lånet gjøres omsettelig og at det tilbys andre investorer på like vilkår. Dette inkluderer blant annet vilkår som gir selskapet insentiver til å tilbakebetale lånet etter en tid. Det forutsettes også at NAS får godkjent og gjennomfører selskapets samlede restruktureringsplan langs de linjer som er kommunisert til markedet. Dette omfatter blant annet gjelds- og kostnadsreduksjoner og innhenting av til sammen minimum 4,5 mrd. kroner i ny kapital (inkludert statens deltakelse), hovedsakelig fra profesjonelle finansielle og strategiske investorer. Regjeringen legger ikke opp til at staten skal være en lang-

siktig aktør i NAS og ser ikke for seg en eierposisjon. Selskapet er derfor avhengig av å få inn langsiktige, strategiske aksjonærer. Hvorvidt staten vil beslutte å delta, og vilkår for eventuell deltakelse i selskapets restrukturering, vil bli endelig fastsatt etter forhandlinger og som del av den pågående rekonstruksjonsprosessen.

Det foreslås på denne bakgrunn at det bevilges 1,5 mrd. kroner over kap. 900, post 90 (ny) Hybridlån til Norwegian Air Shuttle ASA, til eventuell deltakelse i et hybridlån i NAS. Det foreslås også fullmakt til å redusere deltakelsen i hybridlånet utstedt av NAS helt eller delvis, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 91 (ny) Obligasjonslån til Norwegian Air Shuttle ASA

Det foreslås å bevilge 3 mrd. kroner til deltakelse i et nytt obligasjonslån utstedt av NAS på kap. 900, post 91 (ny), jf. omtale under kap. 900, post 90. Et slikt obligasjonslån vil NAS benytte til å nedbetale utestående under garantiordning for luftfarten, som forvaltes av GIEK. Hvorvidt staten beslutter å delta og endelig beløp vil bero på utfallet av rekonstruksjonsprosessen, jf. omtale ovenfor. Dersom det blir avvik mellom det som NAS har trukket under garantiordningen og det som blir utfallet i rekonstruksjonsprosessen, vil det konstateres et tap.

Det foreslås på denne bakgrunn at det bevilges 3 mrd. kroner i 2021 over kap. 900, post 91 (ny) Kjøp av obligasjonslån Norwegian Air Shuttle ASA. Det foreslås også fullmakt til å redusere deltakelsen i obligasjonslån utstedt av NAS helt eller delvis, jf. forslag til romertallsvedtak.

Kap. 2421 Innovasjon Norge

Post 50 Innovasjon – prosjekter, fond

Innovasjon Norge spiller en viktig rolle for utvikling og omstilling av norsk økonomi, gjennom sine oppdrag og tilgjengelige ordninger. I Nærings- og fiskeridepartementets oppdrag til Innovasjon Norge for 2021 er selskapet bedt om ha beredskap for eventuelle videre tiltak relatert til pandemisituasjonen. Både Innovasjon Norge og andre virkemiddelaktører har flere generelle ordninger som er relevante for å bidra til næringslivets behov for omstilling i dagens situasjon. Innovasjon Norge vurderer innenfor eget handlingsrom tilpasninger i vilkår og tilbud for å imøtekomme behovene for omstilling i næringslivet.

Videreføring av ordningen for innovasjonstilskudd

Regjeringen foreslår å videreføre ordningen med innovasjonstilskudd i 2021. Ved behandlingen av Prop. 67 S (2019–2020) ble det bevilget 2,1 mrd. kroner til innovasjonstilskudd. Regjeringen foreslår å bevilge 500 mill. kroner til ordningen i 2021. Ordningen bidrar til at små og mellomstore vekst-selskaper fortsatt kan gjennomføre utviklingsprosjekter gjennom pandemien. Tilskuddsordningen forvaltes av Innovasjon Norge, og forvaltningsutgifter dekkes innenfor rammen.

Målet med ordningen er å stimulere til at innovasjonsaktiviteten opprettholdes til tross for resultatvikt og likviditetsutfordringer i bedriftene. Midlene skal bidra til å stimulere bl.a. produkt- og tjenesteutvikling, strategi og kompetanseutvikling, FoU-aktiviteter og investeringer. Dette kan gi grunnlag for lønnsom vekst senere.

Etterspørselen etter ordningen i 2020 var stor, og så godt som hele rammen var bundet opp i til-sagn ved utgangen av 2020. Ordningen treffer bredden av vekstselskaper og bidrar til å styrke bedriftenes konkurransekraft og posisjonering for internasjonale markeder. En videreføring av innovasjonstilskudd i 2021 vil legge til rette for flere nye utviklingsprosjekter, samtidig som planlagte utviklingsprosjekter der det er innvilget støtte til gjennomføring av forprosjekt, vil kunne oppnå videre finansiering for å gjennomføre gode hovedprosjekter.

Videreføring av tilskuddsordningen for bedrifts-utvikling³

Regjeringen viser til Stortingets anmodningsvedtak nr. 552 (2020–2021) av 19. januar 2021:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å styrke omstillingsordningen som går via Innovasjon Norge til reiseliv, eventbransjen, serveringsbransjen og andre bransjer som rammes hardt av smitteverntiltakene, innenfor en ramme på 1 mrd. kroner.»

For å følge opp anmodningsvedtaket foreslår regjeringen at det bevilges 1 mrd. kroner til tilskuddsordningen for bedriftsutvikling, heretter kalt omstillingsordningen. Hovedprinsippene for ordningen videreføres. Omstillingsordningen skal bidra til nødvendig omstilling og en mer hensiktsmessig tilpasning av den samlede kapasiteten i de

³ Tidligere kalt Tilskuddsordningen for bedriftsutvikling i event- og reiselivsnæringen.

aktuelle næringene, samt bygge opp under målet for næringspolitikken som er størst mulig samlet verdiskaping innenfor bærekraftige rammer. Dette kan også innebære omstilling til andre næringer der ressursene utnyttes bedre. Midlene skal gi virksomheter tilgang til likviditet slik at de kan gjennomføre nye omstillingsprosjekter for å tilpasse seg smitteverntiltak og endringer i markedene som følge av koronapandemien. Dette kan øke virksomhetenes kostnadsmessige konkurransevne når smitteverntiltakene reduseres. Ordningen videreføres til og med 30. juni 2021.

Omstillingsordningen er godkjent av ESA under regelverket Temporary Framework⁴. Denne omfatter event- og reiselivsnæringene, inkludert deler av serveringsnæringen og destinasjonsselskapene. Bedrifter som kan søke, er avgrenset med NACE-koder. Det er utfordrende å lage avgrensinger med NACE-koder som på en god måte fanger opp bredden av bedrifter som er rammet hardt av smitteverntiltak. Regjeringen vil utrede videre hvordan ordningen kan utvides til å inkludere andre bransjer, inkludert destinasjonsselskaper, som rammes hardt av smitteverntiltakene, og vil utforme detaljene i den utvidede ordningen.

Regjeringen foreslår at 300 mill. kroner av den foreslåtte bevilgningen på 1 mrd. kroner tilføres den allerede gjennomførte utlysningsrunden, hvor Innovasjon Norge nå behandler søknader. Denne utlysningsrunden med søknadsfrist 8. januar 2021 har foreløpig en ramme på 300 mill. kroner. Om lag 600 bedrifter har søkt om støtte til prosjekter, og omsøkt beløp er 890 mill. kroner, dvs. om lag tre ganger mer enn gjeldende ramme for ordningen. Det er mange gode prosjekter. En økning av rammen med 300 mill. kroner, til en ramme på 600 mill. kroner, vil bidra til at flere bedrifter raskt får tilført økt likviditet til å gjennomføre omstillingsprosjekter.

Det tas forbehold om godkjenning fra ESA.

Tilskuddsordningen for bedriftsutvikling – utlysningsrunde for eventbransjen

I behandlingen av statsbudsjettet for 2021 ble bevilgningen til omstillingsordningen økt med 100 mill. kroner. Dette ble begrunnet i eventbransjens behov. Halvparten av de ekstra midlene, det vil si 50 mill. kroner, ble besluttet inkludert i utlys-

ningen med søknadsfrist 8. januar 2021, hvor eventbransjen allerede var inkludert.

Regjeringen foreslår så raskt som mulig å gjennomføre en egen utlysningsrunde for eventbransjen med en ramme på 50 mill. kroner, med utgangspunkt i innretningen og føringene i omstillingsordningen.

Regjeringen vil benytte en bred definisjon av eventbransjen for å følge opp føringer fra budsjettforliket om å utvide definisjonen av eventbransjen og at ordningen skal gjøres relevant for de aktuelle bedriftene i næringen. Virksomhetene må videre dokumentere mer enn 30 pst. gjennomsnittlig omsetningsfall i perioden august – desember i 2020, sammenlignet med samme periode året før. Nyetablerte foretak som er i kommersialiseringfasen og som ikke hadde omsetning i hele perioden august – desember 2019, kan bruke gjennomsnittet av januar og februar 2020 som referanseperiode. Ordningen administreres av Innovasjon Norge.

Det tas forbehold om godkjenning fra ESA.

Andre saker

Regelverket for offentlig støtte – handlingsrom og begrensninger

EØS-avtalen setter viktige rammer for muligheten til å iverksette næringsrettede virkemidler for å bøte på de skadevirkningene koronapandemien har for norsk næringsliv. Europakommisjonen var raskt ute med regelverk tilpasset krisen.

Etter EØS-avtalen artikkel 61 (2) (b) kan staten kompensere bedrifter med virksomhet i Norge for skade bedriften har lidt som følge av en eksepsjonell hendelse. EU erklærte våren 2020 at koronapandemien utgjør en slik «eksepsjonell hendelse», og at EØS-landene dermed kan benytte seg av bestemmelsen. Frem til nå har ESA/Kommisjonen godkjent at medlemslandene kompenserer bedrifter for opptil 100 pst. av sitt netto omsetningstap under koronapandemien, så fremt det kan sannsynliggjøres at tapet ikke skyldes andre forhold enn koronapandemien. Det har i realiteten vært lagt til grunn en presumsjon om at bedriftens tap skyldes koronapandemien, så fremt omsetningstapet har vært av en viss størrelse (typisk 30 pst.) og det ikke er særskilte grunner til å tro at tapet skyldes noe annet.

EØS-avtalen artikkel 61 (3) (b) åpner for notifisering av støtte og støtteordninger for å «bøte på en alvorlig forstyrrelse av økonomien i en av EUs medlemsstater eller en EFTA-stat».

Kommisjonen har gitt ut midlertidige retningslinjer (Temporary Framework) for anvendelsen av

⁴ <https://www.eftasurv.int/newsroom/updates/covid-19-pandemic-esa-approves-amendments-support-scheme-norwegian-tourism-sector>

EØS-avtalen artikkel 61 (3) (b) på støtte gitt til korona-rammede bedrifter. ESA følger de samme retningslinjene i sin vurdering av norske korona-støtteordninger. Dette regelverket åpner for å etablere en rekke ulike typer støtteordninger for foretak eller sektorer som har likviditetsutfordringer som følge av koronapandemien. Etter retningslinjene kan det bl.a. etableres brede tilskuddsordninger, der bedrifter som er økonomisk berørt av koronapandemien kan motta opptil 1,8 mill. euro, etter relativt enkle kriterier. Retningslinjene inneholder også spesifikke regler om støtteordninger for å kompensere korona-rammede bedrifter for sine faste, udekkede kostnader, opptil 10 mill. euro per foretak, og om støtteordninger for å kompensere lønnskostnader der dette er nødvendig for å unngå oppsigelser. Ordninger som tilfredsstillende vilkårene, vil raskt få godkjenning av ESA.

I tillegg til mulighetene under EØS-avtalen artikkel 61 (2) (b) og artikkel 61 (3) (b)/Kommissjonens korona-retningslinjer, kan støtte gis i medhold av forordningen om bagatellmessig støtte eller det alminnelige gruppeunntaket.

Støttetiltak som ikke kan tildeles i samsvar med forordningen om bagatellmessig støtte eller det alminnelige gruppeunntaket, skal notifiseres til og forhåndsgodkjennes av ESA før støtten tildeles. Generelt må det legges til grunn at notifikasjoner iht. EØS-avtalen artikkel 61 (2) (b) krever mer omfattende vurderinger og er mer tidkrevende enn notifikasjoner etter artikkel 61 (3) (b) og Kommissjonens covid-19-retningslinjer.

Varslet innsnevring av handlingsrommet for å kompensere omsetningstap relatert til covid-pandemien

Kommissjonen har i forordet til siste revisjon av covid-19-støtteretningslinjer kommet med uttalelser som kan tilsi at Kommissjonen vil endre praksis og innsnevre handlingsrommet under EØS-avtalen artikkel 61 (2) (b). Uttalelsene kan innebære at Kommissjonen/ESA for fremtiden kun vil tillate kompensasjon for netto omsetningstap som kan knyttes til konkrete, rettslig bindende restriksjoner/pålegg, som går lenger enn det som følger av generelle smittevernerregler, og som har medført at støttemottaker har måttet innstille (deler av) sin virksomhet. Dette er en vesentlig innsnevring av handlingsrommet under artikkel 61 (2) (b) slik denne har vært tolket/praktisert frem til nå. Endringen kan få betydning for muligheten til å videreføre den generelle norske kompensasjonsordningen, som i prinsippet tillater at

det gis kompensasjon til ethvert foretak (med unntak for enkelte sektorer) som kan vise til et netto omsetningstap på minst 30 pst. under den aktuelle kompensasjonsperioden, uten at tapet knyttes til en/flere konkrete restriksjoner.

Nærings- og fiskeridepartementet må vurdere nærmere hvilke konkrete konsekvenser denne utviklingen vil kunne få for endringer i kompensasjonsordningen for januar og februar og for forlengelse av ordningen fra 1. mars.

Dersom Kommissjonens strengere fortolkning fører til at kompensasjonsordningen ikke lenger kan notifiseres med hjemmel direkte i artikkel 61 (2) (b), kan et alternativ være at man notifiserer ordningen under de midlertidige retningslinjene som er beskrevet over (Temporary Framework). Her vil det som nevnt gjelde andre kriterier enn etter artikkel 61 (2) (b). Det gjelder blant annet et tak på 10 mill. euro per foretak for støtten, og det gjelder også andre spesifikke regler for dekning av faste, udekkede kostnader for korona-rammede bedrifter. Muligheten for at foretak i vanskeligheter kan motta støtte etter dette regelverket, er også noe mer begrenset enn i dagens ordning.

Det kan ikke utelukkes at også andre norske støtteordninger, som i dag er hjemlet i artikkel 61 (2) (b), vil bli berørt av denne endringen i praksis dersom de skal forlenges utover det ESA allerede har godkjent.

Oppfølging av anmodningsvedtak om pakkereisearrangører

Regjeringen viser til vedtak 191 (2020–2021), 3. desember 2020:

«Stortinget ber regjeringen så snart som mulig komme tilbake med vurderinger av forslag til tiltak, for eksempel gjennom en ordning i regi av GIEK, for å bidra til at garantimarkedet for pakkereisearrangørene fungerer i 2021.»

Pakkereisearrangørene har ulike lovpålagte plikter gjennom Lov om pakkereiser og reisegaranti mv. (pakkereiseloven) og Forskrift om pakke-reiser og reisegaranti mv. (pakkereiseforskriften). For å kunne selge pakkereiser har pakkereisearrangører plikt til å være medlemmer i Reise-garantifondet, som er en stiftelse som administrerer reisegarantiordningen i Norge, og stille gyldig reisegaranti til fondet. En reisegaranti skal dekke refusjon og kundenes rett på tilbakebetaling dersom en pakkereisearrangør går konkurs og reisen ikke blir gjennomført som følge av det. Garantiene kan stilles ved bank, forsikringsselskap eller

som kontantinnskudd på sperret konto. Pakkereisearrangører uten garanti kan ikke selge pakkereiser.

På grunn av reiserestriksjoner er salget av pakkereiser lavt, og likviditeten i mange av selskapene er anstrengt. Regjeringen har etablert en rekke generelle ordninger for næringslivet, med sikte på å avhjelpe de økonomiske vanskelighetene som har oppstått som følge av pandemien, herunder kompensasjonsordningen som bidrar til å dekke deler av bedriftenes faste, uunngåelige kostnader. I tillegg er det en rekke andre ordninger reiselivsnæringen kan søke på.

Det er også etablert særordninger for pakkereisearrangørene. Våren 2020 vedtok Stortinget en kombinert låne- og tilskuddsordning for arrangører av pakkereiser som forvaltes av Innovasjon Norge. Ordningen hadde som formål å bidra til at pakkereisearrangørene klarte å refundere innbetalte forskudd for avlyste eller avbestilte pakkereiser, til forbrukere. Det var satt et absolutt tak for utbetalinger i ordningen på 8 mill. kroner i form av tilskudd. I denne proposisjonen foreslår regjeringen å bevilge 78 mill. kroner til en kompensasjonsordning for pakkereisende. Det vises til nærmere omtale under kap. 865, post 71. Avklaringen om at reisegarantiordningen ikke dekker denne typen krav, og at garantistene dermed heller ikke står ansvarlige for å dekke slike krav, bidrar isolert sett til å avgrense risikoen for forsikringsselskapene, og bedrer forutsetningene for at de kan fortsette å avlaste risiko innenfor reiselivsnæringen.

Pandemien har generelt medført økt risiko og usikkerhet knyttet til kjøp, salg og gjennomføring av pakkereiser. Enkeltgarantister har i lys av dette trukket seg ut av markedet eller redusert sitt tilbud av reisegarantier. Dette har medført knappere tilgang på garantier for bransjen som helhet. I september trakk forsikringsselskapet Nordic Guarantee seg ut av markedet. Dette medførte at 63 av om lag 800 medlemmer i Reisegarantifondet fikk sine garantiavtaler sagt opp.

Risikoen ved å tilby denne typen garanti vurderes som høy, noe som reflekteres i at prisen på tjenesten i enkelte tilfeller har økt fra om lag 3 pst. til 10 pst. av garantibeløpet. Dette innebærer at det for en rekke pakkereisearrangører er utfordrende å få stilt garanti, både fordi de har begrenset likviditet etter flere måneder med redusert omsetning og at prisen på garantier har økt kraftig.

I oppfølgingen av anmodningsvedtaket har regjeringen vurdert flere forslag til tiltak. Regjeringen foreslår likevel ikke å opprette særskilte til-

tak for garantimarkedet for pakkereisearrangører nå. Pakkereisemarkedet har vist tegn til optimisme i vinter, og flere av pakkereisearrangørene som i høst fikk garantiavtalene sagt opp, har lyktes med å skaffe nye avtaler. Garantimarkedet fyller en viktig funksjon, gjennom at banker og forsikringsselskaper gjør en individuell vurdering av hver pakkereisearrangør, og vurderer bedriftens soliditet og hvorvidt det er tilstrekkelig sikkert at bedriften vil kunne leve opp til sine forpliktelser. Det er relativt få av medlemmene av Reise-garantifondet i 2020 som i dag ikke har avtaler om garantistillelse. Bedrifter som ikke får garanti fra banker eller forsikringsselskaper, vurderes å ha høy risiko for insolvens. Kostnadene ved statlig deltakelse i garantimarkedet vurderes som høye sett opp mot verdien av at også bedrifter med høy risiko for insolvens får garantier. Regjeringen mener det kan stilles spørsmål ved om det er riktig bruk av fellesskapets midler å ta denne typen risiko på dette tidspunktet.

Regjeringen vil fortsette å følge utviklingen i markedet for pakkereisegarantier tett. Når det lempes på reiserestriksjoner og etterspørselen øker, antas det at tilgangen på garantier fra bankene og forsikringsselskapene vil øke.

Regjeringen har vurdert flere modeller for midlertidig statlig deltakelse i garantimarkedet, dersom det på et senere tidspunkt skulle vise seg at knapphet på garantier står til hinder for en positiv økonomisk utvikling i bransjen. En av modellene innebærer reforsikring av garantiavtaler som utstedes til små og mellomstore pakkereisearrangører. Ordningen vil innebære at staten dekker deler av risikoen for at bankene og forsikringsselskapene får tap på utestående portefølje av reisegarantiavtaler, mot en rimelig deling av risiko og premier. Regjeringen anslår at øvre ramme for garantiansvar bør settes til 600 mill. kroner, som er 90 pst. av det anslåtte garantivolumet til små og mellomstore pakkereisearrangører. Ordningens kostnad for staten vil avhenge av tapene i porteføljen. Det er vanskelig å anslå tapet, men en må ta høyde for tap av om lag 80 pst. av garantirammen, noe som tilsvarer 480 mill. kroner. I tillegg vil det være nødvendig å bevilge opp mot 10 mill. kroner til administrasjon av ordningen, samt en inntektsbevilgning på om lag 40 mill. kroner.

Regjeringen har også vurdert en modell med direkte garantistillelse overfor de pakkereisearrangører som ikke får garantier i markedet. En slik modell ville innebære et noe lavere garantivolum, men også høyere risiko for tap av midlene. En direkte garantimodell innebærer etter regjeringens vurdering også en høyere risiko for uøn-

skede forstyrrelser i markedet for garantier, og innebærer risiko for at garantitilgangen reduseres på noe lengre sikt. En direkte garantiordning ville innebære omfattende forvaltningsoppgaver.

2.10 Samferdselsdepartementet

Kap. 1310 Flytransport

Post 70 Kjøp av innenlandske flyruter, kan overføres

I Saldert budsjett 2021 er det bevilget 2 030 mill. kroner på posten, hvorav 1 340 mill. kroner gjelder midlertidig flyrutekjøp i forbindelse med pandemien. Regjeringen foreslår at deler av midlene som er bevilget på posten kan benyttes til en kompensasjonsordning for flyselskap dersom det vurderes som hensiktsmessig. Regjeringen vil vurdere dette nærmere. Det vises også til nærmere omtale under *Andre saker*.

Kap. 1311 Tilskudd til regionale flyplasser

Post 72 Tilskudd til dekning av tap

Regjeringen foreslår å bevilge 18,5 mill. kroner for å ta høyde for støtte til Haugesund lufthavn for perioden januar t.o.m. april. Haugesund lufthavn eies av Avinor AS, men driften er satt ut til selskapet Lufthavndrift AS. I 2020 mottok selskapet støtte til å holde flyplassen åpen gjennom Avinor. Regjeringen viser videre til de nye, midlertidige innstrammingsreguleringene i innreisereglene til Norge som kan få ytterligere konsekvenser for den økonomiske situasjonen for Torp og Haugesund. Regjeringen vil vurdere behovet for økt og/eller forlenget støtte til disse flyplassene i lys av dette. Det vises også til omtale under *Andre saker*.

Kap. 1315 (Nytt) Tilskudd til Avinor AS

Post 70 (ny) Tilskudd

I Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021) varslet regjeringen at den ville komme tilbake til Stortinget om økonomisk støtte til Avinor i 2021. Regjeringen foreslår nå å bevilge 2 750 mill. kroner for å ta høyde for økonomisk støtte til selskapet i første halvår.

Tiltak gjennomført i 2020

For å avhjelpe den økonomiske situasjonen i Avinor og legge til rette for omstilling og langsiktig lønnsomhet i selskapet, ble det gjennom

Stortingets behandling av Prop. 117 S (2019–2020) og Innst. 360 S (2019–2020) bevilget et tilskudd til Avinor på inntil 4 270 mill. kroner, inkludert 70 mill. kroner til drift av Haugesund lufthavn. Det ble videre vedtatt at det ikke skulle tas utbytte fra Avinor i 2020 for regnskapsåret 2019 og at det skulle gis avdragsfrihet på selskapets statslån i 2020.

Avinor har gjennom 2020 gitt Samferdselsdepartementet oppdaterte vurderinger av støttebehov i lys av trafikktviklingen og tiltak som selskapet har iverksatt for å redusere kostnadsnivået. Regjeringen har benyttet en ekstern rådgiver for å kvalitetssikre Avinors oppdaterte vurderinger. På grunnlag av oppdaterte vurderinger fra Avinor og ekstern rådgiver utbetalte Samferdselsdepartementet til sammen 3 670 mill. kroner i driftstilskudd til Avinor i 2020, hvorav 70 mill. kroner gjaldt Haugesund lufthavn.

Avinor har med utgangspunkt i selskapets samfunnsoppdrag, lufthavnstruktur og øvrig virksomhet etablert kostnadsreduksjonsprogrammet «Lønnsomt Avinor», med et overordnet mål om å komme raskest mulig tilbake til finansielt forsvarlig drift. Programmet består av en kombinasjon av tiltak med midlertidig og varig effekt. Selskapet reduserte i 2020 investeringsnivået med ca. 1 mrd. kroner i forhold til opprinnelig plan, og hadde per tredje kvartal 2020 redusert sine driftskostnader med 14 pst. sammenlignet med 2019. Reinvesteringer er nedskalert og kapasitetsøkende investeringer er skjøvet på. Vedlikehold for å ivareta sikkerhet og driftsstabilitet, investeringer som ikke kan utsettes uten betydelige kostnader og enkelte strategiske investeringer, som ny terminal ved Tromsø lufthavn, er videreført. Planleggingen av flyttingen av Bodø lufthavn og ny lufthavn i Mo i Rana er også videreført.

Utviklingen fremover

I Avinors basisscenario vil flytrafikken i 2021 ligge på om lag samme nivå som i 2020. Trafikken ventes deretter å hente seg kraftig inn i 2022. Et viktig vendepunkt antas å inntreffe når vaksiner blir utstrakt i befolkningen. Etter 2024 legger selskapet til grunn at trafikken kan være på samme nivå som i 2019. Det er betydelig usikkerhet om utviklingen, og luftfarten vil trolig gjennomgå store endringer i årene fremover. En konsekvens av pandemien er at reisevaner og etterspørselen etter flyreiser vil kunne bli varig endret.

Gitt prognosen i basisscenarioet, anslår selskapet et behov for støtte også i 2021 og 2022. Regje-

ringen foreslår å bevilge 2 750 mill. kroner for å ta høyde for støtte i første halvår 2021.

Regjeringens mål er at Avinor så raskt som mulig omstiller seg for å begrense de økonomiske tapene og for å kunne drive selskapet med den trafikken og de inntektene man kan se for seg etter pandemien. Regjeringen legger til grunn at Avinor vurderer ytterligere grep for å redusere selskapsunderskudd og legger til rette for effektiv drift, riktige investeringer og langsiktig lønnsomhet i selskapet. Regjeringen forventer også at selskapet vurderer frigjøring av kapitalverdier som ikke anses som kritisk for flyplassdriften. Samferdselsdepartementet vil i tett dialog med Avinor vurdere tiltak for å redusere støttenivået. Videre har departementet engasjert en ekstern rådgiver til å vurdere Avinors støttebehov for 2021 og 2022 i lys av trafikktutviklingen og tiltak som blir iverksatt for å redusere støttebehovet. Dersom det er behov for å foreslå ytterligere bevilgninger i 2021, vil regjeringen komme tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

Kap. 1352 Jernbanedirektoratet

Post 70 Kjøp av persontransport med tog, kan overføres

I Saldert budsjett 2021 er det bevilget 650 mill. kroner for å ta høyde for tilleggsavtaler om økt persontransportkjøp i første halvår. Regjeringen foreslår å øke bevilgningen med 100 mill. kroner på grunn av økt usikkerhet om bevilgningsbehovet som følge av smitteutviklingen.

Formålet med tilleggsavtalene er å legge til rette for et nødvendig transporttilbud for samfunnet gjennom en periode med redusert reiseaktivitet. Tilleggsavtalene er et kjøp av nødvendige tjenester som tilpasses situasjonen. Jernbanedirektoratet forvalter ordningen med tilleggsavtaler innenfor gjeldende bevilgning. Direktoratet er i ferd med å gjennomføre en oppdatert vurdering av tilleggsavtalene for 2021, herunder om det er behov for å kjøpe et tilbud fra Flytoget.

Andre saker

Oppfølging av anmodningsvedtak om luftfart

Under behandlingen av Prop. 1 S (2020–2021) og Innst. 2 S (2020–2021) fattet Stortinget 3. desember vedtak nr. 189:

«Stortinget ber regjeringen så snart som mulig, og senest innen utgangen av januar 2021 komme tilbake med et forslag til hvordan ikke-

statlige lufthavner, blant annet Torp og Hauge-sund, kan sikres videre drift i 2021.»

Stortinget har for 2021 bevilget 35 mill. kroner til Sandefjord lufthavn AS til å dekke ventet tap de første fire månedene av 2021. Regjeringen viser til nærmere omtale under kap. 1311, post 72, i denne proposisjonen, der det foreslås å bevilge 18,5 mill. kroner for å ta høyde for støtte til Haugesund lufthavn de fire første månedene i 2021. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte dersom det vurderes å være behov for å forlenge perioden med tilskudd i 2021. Regjeringen anser med dette vedtak nr. 189 som fulgt opp.

Under behandlingen av Prop. 1 S (2020–2021) og Innst. 2 S (2020–2021) fattet Stortinget 3. desember vedtak nr. 188:

«Stortinget ber regjeringen innen utgangen av januar 2021 komme tilbake til Stortinget med forslag til tiltak for luftfarten, herunder en vurdering av behovet for en kompensasjonsordning for luftfarten og rammen for rutekjøp.»

I etterkant av statsminister Erna Solbergs redegjørelse om håndteringen av koronapandemien fattet Stortinget 19. januar 2021 vedtak nr. 533:

«Stortinget ber regjeringen opprette en kompensasjonsordning for flyselskaper med norsk driftstillatelse som har drevet over tid i Norge. Formålet med ordningen skal være å sikre det norske rutetilbudet, trygge norske arbeidsplasser i luftfarten, og det skal stilles krav som sikrer at støtten ikke går til selskapenes kreditorer og aksjonærer. Støtten skal bidra til å sikre faste og direkte ansettelser med norske lønns- og arbeidsvilkår i luftfarten.»

Regjeringen anser vedtak nr. 188 som fulgt opp gjennom omtalen under. Regjeringen redegjør også i omtalen under for det videre arbeidet med oppfølging av vedtak nr. 533 om opprettelse av en kompensasjonsordning for flyselskapene.

I mars 2020 utløste pandemien et kraftig og raskt fall i etterspørselen etter flyreiser. På Avinors lufthavner ble antall flypassasjerer redusert med 62 pst. i 2020 sammenlignet med 2019. For fjerde kvartal i 2020 var nedgangen i antall flypassasjerer 71 pst. sammenlignet med 2019.

Prognosene for flytrafikken fremover er svært usikre og avhenger av pandemiens videre forløp. Avinor anslår at flytrafikken kan komme tilbake på 2019-nivå i løpet av fire til fem år. Innen-

landstrafikken forventes å ta seg opp raskere enn trafikken utenlands.

Flyselskapene har generelt hatt lav lønnsomhet over tid, og flere selskaper hadde før 2020 lav egenkapital og høy gjeld. Dette har gjort situasjonen med fall i etterspørselen etter flyreiser finansielt sett svært krevende for de fleste flyselskapene.

Regjeringen har siden pandemiutbruddet fortløpende vurdert hvilke tiltak som bør gjennomføres. Regjeringens mål er at flytilbudet i Norge over tid skal være godt, det vil si at etterspørselen innenlands og på hovedrutene inn og ut av Norge dekkes, og at det er sunn og god konkurranse på stamrutene. På kort sikt, til markedet normaliserer seg, er hovedmålet at det eksisterer et tilstrekkelig flytilbud innenlands.

Regjeringen har gjennom 2020 foreslått og lagt frem for Stortinget omfattende tiltak for flyselskaper og lufthavner. Dette har bidratt til å opprettholde et flytilbud i hele landet og lagt til rette for at flyselskaper og lufthavner har kunnet opprettholde driften. Inkludert tiltakene i denne proposisjonen, er det for 2020 og 2021 vedtatt og foreslått tiltak rettet mot luftfarten på om lag 21 mrd. kroner. I tillegg til dette kommer omfattende støtte gjennom redusert arbeidsgiveravgift, utsatt skatt og endringer i permitteringsregelverket.

Tilskuddene til Avinor har blant annet dekket tap som følge av at flyselskapene ble fritatt for å betale lufthavnavgifter en periode.

Regjeringen har siden virusutbruddet i 2020 hatt tett og omfattende dialog med NHO Luftfart

Tabell 2.1 Tiltak for luftfarten gjennom koronapandemien

Beskrivelse	Mill. kroner
Statlig lånegarantiordning for flyselskap	6 000
Administrasjon av lånegarantiordningen	6
Kjøp av minstetilbud av flyruter ¹	1 500
Tilskudd til ikke-statlige lufthavner (Torp og Haugesund)	190
Tilskudd til Avinor AS ¹	3 600
Utsettelse av avdrag på statslån til Avinor AS ²	440
Utbyttefritak for Avinor AS ³	351
Fritak fra flypassasjeravgiften (bokført)	1 645
Anslag på effekt av lav mva.-sats i 2020 (bokført)	230
<i>Sum 2020</i>	<i>13 962</i>
Kjøp av minstetilbud av flyruter	1 340
Tilskudd til ikke-statlige lufthavner (Torp)	35
Fritak fra flypassasjeravgiften (bokført)	1 600
Anslag på effekt av lav mva.-sats i 2021 (bokført)	200
<i>Sum Saldert budsjett 2021</i>	<i>3 175</i>
Tilskuddsramme til Avinor AS første halvår	2 750
Tilskudd til ikke-statlige lufthavner (Haugesund)	19
Hybridlån til Norwegian Air Shuttle ASA ⁴	inntil 1 500
<i>Sum denne proposisjonen</i>	<i>4 269</i>
<i>Sum samlede tiltak for luftfarten</i>	<i>21 406</i>

¹ Faktisk utbetaling i 2020.

² Lånetransaksjon.

³ Utbytte for 2019 iht. gjeldende utbyttepolitikk.

⁴ Lånetransaksjon. I tillegg til hybridlån kommer bevilgning til obligasjonslån på 3 mrd. kroner. Et slikt obligasjonslån vil NAS benytte til å nedbetale utestående under garantiordningen for luftfarten.

og de tre store flyselskapene i det norske markedet, Widerøe, SAS og Norwegian. Widerøe har en større andel av sine inntekter fra statlig rutekjøp (både ordinære kjøp og minstetilbudskjøp), og har derfor hatt et lavere omsetningsfall enn de andre flyselskapene. I 2020 har Widerøe mottatt nær 1 mrd. kroner fra staten gjennom ordinært kjøp, merkompensasjon for ordinære kjøpsruter og minstetilbudskjøp. Så langt har Widerøe valgt ikke å benytte seg av den statlige lånegarantiordningen.

Flyselskapet SAS ble høsten 2020 tilført betydelig kapital fra den svenske og danske staten, som er store eiere i selskapet. SAS har samtidig mottatt 1,5 mrd. kroner gjennom den norske garantiordningen for luftfarten. Selskapet hadde i 2020 nær 700 mill. kroner i inntekter fra minstetilbudskjøpet.

Flyselskapet Norwegian mottok i 2020 3 mrd. kroner gjennom den statlige lånegarantiordningen, og mer enn 400 mill. kroner fra minstetilbudskjøp. Regjeringen behandlet høsten 2020 en kapitalsøknad fra selskapet som ikke ble imøtekommet. Norwegian sendte i januar 2021 en ny forespørsel om statlig bidrag til et rekonstruert selskap. Regjeringen er nå positiv til å bidra med hybridlån til Norwegian på visse betingelser. Det vises til omtale og forslag til vedtak under Nærings- og fiskeridepartementet. Dersom rekonstruksjonen av selskapet lykkes, kan Norwegian bidra positivt til det norske luftfartsmarkedet også fremover.

Regjeringen vil følge opp Stortingets vedtak nr. 533 om kompensasjonsordning for flyselskapene. Stortinget har presisert at formålet skal være å sikre det norske rutetilbudet og å trygge norske arbeidsplasser i luftfarten. Videre følger det av anmodningsvedtaket at det skal stilles krav som sørger for at støtten ikke går til selskapenes kreditorer og aksjonærer, og at støtten skal bidra til å sikre faste og direkte ansettelses med norske lønns- og arbeidsvilkår i luftfarten. Formålet med en kompensasjonsordning tilsier at ordningen må være fremadskuende.

Siden Stortinget 3. desember 2020 fattet anmodningsvedtak nr. 188, har regjeringen arbeidet med å vurdere behovet for og eventuelle alternative innretninger på en kompensasjonsordning.

Regjeringen vurderer at det ikke bør tas stilling til innretning på en kompensasjonsordning til flyselskapene før rekonstruksjonsprosessen i Norwegian er fullført. Dette vil blant annet bidra til å ivareta Stortingets krav om at kompensasjon fra staten ikke går til selskapets kreditorer.

Regjeringen vurderer at ordningen med minstetilbudskjøp er det mest treffsikre tiltaket for å oppnå Stortingets mål om å sikre det norske rutetilbudet og trygge norske arbeidsplasser i luftfarten, slik situasjonen er nå. Regjeringen vil gjøre en ny vurdering av innretning av en kompensasjonsordning for flyselskapene når behovet for minstetilbudskjøp er betydelig redusert og når rekonstruksjonsprosessen i Norwegian er gjennomført. Regjeringen foreslår at deler av midlene som er bevilget til kjøp av flyruter kan benyttes til en kompensasjonsordning for flyselskap dersom det vurderes som hensiktsmessig. Regjeringen vil vurdere dette nærmere.

Flyrutekjøp

Regjeringen har under pandemien vært opptatt av å opprettholde et minstetilbud av flyruter i hele Norge. Siden mars 2020 har dette skjedd ved statlig kjøp av flyrutetjenester på tidligere kommersielle rutestrekninger, og ved merkompensasjon til eksisterende kjøpsruter («FOT-ruter»). Flyrutekjøp er det mest treffsikre tiltaket for å opprettholde flytilbudet.

Tiltakene med minstetilbudskjøp og merkompensasjon på eksisterende kjøpsruter er videreført i 2021. Etter forhandlinger i Stortinget er det bevilget om lag 2 mrd. kroner til flyrutekjøp i 2021, som dekker disse formålene og det ordinære rutekjøpet, jf. Innst. 13 S (2020–2021). Samferdselsdepartementet inngikk i desember 2020 nye minstetilbudskontrakter med SAS, Norwegian og Widerøe for perioden januar og februar 2021. Samferdselsdepartementet lyste den 13. januar 2021 ut en konkurranse om minstetilbudskjøp, med kontraktsoppstart 1. mars 2021. Kontraktene vil ha en varighet på to måneder, med mulighet for en forlengelse på inntil to måneder. Samferdselsdepartementet tar sikte på å tildele kontrakter i første del av februar.

Regjeringen har også besluttet å kunngjøre en ordinær konkurranse for rutene Florø–Oslo, Ørsta–Volda–Oslo, Stokmarknes–Bodø og Stokmarknes–Tromsø. Rutene inkluderes i ordningen for ordinært rutekjøp en periode, frem til markedssituasjonen er blitt mer normal. Samferdselsdepartementet tar sikte på en utlysning før sommeren og kontraktsoppstart i løpet av høsten. Rutekjøpet er å anse som et midlertidig tiltak, jf. flertallsmerknaden i Innst. 13 S (2020–2021). Utløpet av kontraktsperiodene samkjøres med øvrige ordinære kontrakter i Sør-Norge og Nord-Norge, hhv. 31. mars 2024 (Florø og Ørsta–Volda) og 31. mars 2022 (Stokmarknes).

Regjeringen har også vurdert om ruten Florø–Bergen skal inngå i det midlertidige FOT-rutekjøpet, jf. ovennevnte flertallsmerknad. I forbindelse med konkurransen om minstepilbudskjøpet fra 1. mars har operatøren på denne ruten opplyst at selskapet fra 1. mars 2021 vil betjene ruten på kommersielle vilkår, med et rutetilbud som ivaretar kravene i minstepilbudskjøpet. Denne ruten blir derfor, i henhold til reglene i konkurransen, tatt ut av minstepilbudskjøpet. Statistikken viser også at fallet i antall reisende på denne ruten kun er 20 pst. fra 2019 til 2020, mens passasjertallet på øvrige ruter nevnt i budsjettmerkningen har falt med mellom 40 og 60 pst. Regjeringen anser det følgelig ikke som nødvendig å ta denne ruten inn i den ordinære kjøpsordningen.

I Innst. 13 S (2020–2021) påpeker transport- og kommunikasjonskomiteen at flyruten Stord–Oslo bør være med i vurderingen når staten skal kjøpe flyruter i 2021. Regjeringen anser at behovet for flyreiser mellom Stord og Oslo kan ivaretas via det midlertidige kjøpet på flyruten Haugesund–Oslo. Alternativ transport og reisetid mellom Stord og Haugesund er etter regjeringens vurdering akseptabel.

Utredning av lønns- og arbeidsvilkår i luftfarten

Regjeringen følger utviklingen i luftfarten tett. Konkurransetilsynet er bedt om å følge nøye med på at det norske luftfartsmarkedet fungerer godt og er basert på sunn konkurranse. Samferdselsdepartementet har også bedt EU-kommisjonen om å følge med på utviklingen i luftfartsmarkedet, slik at ikke spillereglene for rettfærdig konkurranse nå settes til side, ved at nasjonalstatene ikke følger omforente prinsipper for statlig virkemiddelbruk. Regjeringen vil få gjennomført en utredning av reglene om lønns- og arbeidsforhold for flyvende personell og andre rettsregler som påvirker personalrelaterte kostnader.

2.11 Klima- og miljødepartementet

Kap. 1473 Kings Bay AS

Post 70 Tilskudd

Bevilgningen foreslås økt med 20,6 mill. kroner. Tilskuddet går til Kings Bay AS som er ansvarlig for driften av forskningsstasjonen i Ny-Ålesund. Det forventes at selskapet, i likhet med i 2020, vil oppleve et nærmest totalt bortfall av inntekter fra besøkende forskere fra inn- og utland som følge av koronapandemien. Økt tilskudd skal bidra til å

sikre videre drift av selskapet og ivareta viktige svalbardpolitiske mål.

Andre saker

Autoriserte besøkssentre for natur og verdensarv

Besøkssentre som på grunn av covid-19 har stor omsetningssvikt i 2021, kan søke om kompensasjonsmidler for å dekke underskudd under en ny søknadsbasert tilskuddsordning under Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Ordningen skal gjelde for virksomheter som av ulike grunner faller utenfor den generelle kompensasjonsordningen, og vil kunne omfatte autoriserte besøkssentre uavhengig av organisasjonsform. Se nærmere omtale under kap. 553 Regional- og distriktsutvikling, post 68 Kommunal kompensasjonsordning til lokale virksomheter.

2.12 Finansdepartementet

Kap. 5521 Merverdiavgift

Post 70 Merverdiavgift

Det vises til omtalen om oppfølging av anmodningsvedtak om betalingsutsettelse for skatte- og avgiftskrav mv. under *Andre saker* under Finansdepartementet. Endringene innebærer at bevilgningen på kap. 5521, post 70 foreslås redusert med 200 mill. kroner.

Andre saker

Oppfølging av anmodningsvedtak om betalingsutsettelse for skatte- og avgiftskrav mv.

Regjeringen har mottatt to anmodninger fra Stortinget om utsatt betaling av skatt og avgift. Ved behandlingen av Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021) og tilhørende Innst. 2 S (2020–2021) fattet Stortinget følgende anmodningsvedtak nr. 190 (2020–2021):

«Stortinget ber regjeringen innen utgangen av februar 2021 vurdere behovet for en ytterligere forlengning av ordningen med utsettelse av skatteinnbetalinger.»

I forbindelse med statsministerens redegjørelse om håndteringen av koronapandemien 18. januar 2021 fattet Stortinget følgende anmodningsvedtak nr. 555 (2020–2021):

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å utsette krav om innbetaling av mva, arbeidsgiveravgift og forskuddsskatt til 1. juli 2021.»

Den midlertidige ordningen for betalingsutsettelse av skatte- og avgiftskrav ble innført i juni 2020 for å dempe likviditetsbelastningen for bedrifter og næringsdrivende som er rammet økonomisk av koronapandemien. Ordningen åpner for en forenklet søknadsbehandling med lempeligere vilkår enn etter de ordinære reglene for betalingsutsettelse. Den midlertidige ordningen er mindre ressurskrevende og legger til rette for at flere raskt kan få utsatt betalingen. Etter ordningen kan det gis utsettelse for de fleste skatte- og avgiftskrav, og for krav som innkreves etter lov om Statens innkrevingsentral. Det beregnes forsinkelsesrente på 8 pst. i utsettelsesperioden. Ifølge tall fra Skattedirektoratet (SKD) var det per 31. desember 2020 utestående krav på rundt 4,3 mrd. kroner.

En forlengelse av den midlertidige utsettelsesordningen gjør at innkrevingen utsettes. Det er en risiko for at ikke-levedyktige bedrifter holdes kunstig i live når skattemyndighetene er avskåret fra å drive tvangsinnsfordring. Det har ifølge Brønnøysundregistrene vært en nedgang i antall konkurser fra 2019 til 2020, fra om lag 5 000 til 4 000. En årsak til fallet er at skattemyndighetene ikke på ordinær måte har drevet inn krav der det er innvilget en betalingsutsettelse. Skattemyndighetene, som normalt er rekvirent for et flertall av konkurssakene, begjærte om lag 2 500 konkurser i 2020 mot om lag 4 900 i 2019.

Utsettelsesordningen kan gi insentiver til at skattytere som kunne betalt ved forfall, prioriterer andre kreditorer foran skatte- og avgiftskrav. Forlengelse av ordningen kan også få betydning for skatteinntektene, blant annet ved at staten taper prioritet ved konkurs på flere krav. I tillegg er innkreving tyngre jo eldre restansene er. Utsettelse hindrer Skatteetaten i å ta utlegg og begjære konkurs, som i seg selv er effektive tiltak for å sikre innbetaling. Om lag halvparten gjør opp for seg før det avholdes utleggsforretning eller åpnes konkurs. Det store antallet søknader har videre lagt beslag på betydelige ressurser i Skatteetaten. En forlengelse av ordningen vil medføre at Skatteetaten fortsatt må benytte betydelige ressurser på søknadsbehandling.

I lys av de omfattende smitteverntiltakene og den økonomiske utviklingen foreslår regjeringen likevel å forlenge ordningen. Å avvike ordningen og gå over til de ordinære utsettelsesreglene allerede fra 1. mars 2021, ville kunne skape problemer for levedyktige bedrifter. En forlengelse av den midlertidige utsettelsesordningen gjør at innkrevingen utsettes, og at likviditetsbelastningen for bedrifter fortsatt dempes. Det legger til rette

for at levedyktige bedrifter kan komme seg gjennom krisen.

Departementet foreslår på denne bakgrunn å forlenge ordningen slik at skyldner gis betalingsutsettelse til og med 30. juni 2021 for alle krav som er omfattet av ordningen. Det foreslås imidlertid at forlengelsen ikke skal omfatte merverdiavgift med forfall etter 12. april 2021. Merverdiavgift oppstår som følge av omsetning, og betales inn på bakgrunn av de siste to måneders omsetning. For eksempel gjelder 2. termin merverdiavgift, som har forfall 10. juni 2021, omsetning for mars og april 2021. Merverdiavgiften er direkte relatert til omsetning og aktivitet. De næringsdrivende som er hardest rammet vil ha en betydelig redusert omsetning, og en tilsvarende redusert merverdiavgiftsbelastning. Det taler mot å forlenge adgangen til å gi utsettelse for merverdiavgift etter den midlertidige ordningen.

Merverdiavgiftskrav med forfall etter 12. april kan fortsatt gis utsettelse, men da etter de ordinære reglene hvor hensyn som følge av koronapandemien kan tillegges vekt. Dette kan være særlig aktuelt i tilfeller der det ennå ikke er gjort opp for den merverdiavgiftspliktige omsetningen og den derfor ikke har gitt inntekter å betale merverdiavgiftskravet med. Kravene som gis utsettelse etter den midlertidige ordningen, vil få en etterfølgende avdragsordning i seks måneder regnet fra 30. juli 2021.

Den midlertidige ordningen for betalingsutsettelse anslås å omfatte krav på om lag 5 mrd. kroner ved utgangen av februar. Forlengelse av ordningen øker faren for mislighold, og for at staten taper prioritet ved eventuell konkurs på flere krav. På usikkert grunnlag anslås det at en forlengelse av ordningen med fire måneder gir et provenyrtap på om lag 200 mill. kroner. Budsjetteknisk føres det samlede provenyrtapet på kapittel 5521, post 70 Merverdiavgift siden de største prioritetstapene gjelder merverdiavgiftskrav.

Anmodningsvedtak nr. 190 og nr. 555 anses fulgt opp gjennom denne redegjørelsen og regjeringens forslag til oppfølging.

2.13 Olje- og energidepartementet

Kap. 1820 Norges vassdrags- og energidirektorat

Post 01 Driftsutgifter

Kvikkleireskredet i Gjerdrum kommune er en tragisk naturkatastrofe som også medfører behov for

økte bevilgninger på flere poster. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) anslår merutgifter til NVEs drift på 2 mill. kroner i 2021. Det foreslås videre å styrke arbeidet med kartlegging av kvikkleireområder med 3 mill. kroner. Kartlegging er viktig for arealplanlegging og sikrings- og beredskapsarbeidet.

Det foreslås å øke bevilgningen med totalt 5 mill. kroner. Det vises ellers til omtale under kap. 1820, post 22 og 25.

Post 22 Flom- og skredforebygging, kan overføres, kan nyttes under postene 45, 60 og 72

Posten omfatter utgifter til tiltak for forebygging av flom- og skredskader som gjennomføres i regi av NVE, herunder kartlegging av områder som er utsatt for flom og skred.

Kvikkleireskredet i Gjerdrum kommune har synliggjort viktigheten av å kartlegge områder der det er økt risiko for alvorlige skredhendelser. Det foreslås å øke bevilgningen med 10 mill. kroner for å øke fremdriften i kartleggingen av kvikkleireområder. Det vises for øvrig til omtale under kap. 1820, post 01.

Post 25 Krise- og hastetiltak i forbindelse med flom- og skredhendelser, kan overføres

Posten omfatter utgifter til krise- og hastetiltak i forbindelse med flom- og skredhendelser. Krisetiltak er nødvendige tiltak for å avverge over-

hengende fare før, under og rett etter flom- og skredhendelser.

Kvikkleireskredet i Gjerdrum kommune er ett av de største i nyere tid. For å sikre gjenværende bebyggelse i Ask sentrum er det nødvendig med omfattende krisetiltak. Sikringstiltakene som nå vurderes omfatter blant annet motfyllinger, tiltak i elveløp gjennom skredområdet, kalk-ementstabilisering og tiltak i skredkanten. Arbeidet vil i hovedsak utføres av private entreprenører. I tillegg kommer utgifter til konsulenttjenester. NVE har foreløpig anslått utgiftene til nødvendige krisetiltak etter hendelsen til 200 mill. kroner, hvorav 100 mill. kroner forventes å komme til utbetaling i 2021. For å sørge for en effektiv gjennomføring av krisetiltakene, er det behov for at NVE kan inngå avtaler i 2021 om arbeid som skal gjennomføres i etterfølgende år. Det foreslås derfor en økt bestillingsfullmakt på 100 mill. kroner i 2021. Videre foreslås det at bevilgningen tilføyes stikkordet «*kan overføres*» da utbetalingstakten er usikker.

NVE har allerede budsjettert med å bruke gjeldende bevilgning til krise- og hastetiltak til oppfølging av tidligere hendelser. Det foreslås dermed å øke bevilgningen med ytterligere 50 mill. kroner, slik at NVE har disponible midler for å kunne håndtere eventuelle nye flom- og skredhendelser i 2021.

Til sammen foreslås det å øke bevilgningen med 150 mill. kroner. Det foreslås også å øke bestillingsfullmakten fra 20 mill. kroner til 120 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Finansdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i statsbudsjettet 2021 under Utenriksdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Samferdselsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Finansdepartementet og Olje- og energidepartementet (økonomiske tiltak i møte med pandemien).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om endringer i statsbudsjettet 2021 under Utenriksdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Samferdselsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Finansdepartementet og Olje- og energidepartementet (økonomiske tiltak i møte med pandemien) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om endringer i statsbudsjettet 2021 under Utenriksdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Samferdselsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Finansdepartementet og Olje- og energidepartementet (økonomiske tiltak i møte med pandemien)

I

I statsbudsjettet for 2021 gjøres følgende endringer:

Utgifter:

Kap.	Post	Formål	Kroner
140		Utenriksdepartementet:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 136 142 000 til kr 148 142 000	12 000 000
225		Tiltak i grunnopplæringen:	
	69	Tiltak for fullføring av videregående opplæring, forhøyes med fra kr 691 500 000 til kr 791 500 000	100 000 000
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen:	
(NY)	65	Tilskudd til nye og utvidete sommerskoletilbud ifb. koronapandemien, bevilges med	500 000 000
241		Felles tiltak for fagskoler:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 31 692 000 til kr 41 692 000	10 000 000
257		Kompetanseprogrammet:	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 376 134 000 til kr 566 134 000	190 000 000
260		Universiteter og høyskoler:	
	50	Statlige universiteter og høyskoler, forhøyes med fra kr 38 808 991 000 til kr 38 932 991 000	124 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	70	Private høyskoler, forhøyes med.....	16 000 000
		fra kr 1 901 329 000 til kr 1 917 329 000	
275		Tiltak for høyere utdanning og forskning:	
	70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i> , forhøyes med	78 500 000
		fra kr 97 843 000 til kr 176 343 000	
290		Integrerings- og mangfoldsdirektoratet:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med	3 000 000
		fra kr 305 591 000 til kr 308 591 000	
291		Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere:	
	60	Integreringstilskudd, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	135 000 000
		fra kr 6 035 134 000 til kr 6 170 134 000	
	62	Kommunale innvandreriltak, forhøyes med	25 000 000
		fra kr 250 006 000 til kr 275 006 000	
	71	Tilskudd til integreringsarbeid i regi av sivilsamfunn og frivillige organisasjoner, forhøyes med	30 000 000
		fra kr 173 748 000 til kr 203 748 000	
292		Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere:	
	22	Prøver i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere, forhøyes med	10 000 000
		fra kr 32 463 000 til kr 42 463 000	
	60	Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere, forhøyes med	120 000 000
		fra kr 1 060 508 000 til kr 1 180 508 000	
325		Allmenne kulturformål:	
	77	Stimuleringsmidler til kultur, frivillighet og idrett ifb. covid-19, forhøyes med	650 000 000
		fra kr 2 250 000 000 til kr 2 900 000 000	
440		Politiet:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med	70 000 000
		fra kr 19 784 313 000 til kr 19 854 313 000	
451		Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med	44 400 000
		fra kr 951 465 000 til kr 995 865 000	
	60	Refusjoner til kommunene, forhøyes med	460 000 000
		fra kr 120 000 000 til kr 580 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
455		Redningstjenesten:	
	21	Spesielle driftsutgifter, forhøyes med fra kr 29 707 000 til kr 32 207 000	2 500 000
490		Utlendingsdirektoratet:	
	21	Spesielle driftsutgifter, asylmottak, forhøyes med fra kr 575 789 000 til kr 601 948 000	26 159 000
	60	Tilskudd til vertskommuner for asylmottak, forhøyes med fra kr 149 329 000 til kr 150 535 000	1 206 000
553		Regional- og distriktsutvikling:	
	61	Mobiliserende og kvalifiserende næringsutvikling, forhøyes med fra kr 780 770 000 til kr 856 770 000	76 000 000
(NY)	68	Kommunal kompensasjonsordning til lokale virksomheter, bevilges med	1 000 000 000
560		Samiske formål:	
	50	Samisk språk, kultur og samfunnsliv, forhøyes med..... fra kr 539 013 000 til kr 543 013 000	4 000 000
571		Rammetilskudd til kommuner:	
	60	Innbyggertilskudd, forhøyes med fra kr 139 545 158 000 til kr 140 045 158 000	500 000 000
572		Rammetilskudd til fylkeskommuner:	
	60	Innbyggertilskudd, forhøyes med fra kr 37 216 160 000 til kr 37 416 160 000	200 000 000
605		Arbeids- og velferdsetaten:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 12 648 668 000 til kr 13 014 668 000	366 000 000
634		Arbeidsmarkedstiltak:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 309 450 000 til kr 469 450 000	160 000 000
	76	Tiltak for arbeidssøkere, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 7 956 475 000 til kr 8 236 475 000	280 000 000
703		Internasjonalt samarbeid:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 5 929 000 til kr 8 929 000	3 000 000
710		Vaksiner mv.:	
	22	Salgs- og beredskapsprodukter m.m., forhøyes med fra kr 144 325 000 til kr 180 325 000	36 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	23	Vaksiner og vaksinasjon mot covid-19, nedsettes med	535 000 000
		fra kr 3 770 000 000 til kr 3 235 000 000	
732		Regionale helseforetak:	
	72	Basisbevilgning Helse Sør-Øst RHF, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	18 900 000
		fra kr 58 657 436 000 til kr 58 676 336 000	
	73	Basisbevilgning Helse Vest RHF, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	6 600 000
		fra kr 20 658 153 000 til kr 20 664 753 000	
	74	Basisbevilgning Helse Midt-Norge RHF, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	5 000 000
		fra kr 15 618 812 000 til kr 15 623 812 000	
	75	Basisbevilgning Helse Nord RHF, <i>kan overføres</i> , forhøyes med.....	4 500 000
		fra kr 13 953 434 000 til kr 13 957 934 000	
740		Helsedirektoratet:	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	75 000 000
		fra kr 49 235 000 til kr 124 235 000	
761		Omsorgstjeneste:	
	68	Kompetanse og innovasjon, forhøyes med	30 000 000
		fra kr 489 591 000 til kr 519 591 000	
762		Primærhelsetjeneste:	
	63	Allmennlegetjenester, forhøyes med	106 000 000
		fra kr 854 787 000 til kr 960 787 000	
765		Psykisk helse, rus og vold:	
	60	Kommunale tjenester, <i>kan overføres</i> , forhøyes med	10 000 000
		fra kr 230 507 000 til kr 240 507 000	
	72	Frivillig arbeid mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i> , forhøyes med	1 500 000
		fra kr 486 245 000 til kr 487 745 000	
	73	Utviklingstiltak mv., forhøyes med	2 000 000
		fra kr 177 459 000 til kr 179 459 000	
846		Familie- og oppveksttiltak:	
	61	Nasjonal tilskuddsordning for å inkludere barn og unge, <i>kan nyttes under post 71</i> , forhøyes med	20 000 000
		fra kr 516 597 000 til kr 536 597 000	
865		Forbrukerpolitiske tiltak:	
	71	Tilskudd til Reise Garantifondet, forhøyes med	78 000 000
		fra kr 104 000 000 til kr 182 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
868		Forbrukertilsynet:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 104 493 000 til kr 114 493 000	10 000 000
900		Nærings- og fiskeridepartementet:	
	80	Kompensasjonsordning for utgifter til innreisekarantene ved bruk av utenlandsk arbeidskraft, forhøyes med fra kr 480 000 000 til kr 720 000 000	240 000 000
	82	Midlertidig støtteordning for publikumsåpne arrangementer, forhøyes med fra kr 350 000 000 til kr 610 000 000	260 000 000
	85	Midlertidig kompensasjonsordning for foretak med stort omsetningsfall som følge av koronapandemien, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 5 960 000 000 til kr 9 960 000 000	4 000 000 000
(NY)	90	Hybridlån til Norwegian Air Shuttle ASA, bevilges med	1 500 000 000
(NY)	91	Obligasjonslån til Norwegian Air Shuttle ASA, bevilges med	3 000 000 000
1311		Tilskudd til regionale flyplasser:	
	72	Tilskudd til dekning av tap, forhøyes med fra kr 35 000 000 til kr 53 500 000	18 500 000
1315		Tilskudd til Avinor AS:	
(NY)	70	Tilskudd, bevilges med	2 750 000 000
1352		Jernbanedirektoratet:	
	70	Kjøp av persontransport med tog, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 4 559 900 000 til kr 4 659 900 000	100 000 000
1473		Kings Bay AS:	
	70	Tilskudd, forhøyes med fra kr 36 010 000 til kr 56 610 000	20 600 000
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 608 904 000 til kr 613 904 000	5 000 000
	22	Flom- og skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 45, 60 og 72</i> , forhøyes med fra kr 199 780 000 til kr 209 780 000	10 000 000
	25	Krise- og hastetiltak i forbindelse med flom- og skredhendelser, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 44 955 000 til kr 194 955 000	150 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
2410		Statens lånekasse for utdanning:	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 399 680 000 til kr 400 680 000	1 000 000
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 7 815 409 000 til kr 8 614 209 000	798 800 000
	72	Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 602 555 000 til kr 631 355 000	28 800 000
	90	Økt lån og rentegjeld, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 32 351 302 000 til kr 34 251 802 000	1 900 500 000
2421		Innovasjon Norge:	
	50	Innovasjon – prosjekter, fond, forhøyes med fra kr 852 500 000 til kr 2 352 500 000	1 500 000 000
2541		Dagpenger:	
	70	Dagpenger, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 21 137 000 000 til kr 21 412 000 000	275 000 000
2650		Sykepenger:	
	70	Sykepenger for arbeidstakere mv., <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 40 565 000 000 til kr 41 185 000 000	620 000 000
	71	Sykepenger for selvstendige, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 1 575 000 000 til kr 1 615 000 000	40 000 000
2651		Arbeidsavklaringspenger:	
	70	Arbeidsavklaringspenger, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med fra kr 31 380 000 000 til kr 31 510 000 000	130 000 000
2711		Spesialisthelsetjeneste mv.:	
	76	Private laboratorier og røntgeninstitutt, nedsettes med fra kr 1 317 674 000 til kr 1 289 674 000	28 000 000
2755		Helsetjenester i kommunene mv.:	
	70	Allmennlegehjelp, forhøyes med fra kr 5 410 825 000 til kr 5 535 825 000	125 000 000
2790		Andre helsetiltak:	
	70	Bidrag, forhøyes med fra kr 202 345 000 til kr 214 345 000	12 000 000

Inntekter:

Kap.	Post	Formål	Kroner
3710		Vaksiner mv.:	
	3	Vaksinesalg, forhøyes med	36 000 000
		fra kr 145 011 000 til kr 181 011 000	
5310		Statens lånekasse for utdanning:	
	90	Redusert lån og rentegjeld, nedsettes med	219 000 000
		fra kr 12 365 062 000 til kr 12 146 062 000	
	93	Omgjøring av utdanningslån til stipend, forhøyes med	748 800 000
		fra kr 5 973 912 000 til kr 6 722 712 000	
5521		Merverdiavgift:	
	70	Merverdiavgift, nedsettes med	200 000 000
		fra kr 324 637 100 000 til kr 324 437 100 000	
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning:	
	80	Renter, forhøyes med.....	29 900 000
		fra kr 2 509 820 000 til kr 2 539 720 000	

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

II

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2021 kan pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye forpliktelser og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat	
	25	Krise- og hastetiltak i forbindelse med flom- og skredhendelser	120 mill. kroner

Andre fullmakter

III

Endring i statlige eierposter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2021 kan redusere deltakelsen i hybridlån og obligasjonslån utstedt av Norwegian Air Shuttle ASA helt eller delvis.

Bestilling av publikasjoner

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

www.publikasjoner.dep.no

Telefon: 22 24 00 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på

www.regjeringen.no

Trykk: Departementenes sikkerhets- og
serviceorganisasjon – 01/2021

